

1. ČASŤ

SPRACOVALI

Mgr.
Ivana Luptáková Urbanová

Master
Ivana Figuli

UPLATŇOVANIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE PRI VÝKONE ŠTÁTNEJ SPRÁVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

I.	ÚVOD	8
II.	TEORETICKÉ VYMEDZENIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE AKO NOSNÝCH PRINCÍPOV PRÁVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	9
	1. Právne princípy a ich funkcia vo všeobecnosti	9
	2. Princípy v práve životného prostredia	9
	3. Princíp prevencie v práve životného prostredia	12
	4. Princíp predbežnej opatrnosti v práve životného prostredia	16
III.	ZAKOTVENIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE VO VYBRANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY UPRAVUJÚCICH OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	18
	1. Princíp predbežnej opatrnosti	18
	2. Princíp prevencie	20
IV.	UPLATŇOVANIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE PRI VÝKONE ŠTÁTNEJ SPRÁVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE ORGÁNMI ŠTÁTNEJ SPRÁVY – ANALÝZA PROBLEMATICKÝCH ASPEKTOV PRAXE	40
	1. Rozhodnutia aplikujúce princíp predbežnej opatrnosti	41
	2. Rozhodnutia aplikujúce princíp prevencie	45
	3. Rozhodnutia vydané podľa § 43 správneho poriadku	71
V.	JUDIKATÚRA SLOVENSÝCH SÚDOV VO VZŤAHU K UPLATŇOVANIU PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE PRI VÝKONE ŠTÁTNEJ SPRÁVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	75
	1. Judikatúra k princípu predbežnej opatrnosti	75
	2. Judikatúra k princípu prevencie podľa zákona o OPaK	78
	3. Judikatúra k princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie podľa vodného zákona	86
	4. Judikatúra k predbežným opatreniam podľa správneho poriadku	86
VI.	ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA PRE LEPŠIE UPLATŇOVANIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE	88
	1. K princípu predbežnej opatrnosti	88
	2. K princípu prevencie	92

Témou analýzy je uplatňovanie princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie pri výkone štátnej správy starostlivosti o životné prostredie.

Východiskom tejto analýzy je poznanie autorov, že presadzovanie zákonných noriem na úseku ochrany životného prostredia je často krát neefektívne a štátne orgány nedokážu pri výkone svojich kompetencií zaručiť požadovanú úroveň ochrany životného prostredia. Právne normy v tejto oblasti často krát neplnia svoju preventívnu funkciu.

Príčin prečo je tomu tak môže byť samozrejme viac. Jednou z nich môže byť napríklad aj skutočnosť, že v Slovenskej republike je environmentálne právo nekodifikovanou právnou oblasťou, kde je úprava starostlivosti o životné prostredie rozptýlená vo veľkom počte často komplikovaných právnych predpisov zákonnej i podzákonnej právnej sily. Takýto systém môže pôsobiť na úkor koherentnosti a systémovosti práva životného prostredia, čo má za následok aj jeho neefektívnosť.

Avšak cieľom tejto analýzy nie je identifikovať, či analyzovať tieto príčiny. Rozhodli sme sa zamerať na problematiku uplatňovania vybraných princíпов práva životného prostredia v rozhodovacej činnosti orgánov štátnej správy, nakoľko sme presvedčení, že tieto princípy môžu pri rozhodovaní pôsobiť ako veľmi významné argumentačné pomôcky a prispieť k efektívnejšej ochrane životného prostredia. Princípy práva životného prostredia by nemali byť len prázdny deklaráciami, ale praktickými interpretačnými pomôckami pre orgány štátnej správy pri aplikácii zložkových (osobitných) zákonov a pri identifikácii účelu noriem na úseku ochrany životného prostredia. Preto nás zaujímalo uplatňovanie vybraných princíпов v praxi.

Predmetom analýzy sú dva vybrané princípy - princíp predbežnej opatrnosti a princíp prevencie. Ich výber nie je náhodný, pretože z pohľadu autorov ide o dva kľúčové princípy, ktoré by orgány štátnej správy pri aplikácii práva životného prostredia vždy mali mať na zreteli. Zásadný význam týchto princíпов autori odvodzujú od ich úlohy pri efektívnej aplikácii environmentálneho práva v praxi v čase, kedy je možné zabrániť vzniku poškodenia alebo zničenia životného prostredia.

Skúmanie týchto dvoch princíпов je zaujímavé aj z toho dôvodu, že ich uplatňovanie sa deje v situácii, kedy správny orgán pracuje len s predpokladmi a s rizikami potenciálneho vzniku ujmy a ich uplatnenie si vyžaduje zvažovanie rôznych skutkových okolností, váženie záujmov a teda veľkú mieru správnej úvahy. Zaujímalo nás preto, za akých okolností a podmienok sú vybrané princípy orgánmi štátnej správy v ich rozhodovacej činnosti aplikované a ako ich použitie v konkrétnych prípadoch správne orgány odôvodňujú.

Cieľom analýzy je zhodnotiť, ako sú autormi vybrané princípy práva životného prostredia pretavené do vybraných osobitných právnych predpisov na úseku ochrany životného prostredia v Slovenskej republike, akú funkciu zohrávajú a ako sa premietajú do rozhodovacej činnosti príslušných orgánov štátnej správy a národných súdov.

Zistené skutočnosti sú v záverečnej časti analýzy podkladom pre odporúčania na zmeny v národnej právnej úprave a v rozhodovacej praxi orgánov štátnej správy.

II.

TEORETICKÉ VYMEDZENIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOTI A PRINCÍPU PREVENČIE AKO NOSNÝCH PRINCÍPOV PRÁVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. PRÁVNE PRINCÍPY A ICH FUNKCIA VO VŠEOBECNOSTI

Princíp z latinského slova *principium* možno definovať ako – počiatok, základ. Princíp predstavuje základnú myšlienku, všeobecnú zákonitosť, východiskovú zásadu.

Podľa slovenskej právnej teórie princípy práva sú základné idey, z ktorých právo vychádza. Vyjadrujú podstatu, myšlienkový zdroj, vývojové tendencie právnej regulácie určitej oblasti spoločenských vzťahov a predstavu spoločnosti o tom, ktorým smerom a k akému cieľu by sa mala právna regulácia uberať. Zjednodušene možno povedať, že princípy práva predstavujú esenciu právnej matérie.¹

Právny princíp je nutné odlišovať od právnej normy. Podľa Ronalda Dworkina právna norma určuje konkrétne riešenie danej situácie. V prípade ak sú splnené podmienky aplikácie právnej normy, táto určí konkrétne právne riešenie. Na druhej strane, právny princíp je skôr všeobecným ukazovateľom, je abstraktnejší a vyjadruje ciele a hodnoty obsiahnuté v právnej regulácii.

Napriek tomu, že právny princíp nemá povahu právne vynúiteľného pravidla, predstavuje často významný argument pri riešení určitej právnej otázky. Právny princíp tak ponúka priestor pre slobodné uváženie pre toho, kto právnu normu aplikuje.²

Princípy plnia niekoľko základných funkcií: doktrínálnu, legislatívnu a interpretačnú. Prvá z uvedených funkcií je dôležitá z pohľadu orientácie v systéme práva. V zmysle druhej a tretej funkcie sú princípy dôležité z pohľadu formulácie normatívnych textov, ich interpretácie i aplikácie.³ Vo vzťahu k textom zákonov môžu princípy pôsobiť ako významné interpretačné pomôcky.

Právne princípy môžu ale nemusia byť výslovne vyjadrené v pozitívnom práve. Ak sú v texte zákona explicitne uvedené, väčšinou spravidla v jeho všeobecnej časti. V prípade ak nie sú v zákone explicitne uvedené, je možné ich identifikovať na základe analýzy a zovšeobecňovania obsahu normatívnych právnych textov.⁴

2. PRINCÍPY V PRÁVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Ako už bolo spomenuté, význam princíпов práva spočíva okrem iného v ich vplyve na zjednocovanie legislatívy a mnohé slúžia aj ako dôležitá interpretačná pomôcka pri aplikácii práva.

Právo životného prostredia nie je v tomto ohľade výnimkou a taktiež v tejto oblasti sa vyvinula séria princíпов, základných ideí, ktoré sú smerodajné pre jeho tvorbu, výklad i aplikáciu.

Princípy v práve životného prostredia sa v čase vyvíjali reflektujúc spoločenský vývoj a stav životného prostredia.

1 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 69.

2 Petránková, J.: Princíp predbežnej opatrnosti v evropském práve životního prostředí – diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2009 <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120116949>, s. 8.

3 Brezinová, B.: Princípy ochrany životného prostredia – diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2013, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150020604>, s. 8.

4 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 70.

Podľa Brezinovej „historicky sa dá vnímanie a riešenie problematiky zodpovednosti pri ochrane životného prostredia a opatrení proti jeho degradácii chronologicky rozdeliť na tri po sebe nasledujúce fázy. V prvej fáze dominovala zásada znečisťovateľ platí, teda snaha odstraňovať následky znečisťovania.

Preto ju môžeme označiť ako tzv. fázu liečebnú (curative). Nasledovalo obdobie, ktoré sa nesústreďovalo čisto na nápravu škôd, ale taktiež na predchádzanie škodám, a dá sa charakterizovať ako preventívne (preventive). V tretej fáze, označovanej ako predvídajúca (anticipatory), sa presadila zásada predbežnej opatrnosti, teda najmladšia zásada využívaná v environmentálnej politike a práve životného prostredia.

V poslednej spomenutej vývojovej fáze je cieľom „zabrániť riziku, ktoré nemožno plne odhadnúť. Mezřický pritom poukazuje na založenie tzv. zásady in dubio pro natura (v pochybnostiach v prospech prírody), čiže uplatňovania prezumpcie priority ochrany životného prostredia a zdravia človeka pred každou ľudskou aktivitou.“⁵

Na globálnej úrovni bola z pohľadu formulácie princípov práva životného prostredia dôležitým míľnikom Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji v brazílskom Rio de Janeiro, ktorá sa konala v roku 1992. Na konferencii bolo zadaných 27 zásad ochrany životného prostredia a dosiahnutia udržateľného rozvoja. Figurovali medzi nimi aj vyššie zmienené princípy znečisťovateľ platí, princíp prevencie a princíp predbežnej opatrnosti.

V práve Európskej únie možno vnímať dve skupiny princípov: jednak princípy spoločné pre celé komunitárne právo, t. j. princípy všeobecné (princíp subsidiarity, princíp proporcionality, princíp integrácie, princíp trvalo udržateľného rozvoja) a na druhej strane princípy vlastné iba európskemu právu životného prostredia (princíp prevencie, princíp predbežnej opatrnosti, princíp „znečisťovateľ platí“, princíp vysokej úrovne ochrany, princíp nápravy škody pri zdroji), t. j. princípy špecifické.⁶

Kým všeobecné princípy figurujú v úvodných ustanoveniach zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, špecifické princípy sú uvedené v článku 174 ods. 2 zmluvy, teda v Hlave XIX Zmluvy ES, ktorá obsahuje právnu úpravu politiky životného prostredia.

V rámci práva Európskej únie, ktoré do značnej miery ovplyvňuje slovenský právny poriadok, boli postupne sformulované nasledujúce princípy práva životného prostredia:⁷

- prevencie,
- predbežnej opatrnosti,
- „znečisťovateľ platí“,
- vysokej úrovne ochrany životného prostredia,
- bezprostrednosti, resp. náhrady škody pri zdroji,
- subsidiarity,
- integrácie,
- trvalo udržateľného rozvoja.

V Slovenskej republike je právo životného prostredia tou oblasťou práva, pre ktorú sa zákonodarcia pokúsil explicitne uviesť výpočet princípov priamo v texte zákona. Ide o zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o životnom prostredí“), ktorý pôsobí v tejto oblasti práva ako všeobecný a základný predpis, možno povedať aj „kvázikódex“.⁸

5 Brezinová, B.: Princípy ochrany životného prostredia – diplomová práca. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2013, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150020604>, s. 27.

6 Petránková, J.: Princíp predbežnej opatrnosti v evropském právu životního prostředí – diplomová práca. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2009 <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120116949>, s. 12.

7 Cepek, B. a kol.: Environmentálne právo, Všeobecná a osobitná časť. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 25 – 26.

8 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 74.

Právna teória síce vytyka zákonu o životnom prostredí jeho priveľmi rámcový a všeobecný charakter, no nepopiera jeho prínos v tom, že slúži práve ako interpretačné a výkladové pravidlo pre ostatné právne predpisy na úseku ochrany životného prostredia.⁹

Zákon o životnom prostredí ustanovuje zásady ochrany životného prostredia primárne vo svojich ustanoveniach § 11 až § 16. Avšak termín „princíp“ zákon používa len v súvislosti s trvalo udržateľným rozvojom. Právna teória sa domnieva, že táto diferenciácia je opodstatnená, a to z dôvodu, že *trvalo udržateľný rozvoj je nielen jedným z právnych (ale i politických) princípov, a vyjadruje tiež účel, resp. ciele zákona o životnom prostredí a celého práva životného prostredia*.¹⁰

Pre účely tejto analýzy však budeme naďalej pracovať s pojmom princíp a pojem zásada vnímať ako pojem k nemu ekvivalentný.

Zákon o životnom prostredí zakotvuje nasledovné princípy:

- princíp trvalo udržateľného rozvoja,
- princíp únosného zaťaženia územia (§ 11),
- princíp prípustnej miery znečisťovania životného prostredia (§ 12),
- princíp predbežnej opatrnosti (§ 13),
- princíp vynútiteľnosti práva (§ 15),
- princíp ekologizácie výchovy, osvetu a vzdelávania (§ 16).

Okrem týchto zásad možno v zákone nájsť aj princíp znečisťovateľ platí a to v ustanoveniach § 31 až § 33.

■ „ZÁSADY OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

§ 11

Územie nesmie byť zaťažované ľudskou činnosťou nad mieru únosného zaťaženia.

§ 12

(1) Prípustnú mieru znečisťovania životného prostredia určujú medzné hodnoty ustanovené osobitnými predpismi; tieto hodnoty sa určia v súlade s dosiahnutým stavom poznania tak, aby sa neohrozovalo zdravie ľudí a aby sa neohrozovali ďalšie živé organizmy a ostatné zložky životného prostredia.

(2) Medzné hodnoty sa musia určiť s prihliadnutím na možné kumulatívne pôsobenie alebo spolupôsobenie znečisťujúcich látok a činností.

§ 13

Ak možno so zreteľom na všetky okolnosti predpokladať, že hrozí nebezpečenstvo nenávratného alebo závažného poškodenia životného prostredia, nesmie byť pochybnosť o tom, že k takému poškodeniu skutočne dôjde, dôvodom pre odklad opatrení, ktoré majú poškodeniu zabrániť.

§ 15

Každý sa môže určeným spôsobom domáhať na príslušnom orgáne svojich práv vyplývajúcich z tohto zákona a ďalších predpisov upravujúcich veci životného prostredia.

§ 16

Výchova, osвета a vzdelávanie sa uskutočňujú tak, aby viedli k mysleniu a konaniu, ktoré je v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, k vedomiu zodpovednosti za udržanie kvality životného prostredia a jeho jednotlivých zložiek a k úcte k životu vo všetkých jeho formách.

9 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 108.

10 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 74.

§ 31

Za znečisťovanie životného prostredia, prípadne jeho zložiek a za hospodárske využívanie prírodných zdrojov platia fyzické alebo právnické osoby dane, poplatky, odvody a ďalšie platby, ak tak ustanovujú osobitné predpisy.

§ 32

Osobitné predpisy ustanovia, kedy môžu byť právnické alebo fyzické osoby, ktoré chránia životné prostredie alebo využívajú prírodné zdroje v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, zvýhodnené úpravami daní a odvodov alebo poskytovaním úverov a dotácií.

§ 33

Nástrojmi ochrany životného prostredia sú tiež fondy životného prostredia; podrobnosti ustanovia osobitné predpisy.“

12

Výpočet princípov v zákone o životnom prostredí však právna teória považuje za rozpačitý, keďže § 11 až § 16 zákona obsahujú ustanovenia, ktoré nemožno označiť za právne princípy v pravom zmysle slova a zároveň tam absentujú také, ktoré možno jednoznačne kvalifikovať ako princípy práva životného prostredia.¹¹

Je otázne prečo zákonodarca do tohto katalógu princípov ochrany životného prostredia zaradil princíp vynútiteľnosti práva a ekologizácie výchovy, osvetu a vzdelávania, zatiaľ čo tak kľúčový princíp akým je princíp prevencie v zákone explicitne uvedený nie je.

Vyššie uvedené princípy upravené v zákone o životnom prostredí sú premietnuté v čl. 20 ods. 3 a čl. 44 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky:

„Čl. 20

(3) Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Čl. 44

(3) Nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.“

Predmetom tejto analýzy bude práve princíp prevencie a s ním úzko súvisiaci princíp predbežnej opatrnosti, nakoľko autori, ale aj odborná literatúra im priznávajú významnú úlohu v práve životného prostredia. Z historického hľadiska ide o princípy, ktoré sa radia k tým mladším a modernejším princípom, ktoré kladú dôraz na obozretnosť a prevenciu, najmä kvôli možným nezvratným dôsledkom ľudskej aktivity.

3. PRINCÍP PREVENCIE V PRÁVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Princíp prevencie je všeobecným právnym princípom pôsobiacim naprieč všetkými odvetvami práva. V práve životného prostredia však zohráva kľúčovú úlohu a možno ho považovať za jeden z nosných princípov, na ktorom toto právne odvetvie stojí.

Na medzinárodnej úrovni bol prvým zásadným dokumentom, ktorý sformuloval tento princíp v oblasti ochrany životného prostredia, už spomínaná Deklarácia zo svetovej konferencie v Riu de Janeiro v roku 1992. Deklarácia neobsahuje žiadnu jeho konkrétnu definíciu ale možno z nej tento princíp vyvodiť a to najmä z nasledovného ustanovenia:

11 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 74.

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie ako vnútroštátny nástroj by malo byť vykonané pre navrhované aktivity, ktoré pravdepodobne budú mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie a podliehajú rozhodnutiu príslušného vnútroštátneho orgánu.

Princíp prevencie je formulovaný aj v čl. 174 zmluvy o založení Európskeho spoločenstva ako jeden zo základných princípov politiky Spoločenstva v oblasti životného prostredia.

„Čl. 174 (predtým článok 130r)

1.

Politika spoločenstva v oblasti životného prostredia prispieva k uskutočňovaniu nasledujúcich cieľov: – udržiavanie, ochrana a zlepšovanie kvality životného prostredia, – ochrana ľudského zdravia, – rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov, – podpora opatrení na medzinárodnej úrovni pri riešení regionálnych alebo celosvetových problémov životného prostredia.

2.

Politika životného prostredia spoločenstva sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada na rozmanité situácie v jednotlivých regiónoch spoločenstva. Vychádza zo zásad ochrany, prevencie a opatrení, podľa ktorých sa prioritne prijímajú opatrenia nápravy škôd, a zo zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ. V tomto kontexte opatrenia zosúladovania zodpovedajúce požiadavkám ochrany životného prostredia zahŕňajú, ak je to vhodné, ochrannú doložku umožňujúcu členským štátom prijať predbežné opatrenia z ekologických a mimohospodárskych dôvodov, ktoré podliehajú inšpekčnému postupu spoločenstva.

3.

Pri príprave politiky v oblasti životného prostredia spoločenstvo prihliadne na: – dostupné vedecké a technické údaje, – podmienky životného prostredia v rôznych regiónoch spoločenstva, – potenciálne výhody a náklady v súvislosti s činnosťou alebo nečinnosťou, – hospodársky a sociálny rozvoj spoločenstva ako celku a vyrovnaný rozvoj jeho regiónov.

4.

Spoločenstvo a členské štáty spolupracujú v oblasti svojich právomocí s tretími krajinami a s príslušnými medzinárodnými organizáciami. Podmienky spolupráce spoločenstva sa môžu stať predmetom dohody medzi spoločenstvom a dotknutými tretími stranami, ktorá sa prerokuje a uzavrie v súlade s článkom 300. Predchádzajúci pododsek nemá dopad na právomoc členských štátov viesť rokovania s medzinárodnými orgánmi a uzatvárať medzinárodné zmluvy.“

Ako už bolo zmienené vyššie v Slovenskej republike sú princípy práva životného prostredia zakotvené v zákone o životnom prostredí. Princíp prevencie však napriek jeho významnému postaveniu medzi princípmi práva životného prostredia nie je v tomto zákone explicitne zadefinovaný.

Napriek tejto skutočnosti, nemožno o jeho prítomnosti v práve životného prostredia SR pochybovať.

Skutočnosť, že aj v práve životného prostredia SR ide o jeden z nosných princípov odráža aj formulácia ustanovenia § 9 zákona o životnom prostredí, kde je ochrana životného prostredia vymedzená tak, že zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia.

„§ 9

Ochrana životného prostredia

Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek, alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku.“

Napokon podľa právnej teórie je možné tento princíp odvodiť aj z ustanovení § 17 až § 19 zákona o životnom prostredí, ktoré vymedzujú povinnosti pri ochrane životného prostredia.¹²

„POVINNOSTI PRI OCHRANE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

§ 17

(1) Každý je povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, predchádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.

(2) Každý, kto využíva územie alebo prírodné zdroje, projektuje, vykonáva alebo odstraňuje stavby, je povinný také činnosti vykonávať len po zhodnotení ich vplyvov na životné prostredie a zaťaženie územia, a to v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a osobitnými predpismi.

(3) Každý, kto hodlá zaviesť do výroby, obehu alebo spotreby technológie, výrobky a látky, alebo kto ich hodlá dovážať, je povinný zabezpečiť, aby spĺňali podmienky ochrany životného prostredia a aby v prípadoch ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi boli posúdené z hľadiska ich možných vplyvov na životné prostredie.

§ 18

(1) Každý, kto svojou činnosťou znečisťuje alebo poškodzuje životné prostredie alebo kto využíva prírodné zdroje, je povinný na vlastné náklady zabezpečovať sledovanie tohto pôsobenia a poznať jeho možné dôsledky.

(2) zrušený od 1. 9. 1998.

§ 19

Každý, kto zistí, že hrozí poškodenie životného prostredia alebo že k nemu už došlo, je povinný urobiť v medziach svojich možností nevyhnutné opatrenia na odvrátenie hrozby alebo na zmiernenie následkov a bez meškania ohlásiť tieto skutočnosti orgánu štátnej správy; povinnosť zasiahnuť nemá ten, kto by tým ohrozil život alebo zdravie svoje alebo blízkej osoby.¹⁾“

Princíp prevencie je vyjadrený aj v § 30 zákona o životnom prostredí, ktorý ustanovuje oprávnenie v súvislosti s hroziacim poškodením životného prostredia obmedziť, či dokonca zakázať určitú aktivitu konkrétnemu subjektu.

„§ 30

Príslušné orgány štátnej správy pre životné prostredie sú oprávnené v prípadoch, keď hrozí závažné poškodenie životného prostredia alebo keď k poškodeniu už došlo, rozhodnúť o dočasnom zastavení alebo obmedzení činnosti, ktorá môže toto poškodenie spôsobiť alebo ho už spôsobila, na dobu najdlhšie 30 dní (predbežné opatrenia) a súčasne navrhnúť opatrenia na nápravu vecne príslušným orgánom štátnej správy. Podrobnosti ustanovia osobitné predpisy.“

Prevenčná povinnosť je upravená aj v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, a to v § 415:

„§ 415

Každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.“

V zmysle princípu prevencie je podstatou ochrany životného prostredia predovšetkým prevencia. Základnou premisou tohto princípu je podľa odbornej literatúry, že je lepšie vzniku akejkoľvek škody či ujmy predchádzať, ako pokúšať sa následne riešiť jej následky.¹³

12 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 76.

13 de Sadeleer, N.: Environmental Principles – From Political Slogans to Legal Rules. Oxford: Oxford University Press, 2002. Pp. 482, Preklad Susan Leubusher, EJIL, <http://www.ejil.org/pdfs/16/1/287.pdf>, s. 164.

*Princíp prevencie požaduje, aby ochrana životného prostredia bola zabezpečená už vo fáze plánovania, a to na čo najlepšej technickej úrovni. Jeho cieľom je teda, pokiaľ je to možné, od začiatku vylúčiť zhoršovanie životného prostredia a v prípade vzniku nepriaznivých vplyvov na životné prostredie zabezpečiť ich minimalizovanie.*¹⁴

Podľa medzinárodnej právnej teórie prevencia predpokladá na jednej strane prijímanie opatrení v prípadoch predvídateľného poškodenia životného prostredia, na druhej strane tiež kroky, ktoré majú byť podniknuté na zníženie či vylúčenie škody v prípade náhodného incidentu.¹⁵

Osobitné predpisy (napr. v oblasti ochrany prírody a krajiny, v oblasti ochrany ovzdušia) realizáciu daného oprávnenia konkretizujú.

Osobitné (zložkové) zákony na úseku ochrany životného prostredia neobsahujú z hľadiska svojej štruktúry samostatnú kapitolu venovanú princípom ochrany životného prostredia a opatrenia preventívnej povahy majú legislatívnu podobu konkrétnych prevenčných povinností.

Pre niektoré právne predpisy je princíp prevencie dokonca ich nosnou ideou – ide napríklad o zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o EIA“), ale aj zákon č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prevencii“).

Prevenčný charakter majú tiež oprávnenia orgánov verejnej správy uložiť nápravné opatrenia na odstránenie vzniknutých nedostatkov (s cieľom dosiahnuť uvedenie do pôvodného stavu), ako aj tie aktivity orgánov verejnej správy, ktoré súvisia s poskytovaním kvalifikovaných informácií o stave životného prostredia. Nápravné opatrenie sú opatrenia, ktoré sa prijímajú v situácii, kedy už k istému zásahu do životného prostredia došlo, avšak ich preventívny charakter spočíva v tom, že sa ukladajú a následne vykonávajú s cieľom predísť vzniku škodlivého následku na životnom prostredí v oveľa väčšom rozsahu, čo by hrozilo, ak by nápravné opatrenia smerujúce k dosiahnutiu pôvodného stavu neboli uložené.

Slovenská právna teória radí medzi základné právne prostriedky, ktoré slúžia na naplnenie princípu prevencie:¹⁶

- systém plánov a programov vytváraných tak na celoštátnej, ako aj na regionálnej úrovni na ochranu životného prostredia,
- územné plánovanie,
- posudzovanie vplyvov vybraných stavieb, činností a technológií na životné prostredie,
- určovanie environmentálnych požiadaviek na zdroje znečisťovania (napr. emisné a imisné limity), na výrobky a látky,
- povoľovanie činností s vplyvmi na životné prostredie (v rámci toho i výber tzv. najlepšej dostupnej technológie – BAT),
- zabezpečenie účasti verejnosti v rozhodovaní o otázkach týkajúcich sa životného prostredia.

14 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 203

15 Brezinová, B.: Princípy ochrany životného prostredia – diplomová práca. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2013, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150020604>, s. 26.

16 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka, s. 204.

4. PRINCÍP PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI V PRÁVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Princíp predbežnej opatrnosti patrí rovnako ako princíp prevencie medzi „novšie“ a „modernejšie“ spo- medzi princíпов práva životného prostredia.

V medzinárodných dokumentoch sa začal objavovať až v polovici osemdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Vo svojich počiatkoch bol spájaný predovšetkým s ochranou životného prostredia, no neskôr našiel svoje miesto aj v oblasti ochrany zdravia, prípadne v oblastiach kombinujúcich oba aspekty.¹⁷

Princíp predbežnej opatrnosti bol z politického hľadiska po prvýkrát zadefinovaný v roku 1992 v rámci Deklarácie o životnom prostredí a rozvoji z Rio de Janeiro (Svetová konferencia o ochrane životného prostredia). V tom istom roku bol v Európe zakomponovaný do Maastrichtskej zmluvy, a preto sa dá povedať, že už od začiatku rokov 1990 je súčasťou *acquis communautaire*.¹⁸

Najznámejšia z definícií je obsiahnutá práve v zmienenej Deklarácii o životnom prostredí a rozvoji z Rio de Janeiro. Tento princíp je definovaný v zásade 15 Deklarácie: „*Štáty budú za účelom ochrany životného prostredia v rámci svojich schopností široko uplatňovať prístup predbežnej opatrnosti. Tam, kde hrozí vážna ujma alebo nenapraviteľná škoda, nesmie byť nedostatok vedeckej istoty zneužitý pre odklad efektívnych opatrení, ktoré by mohli zabrániť poškodeniu životného prostredia.*“¹⁹

Podľa právnej teórie *podstatou princípu predbežnej opatrnosti je teda povinnosť v prípadoch, keď nie je v rámci rozhodovacieho procesu k dispozícii dostatočné množstvo presných a jednoznačných informácií o možných dôsledkoch rozhodnutí pre životné prostredie, rozhodnúť vždy v prospech životného prostredia. To znamená, že v pochybnostiach o možných dôsledkoch rozhodnutia sa nemožno spoliehať na to, že tieto negatívne následky nenastanú, ale naopak, predpokladať, že k nim dôjde. Pokiaľ by takéto rozhodnutie bolo v prospech zamýšľanej činnosti v uvedenej situácii predsa len vydané, musia mu vždy predchádzať opatrenia, ktoré by vzniku negatívnych dôsledkov pre životné prostredie zabránili alebo aspoň minimalizovali na najnižšiu možnú mieru.*²⁰

Tento princíp vychádza z uvedomenia si, že v dôsledku významného rozvoja vedy a techniky, určité ľudské činnosti, ak by neboli pod kontrolou, by mohli mať škodlivý vplyv veľkého rozmeru na životné prostredie alebo na zdravie obyvateľstva, a tým viesť k nezvratným škodám. Vedie k „opatrnému“ prístupu v situáciách poznačených neistotou vo vzťahu k účinkom súvisiacich s určitými činnosťami²¹.

Za zmienku stojí aj definícia, ktorá bola výsledkom stretnutia amerických akademikov na konferencii v štáte Wisconsin v roku 1998: „*Ak aktivita predstavuje hrozbu poškodenia ľudského zdravia či životného prostredia, mali by byť prijaté opatrenia v duchu predbežnej opatrnosti, a to i v prípade, že vzťah príčiny a následku nie je plne vedecky potvrdený.*“²²

Akademici na tomto stretnutí sa zhodli aj na potrebe v tomto prípade presunúť dôkazné bremeno na osobu, ktorá predmetnú aktivitu navrhuje. V jeho rámci musia byť preskúmané všetky alternatívy, ktoré prichádzajú do úvahy – vrátane zdržania sa navrhovanej aktivity.

17 Verot, Y.: Princíp predbežnej opatrnosti: ako nájsť rovnováhu (Principe de précaution et prévention: un équilibre à trouver), Annales de mines. júl 2000, <http://www.annales.org/re/2000/re06-2000/071-080.pdf>, s. 71.

18 Šarmír, I.: Princíp opatrnosti: vymoženosť alebo prekážka? Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, 2016, <http://www.sppk.sk/clanok/1230>

19 Petránková, J.: Princíp predbežnej opatrnosti v evropském právu životního prostředí – diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2009, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120116949>, s. 4.

20 Košičiarová, S. a kol.: Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť. Heuréka.

21 Verot, Y.: Princíp predbežnej opatrnosti: ako nájsť rovnováhu (Principe de précaution et prévention: un équilibre à trouver), Annales de mines. júl 2000, <http://www.annales.org/re/2000/re06-2000/071-080.pdf>

22 Krabec, J.: Princíp predbežnej opatrnosti a jeho role v ochrane životního prostředí – diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2014, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120175041>, s. 10.

Tento princíp je vnímaný kontroverzne. Nezriedka je označovaný za niečo, čo je zdrojom zbytočných a neodôvodnených výdavkov. Princíp predbežnej opatrnosti vzbudzoval od počiatku obavy, pretože niektorí ho chápali ako možnú bariéru voľného obchodu alebo potenciálneho ohrozenia nových technológií a postupov, založenú na strachu namiesto vedeckých dôkazov.²³

Princíp predbežnej opatrnosti je explicitne zakotvený v zákone o životnom prostredí v jeho ustanovení § 13 (*Poznámka autorov: citácia ustanovenia je uvedená na strane 11*).

Všetky existujúce definície princípu predbežnej opatrnosti sa zhodujú v základných znakoch, resp. prvkoch, ktoré princíp predbežnej opatrnosti tvoria:²⁴

(i) princíp predbežnej opatrnosti sa uplatní v prípadoch, kde existuje určité riziko vo forme možného poškodenia či ohrozenia životného prostredia či ľudského zdravia;

(ii) riziko uvedené v bode (i) musí mať svoje základy v nejakej forme vedeckej analýzy, nemôže ísť iba o nepodložené špekulácie alebo varovanie, zároveň však existencia takéhoto rizika nie je úplne vedecky preukázaná a potvrdená;

(iii) aby sa jednalo o princíp predbežnej opatrnosti, jeho aplikácia vo forme konkrétnej intervencie či regulácie musí nastať ešte pred vznikom akejkoľvek ujmy či škody, a zároveň i pred definitívnym potvrdením faktu, či navrhovaná činnosť je, či nie je škodlivá;

(iv) intervencia či regulácia uvedené v bode (iii) by mali byť proporcionálne voči potenciálnemu riziku, a teda je nežiaduce, aby aplikácia princípu predbežnej opatrnosti viedla k závažnejšiemu následku, ako tomu ktorému mala zabrániť.

Zatiaľ čo znaky (i) a (iii) deklarujú celkom jednoznačné vlastnosti princípu predbežnej opatrnosti, znaky (ii) a (iv) vytvárajú priestor pre diskusie a vyvolávajú otázky typu „čo presne znamená vedecká neistota“ alebo „čo je v danom prípade primeraným obmedzením a čo už je neprimeraným zásahom“. Práve tieto nejednoznačné, veľmi všeobecne určené vlastnosti a z nich vyplývajúce otázky sú dôvodom kritiky tohto princípu.

Ako už bolo spomenuté vyššie, princíp predbežnej opatrnosti má ideovo veľmi blízko k princípu prevencie, keďže oba smerujú k zabráneniu určitého škodlivého následku. Nemožno si ich však zamieňať. Rozdiel medzi nimi je v zásade v určitosti rizika potenciálneho vzniku ujmy²⁵. Akonáhle sa považuje takéto riziko za preukázané, uplatní sa princíp prevencie za účelom obmedzenia ujmy alebo iného úplného zabránenia. Avšak v prípade, kedy riziko nemožno považovať za preukázané a to z dôvodu vyššie zmienenej vedeckej neistoty (alebo inými slovami v prípade, kedy vzťah príčiny a škodlivého následku nie je úplne preukázaný), bude sa uplatňovať princíp predbežnej opatrnosti.²⁶

23 Brezinová, B.: Princípy ochrany životného prostredia – diplomová práca. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2013, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150020604>, s. 29.

24 WORLD COMMISSION ON THE ETHICS OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE AND TECHNOLOGY (COMEST). The Precautionary Principle. United Nations Educational, 2005, s. 13 – 14. Dostupné online na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001395/139578e.pdf> [cit. 2014-06-18]

25 WORLD COMMISSION ON THE ETHICS OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE AND TECHNOLOGY (COMEST). The Precautionary Principle. United Nations Educational, 2005, s. 13. Dostupné online na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001395/139578e.pdf> [cit. 2014-06-18]

26 Krabec, J.: Princíp predbežnej opatrnosti a jeho role v ochrane životného prostredia – diplomová práca. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2014, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120175041>, s. 12.

III.

ZAKOTVENIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE VO VYBRANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY UPRAVUJÚCICH OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Ako už bolo vyššie spomenuté, princípy práva životného prostredia sú predovšetkým zakotvené vo všeobecnom zákone, kvázi kódexe – v zákone o životnom prostredí. Okrem tohto právneho predpisu sú oba princípy premietnuté aj do konkrétnych ustanovení osobitných zákonov na úseku ochrany životného prostredia.

Vo vzťahu ku skúmaným princípom možno konštatovať, že princíp predbežnej opatrnosti a princíp prevencie je upravený v nasledovných právnych predpisoch:

a) **princíp predbežnej opatrnosti** je upravený iba v § 13 zákona o životnom prostredí a v § 5 ods. 2 zákona č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o GMO“),

b) **princíp prevencie** je premietnutý do viacerých právnych predpisov; pre účely tejto analýzy boli vybrané nasledovné právne predpisy, pričom tento výber nie je vyčerpávajúci, ale zahŕňa tie najdôležitejšie právne predpisy z pohľadu ochrany životného prostredia:

1. zákon o životnom prostredí,
2. zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
3. zákon č. 364/2004 Z. z. vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov,
4. zákon o EIA,
5. zákon o prevencii,
6. zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov,
7. zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania v znení neskorších predpisov,
8. zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Vo vyššie zmienených právnych predpisoch sme identifikovali konkrétne ustanovenia, ktoré explicitne či implicitne upravujú skúmané princípy predbežnej opatrnosti a prevencie. Ide o nasledovné ustanovenia:

1. PRINCÍP PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI

■ ZÁKON O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Zákon o životnom prostredí vymedzuje základné pojmy a ustanovuje základné zásady ochrany životného prostredia a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane a zlepšovaní stavu životného prostredia a pri využívaní prírodných zdrojov; vychádza pritom z princípu trvalo udržateľného rozvoja.

Ako už bolo vyššie uvedené, princíp predbežnej opatrnosti je upravený v § 13 zákona o životnom prostredí (*Poznámka autorov: citácia ustanovenia je uvedená na strane 11*).

Komentár:

Ustanovenie § 13 zákona o životnom prostredí neobsahuje pojem „predbežná opatrnosť“ alebo „princíp predbežnej opatrnosti“, no vyjadruje podstatu princípu predbežnej opatrnosti. Z jeho právnej úpravy vyplýva, že ak nie je isté či sa negatívne dôsledky vykonávania určitej činnosti dostavia alebo nie, je potrebné predpokladať že môžu nastať, to znamená že sa prezumuje možné poškodenie životného prostredia, a to aj napriek dôkaznej neistote vo vzťahu k účinkom k posudzovanej činnosti. Pri princípe predbežnej opatrnosti nie je potrebná preukázaná vedomosť, ale postačuje neistota v škodlivosti posudzovanej činnosti.

V rozhodovacej činnosti orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia pri aplikácii princípu predbežnej opatrnosti treba vychádzať z premisy, že ak v rámci rozhodovacieho procesu nie je k dispozícii dostatočné množstvo presných a dostatočných informácií o možných dôsledkoch rozhodnutí pre životné prostredie, treba rozhodnúť v prospech životného prostredia. Aplikácia tohto princípu v praxi umožňuje opatrný prístup v situáciách, kedy orgán štátnej správy nedisponuje presnými a jednoznačnými dôkazmi o negatívnych dôsledkoch povoľovanej činnosti (vzťah príčiny a škodlivého následku nie je plne preukázaný), resp. potenciálne nepriaznivý dopad je otázný, či existuje o ňom pochybnosť, no so zreteľom na princíp predbežnej opatrnosti sa v rozhodnutí zohľadní, že nastane. V zmysle právnej teórie ide o vyvrátiteľnú právnu domnienku, pri ktorej sa dá dokázať, že predpokladaná skutočnosť nenastala, a vtedy právna domnienka právnej skutočnosti ustúpi.

Osobitné (zložkové) zákony na úseku životného prostredia, s výnimkou zákona o GMO, neobsahujú legislatívnu úpravu princípu predbežnej opatrnosti, nie je v nich explicitne uvedený, a to ani v podobe odkazu na § 13 zákona o životnom prostredí. Toto ustanovenie má v súčasnosti význam ako akési interpretačné pravidlo, ktoré má za úlohu podporiť interpretáciu a aplikáciu konkrétneho osobitného právneho predpisu na úseku životného prostredia. Aplikčné problémy však spôsobuje absencia podrobnosti, ako by mal byť tento princíp aplikovaný v rámci konkrétnej rozhodovacej činnosti orgánu štátnej správy na úseku životného prostredia. Správny orgán pri uvažovaní o argumentácii princípom predbežnej opatrnosti by mal vziať do úvahy základné prvky princípu predbežnej opatrnosti a v rámci správnej úvahy rozhodnúť o primeranej miere pravdepodobnosti vzniku škodlivého následku pre uplatnenie tohto právneho princípu. V súčasnosti, kedy neexistuje početnejšia judikatúra k aplikácii tohto princípu v praxi, je veľký priestor pre polemiky o určení miery pravdepodobnosti vzniku škodlivého následku, ktorá je odôvodniteľná pre jeho použitie.

■ ZÁKON O GMO

Zákon o GMO upravuje práva a povinnosti používateľov pri používaní genetických technológií, geneticky modifikovaných organizmov a geneticky modifikovaných mikroorganizmov a pôsobnosť orgánov štátnej správy.

Princíp predbežnej opatrnosti je upravený v § 5 ods. 2 zákona o GMO, ktorý znie:

■ „§ 5

(2) Pri posudzovaní rizika sa musia podľa princípu prevencie a predbežnej opatrnosti zohľadňovať vedecky overené poznatky, dostupné skúsenosti a práca vykonaná v medzinárodnom rozsahu pri používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov a geneticky modifikovaných mikroorganizmov.“

Komentár:

Princíp predbežnej opatrnosti je základným princípom pre hodnotenie a rozhodovanie o geneticky modifikovaných organizmoch v rámci Európskej únie, a teda aj v rámci Slovenskej republiky a jej legislatívy. Ustanovenie § 5 ods. 2 zákona o GMO explicitne vo svojom znení odkazuje na princíp predbežnej opatrnosti. V súčasnosti je to jediný osobitný (zložkový) zákon, ktorý obsahuje takúto právnu úpravu. Zo znenia ustanovenia vyplýva, že pri nakladaní s geneticky modifikovanými organizmami a genetickými modifikovanými mikroorganizmami je potrebné pri posudzovaní rizika „podľa princípu predbežnej opatrnosti“ chrániť zdravie ľudí a životné prostredie. Proces posudzovania environmentálneho rizika je vyhodnocovanie možných škodlivých vplyvov geneticky modifikovaných organizmov a geneticky modifikovaných mikroorganizmov na ľudí a na životné prostredie. V rámci tohto procesu

majú byť využívané súčasné vedecké poznatky, ako aj nové poznatky, dosiaľ vedecky nepreukázané. Princíp predbežnej opatrnosti spočíva v tom, že tam, kde chýbajú overené fakty a vedecké informácie, takže riziko nemožno považovať za preukázané, treba vychádzať z možnosti, že potencionálne riziko poškodenia životného prostredia hrozí. Posudzovanie rizika sa vykonáva pre každé použitie genetických technológií a pre každé použitie geneticky modifikovaných organizmov a geneticky modifikovaných mikroorganizmov. Výsledkom posudzovania rizika je písomný posudok, ktorý je súčasťou dokumentácie používateľa.

2. PRINCÍP PREVENIE

■ ZÁKON O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Rovnako ako princíp predbežnej opatrnosti aj princíp prevencie je upravený, respektíve je možné ho odvodiť z § 17 až § 19 a § 30 zákona o životnom prostredí (*Poznámka autorov: citácie ustanovení sú uvedené na strane 14*).

Komentár k § 17 až 19:

Všeobecná prevenčná povinnosť pri ochrane životného prostredia upravená v § 17 až § 19 zákona o životnom prostredí vychádza z premisy, že následky poškodenia životného prostredia sú často nenapraviteľné a je ľahšie nepriaznivým následkom predchádzať ako ich odstraňovať. Uplatňovanie tohto princípu vedie k podstatnému zníženiu nákladov na ochranu životného prostredia. Pri uplatňovaní tohto princípu existuje vedomosť, že sa životné prostredie ohrozuje, t. j. riziko potencionálneho vzniku ujmy je preukázané.

Všeobecná prevenčná povinnosť podľa § 17 až § 19 zákona o životnom prostredí je spodrobnejšia v osobitných (zložkových) právnych predpisoch na úseku ochrany životného prostredia, ktoré obsahujú právnu úpravu princípu prevencie v podobe konkrétnych prevenčných povinností vo vzťahu k ochrane príslušnej zložky životného prostredia.

Komentár k § 30:

Ustanovenie § 30 zákona o životnom prostredí je všeobecným prevenčným ustanovením umožňujúcim príslušným orgánom štátnej správy na úseku životného prostredia, aby mohli na základe nimi vydaného správneho rozhodnutia dočasne zastaviť alebo obmedziť určitú činnosť, ktorá vykazuje zákonom vymedzené škodlivé následky. Táto právna úprava nie je priamo aplikovateľná, lebo vyžaduje úpravu podrobností v osobitných predpisoch.

Ustanovenie § 30 zákona o životnom prostredí upravuje nasledovný základný právny rámec:

- a) musí hroziť závažné poškodenie životného prostredia alebo k jeho poškodeniu už došlo,
- b) dočasné zastavenie alebo obmedzenie sa môže týkať len činnosti, ktorá môže poškodenie podľa písmena a) spôsobiť alebo ho už spôsobila, medzi činnosťou a takýmto následkom musí existovať príčinná súvislosť (kauzálny nexus),
- c) zastavenie alebo obmedzenie činnosti je dočasným predbežným opatrením, môže trvať maximálne 30 dní,
- d) rozhodnutie o dočasnom obmedzení alebo zastavení činnosti sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) a má povahu predbežného opatrenia,
- e) rozhodnutie o dočasnom obmedzení alebo zastavení činnosti obsahuje aj návrh opatrení na nápravu,
- f) podrobnosti ustanovia osobitné predpisy, pričom sa dá predpokladať, že zákonodarcu mal na mysli osobitné predpisy na úseku životného prostredia. Podľa nášho názoru táto právna úprava je neaplikovateľná sama o sebe, pre jej aplikáciu sa vyžaduje úprava podrobností v osobitných predpisoch, tie však takúto právnu úpravu v súčasnosti neobsahujú.

Z hľadiska vymedzenia tohto ustanovenia vo vzťahu k všeobecnej úprave predbežných opatrení podľa § 43 správneho poriadku, ktorá je širšia a podľa ktorej sa v praxi postupuje, sa javí ako najviac problematická stanovená tridsaťdňová lehota platnosti predbežného opatrenia. Táto lehota je máťúca, nepochopiteľná vo vzťahu k právnej úprave § 43 správneho poriadku a aj nesystémová vzhľadom na postavenie zákona o životnom prostredí vo vzťahu k osobitným zákonom.

■ ZÁKON Č. 543/2002 Z. Z. O OCHRANE PRÍRODY A KRAJINY V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV (ďalej len „zákon o OPaK“)

Zákon o OPaK upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom dlhodobo zabezpečiť zachovanie prírodnej rovnováhy a ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života, prírodných hodnôt a krás a utvárať podmienky na trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a na poskytovanie ekosystémových služieb, berúc do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne potreby, ako aj regionálne a miestne pomery.

Princíp prevencie je upravený v § 4 ods. 1 a 2, § 8 a § 50 ods. 6 zákona o OPaK, ktoré znejú:

■ „§ 4

Všeobecná ochrana rastlín a živočíchov

(1) Každý je pri vykonávaní činnosti, ktorou môže ohroziť, poškodiť alebo zničiť rastliny alebo živočíchy, alebo ich biotopy, povinný postupovať tak, aby nedochádzalo k ich zbytočnému úhynu alebo k poškodzovaniu a ničeniu.

(2) Ak činnosť uvedená v odseku 1 vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, štátny orgán ochrany prírody a krajiny (ďalej len „orgán ochrany prírody“) túto činnosť po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže.“

Komentár:

K odseku 1

Na základe tejto právnej úpravy je každý povinný pri ním vykonávanej činnosti, ktorou môže ohroziť, poškodiť alebo zničiť rastliny alebo živočíchy, alebo ich biotopy, postupovať tak, aby nedochádzalo k ich zbytočnému úhynu alebo k poškodzovaniu a ničeniu. Z uvedeného vyplýva, že každý subjekt práva by mal pri činnosti, ktorá potencionálne ohrozuje, poškodzuje alebo ničí rastliny, živočíchy a ich biotopy zvoliť taký postup, ktorý nebude viesť k zákonom vymedzeným negatívnym následkom. To znamená, že ak existujú viaceré možnosti výkonu činnosti, povinný by mal zvoliť ten, pri ktorom dochádza najmenej k zbytočnému úhynu, poškodzovaniu alebo ničeniu rastlín, živočíchov alebo ich biotopov. V praxi môže ísť o napríklad zvolenie vhodnejšieho časového obdobia na výkon činnosti, zmena technologického postupu na šetrnejší.

K odseku 2

Podľa § 68 písm. g) zákona o OPaK rozhoduje o obmedzení alebo zákaze činnosti podľa § 4 ods. 2 okresný úrad (v sídle okresu), t. j. len miestne príslušný okresný úrad môže po predchádzajúcom upozornení obmedziť alebo zakázať činnosť, ktorá môže viesť k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie.

Prevenčné ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o OPaK umožňuje štátnemu orgánu ochrany prírody a krajiny (ďalej len „orgán OPaK“) na základe ním vydaného správneho rozhodnutia obmedziť alebo zakázať určitú činnosť, ktorá vykazuje zákonom vymedzené škodlivé následky voči rastlinám alebo živočíchom (jedincom ako aj biotopom). Pre takýto postup sú stanovené nasledovné podmienky:

- a) preukázanie činnosti, ktorá potencionálne ohrozuje, poškodzuje alebo ničí rastliny, živočíchy a ich biotopy; pre vydanie rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti sa nevyžaduje, aby k vykonávaniu činnosti už došlo,

b) činnosť podľa písmena a) vedie k vzniku následku:

1. k ohrozeniu existencie druhov rastlín alebo živočíchov (v tomto prípade postačuje len vedomosť o hrozbe),
2. k degenerácii druhov rastlín alebo živočíchov,
3. k narušeniu rozmnožovacích schopností rastlín alebo živočíchov alebo
4. k zániku populácie rastlín alebo živočíchov,

c) obmedzenie alebo zákaz sa môže týkať len činnosti podľa písmena a), ktorá vedie k následkom podľa písmena b); medzi činnosťou a následkom musí existovať príčinná súvislosť (kauzálny nexus),

d) rozhodnutie o obmedzení alebo zákaze vykonávania určitej činnosti sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa šiestej časti zákona o OPaK ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania),

e) správne konanie vo veci vydania rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze činnosti môže začať len za podmienky, že mu predchádzalo bezúspešné predchádzajúce upozornenie k obmedzeniu či ukončeniu činnosti. Zákon o OPaK neobsahuje právnu úpravu, ako by sa toto predchádzajúce upozornenie malo vykonať. Z hľadiska jeho realizácie by malo ísť o úradný list adresovaný dotknutej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, v ktorom bude táto osoba upozornená na „škodlivosť“ ním potencionálne vykonávanej činnosti a na povinnosť upustenia od jej vykonávania spolu s uvedením právnych následkov neuposlúchnutia upozornenia – vydania rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze vykonávania danej činnosti. Upozornenie by malo obsahovať dôvody, ktoré viedli správny orgán k jeho vydaniu. Na vydanie upozornenia sa vzťahujú základné pravidlá konania uvedené v § 3 ods. 1 až 6 správneho poriadku v zmysle právnej úpravy § 3 ods. 7 správneho poriadku. V záujme právnej istoty regulovaných subjektov by každému rozhodnutiu podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK malo predchádzať samostatné upozornenie. Na základe jedného upozornenia nemožno vydať opakovane viacero rozhodnutí podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK k tej istej činnosti. Takéto upozornenie by sa spravidla nemalo spájať s upovedomením o začatí konania vo veci vydania rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK.²⁷

Pod pojmom „rastlina“ sa v zmysle § 2 ods. 2 písm. i) zákona o OPaK rozumie voľne rastúca rastlina – jedinec rastlinného druhu alebo druhu húb, ktorého populácia sa udržiava samovoľne, a to aj v prípade jeho držby alebo pestovania mimo jeho prirodzeného výskytu v biotopoch. Pod pojmom „živočích“ sa v zmysle § 2 ods. 2 písm. j) zákona o OPaK rozumie voľne žijúci živočích – jedinec živočíšneho druhu, ktorého populácia sa udržiava samovoľne, a to aj v prípade jeho držby vrátane chovu v ľudskej opatere.

Všeobecná ochrana rastlín a živočíchov sa vzťahuje na všetky rastliny a živočíchy, teda aj na tie, ktorým zákon poskytuje osobitnú ochranu podľa tretej časti zákona o OPaK alebo ktoré sú chránené osobitnými právnymi predpismi, napríklad zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákonom č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 305/2018 Z. z., zákonom č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 90 ods. 1 písm. c) zákona o OPaK Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad môže uložiť pokutu do 9 958,17 eura a prepadnutie veci podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá sa dopustí protiprávneho konania tým, že nedodržuje obmedzenie alebo zákaz vyhlásený podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK.

27 Múčková, B., Balog, B., Jenčo, J., Kiča, M.: Zákon o ochrane prírody a krajiny – Komentár. Bratislava, Wolters Kluwe, 2018, s. 52 – 53.

Podľa § 92 ods. 1 písm. e) zákona o OPaK priestupku sa dopustí ten, kto nedodržuje obmedzenie alebo zákaz vyhlásený podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK; za tento priestupok môže Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad uložiť fyzickej osobe sankcie – pokarhanie, pokutu do 3 319,39 eura a prepadnutie veci [§ 92 ods. 2 písm. b) zákona o OPaK].

„§ 8

Preventívne a nápravné opatrenia orgánu ochrany prírody

(1) Orgán ochrany prírody po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže až do odstránenia nedostatkov činnosť, ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny, alebo činnosť, ktorá takéto poškodenie alebo ničenie spôsobila.

(2) Orgán ochrany prírody tomu, kto činnosťou nevyžadujúcou rozhodnutie orgánu ochrany prírody podľa tohto zákona poškodzuje alebo ničí prírodu alebo krajinu, nariadi, aby v určenej lehote odstránil škodlivé následky tejto činnosti, a určí podmienky na jej ďalšie vykonávanie. Ak škodlivé následky nebudú v určenej lehote odstránené, môže ich odstrániť orgán ochrany prírody na náklady povinného.

(3) Orgán ochrany prírody obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto nespĺnil podmienky určené v rozhodnutí tohto orgánu, alebo tomu, kto nespĺnil povinnosti uložené v ním vydanom rozhodnutí podľa odseku 2. Rovnako obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto vykonáva činnosť vyžadujúcu súhlas orgánu ochrany prírody podľa tretej alebo štvrtej časti tohto zákona bez tohto súhlasu alebo vykonáva činnosť napriek zákazu podľa tohto zákona. Ak uvedenou činnosťou vznikli škodlivé následky na prírode a krajine, ktoré povinný v určenej lehote neodstráni, môže to urobiť orgán ochrany prírody na náklady povinného.“

23

Komentár:

K odseku 1

V zmysle § 68 písm. g) zákona o OPaK rozhoduje podľa § 8 ods. 1 okresný úrad (v sídle okresu), t. j. len miestne príslušný okresný úrad môže po predchádzajúcom upozornení obmedziť alebo zakázať až do odstránenia nedostatkov činnosť, ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny, alebo činnosť, ktorá takéto poškodenie alebo ničenie spôsobila.

Prevenčné ustanovenie § 8 ods. 1 zákona o OPaK umožňuje orgánu OPaK, aby mohol na základe ním vydaného správneho rozhodnutia obmedziť alebo zakázať určitú činnosť, ktorá vykazuje zákonom vymedzené škodlivé následky voči prírode a krajine. Pre takýto postup sú stanovené nasledovné podmienky:

- a) výkon činnosti, z ktorej potencionálne hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny alebo činnosti, ktorá takéto poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny spôsobila; medzi činnosťou a následkom musí existovať príčinná súvislosť (kauzálny nexus),
- b) obmedzenie alebo zákaz vykonávania činnosti má mať len dočasný charakter, a to len do času odstránenia nedostatkov „škodlivej“ činnosti. Toto opatrenie by sa nemalo aplikovať pri rozhodovaní o zákaze činnosti bez určenia časového obmedzenia,
- c) rozhodnutie o obmedzení alebo zákaze vykonávania určitej činnosti sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa šiestej časti zákona o OPaK ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie doručením upovedomia o začatí konania),
- d) voči vydanému rozhodnutiu o obmedzení alebo zákaze vykonávania určitej činnosti je možné sa odvolať, ale podľa § 87 ods. 2 zákona o OPaK je vylúčený odkladný účinok odvolania,
- e) správne konanie vo veci vydania rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze činnosti môže začať len za podmienky, že mu predchádzalo bezúspešné predchádzajúce upozornenie o potrebe odstránenia nedostatkov činnosti. Zákon neobsahuje právnu úpravu, ako by sa toto predchádzajúce upozornenie malo vykonať. Z hľadiska jeho realizácie by malo ísť o úradný list adresovaný dotknutej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, v ktorom bude táto osoba upozornená na

„škodlivosť“ ním vykonávanej činnosti a na povinnosť odstránenia nedostatkov činnosti spolu s uvedením právnych následkov neuposlúchnutia upozornenia – vydania rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze vykonávania danej činnosti. Upozornenie by malo obsahovať dôvody, ktoré viedli správny orgán k jeho vydaniu. Na vydanie upozornenia sa vzťahujú základné pravidlá konania uvedené v § 3 ods. 1 až 6 správneho poriadku v zmysle právnej úpravy § 3 ods. 7 správneho poriadku. Každému rozhodnutiu podľa § 8 ods. 1 zákona o OPaK by malo predchádzať samostatné upozornenie a na základe jedného upozornenia nemožno vydať opakovane viacero rozhodnutí k tej istej činnosti. Upozornenie by malo byť samostatným podaním, z čoho vyplýva, že by nemalo byť spájané s iným právnym aktom správneho orgánu, napr. s upovedomením o začatí konania vo veci vydania rozhodnutia podľa § 8 ods. 1 zákona o OPaK.

Podľa § 90 ods. 3 písm. c) zákona o OPaK Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad môžu uložiť pokutu do 33 193,91 eura a prepadnutie veci podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá sa dopustí protiprávneho konania tým, že nedodržuje obmedzenie alebo zákaz vyslovený orgánom OPaK podľa § 8 ods. 1 zákon o OPaK.

Podľa § 92 ods. 1 písm. zf) zákona o OPaK priestupku sa dopustí ten, kto nedodržuje obmedzenie alebo zákaz vyslovený orgánom OPaK podľa § 8 ods. 1 zákona o OPaK; za tento priestupok môže Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad uložiť fyzickej osobe sankcie – pokutu do 9 958,17 eura a prepadnutie veci [§ 92 ods. 2 písm. d) zákona o OPaK].

K odseku 2

V zmysle § 68 písm. g) zákona o OPaK rozhoduje podľa § 8 ods. 2 okresný úrad (v sídle okresu), t. j. len miestne príslušný okresný úrad môže tomu, kto vykonáva činnosť, na ktorú sa inak nevyžaduje rozhodnutie orgánu OPaK podľa zákona o OPaK, ktorá poškodzuje alebo ničí prírodu alebo krajinu, nariadiť, aby v určenej lehote odstránil škodlivé následky tejto činnosti a zároveň je oprávnený určiť podmienky na jej ďalšie vykonávanie. Ak by nariadenie zostalo bezvýsledné, orgán OPaK môže činnosť obmedziť alebo zakázať.

Prevenčné ustanovenie § 8 ods. 2 zákona o OPaK umožňuje orgánu OPaK na základe ním vydaného správneho rozhodnutia regulovať vykonávanie činnosti, ktorú inak zákon nereguluje, t. j. na jej vykonávanie sa podľa zákona o OPaK nevyžaduje žiadne rozhodnutie orgánu OPaK, ak takáto činnosť vykazuje zákonom vymedzené škodlivé následky voči prírode alebo krajine. Pre takýto postup sú stanovené nasledovné podmienky:

- a) výkon činnosti nevyžadujúci rozhodnutie orgánu OPaK, ktorý poškodzuje alebo ničí prírodu alebo krajinu,
- b) preukázanie vzniku následku – poškodenie alebo ničenie prírody alebo krajiny (v tomto prípade nepostačuje len vedomosť o hrozbe, ale poškodenie alebo ničenie prírody alebo krajiny už musí byť spôsobené),
- c) nariadenie sa môže týkať len činnosti podľa písmena a), ktorá následky podľa písmena b) spôsobila; medzi činnosťou a takýmto následkom musí existovať príčinná súvislosť (kauzálny nexus),
- d) nariadenie odstránenia škodlivých následkov činnosti môže mať len dočasný charakter, je časovo limitované určenou lehotou, v ktorej má povinný subjekt odstránenie vykonať,
- e) rozhodnutie o nariadení odstránenia škodlivých následkov musí obsahovať určenie podmienok ďalšieho vykonávania činnosti v záujme toho, aby činnosť opäť nepoškodzovala alebo neničila prírodu alebo krajinu (úplne alebo aspoň s cieľom znížiť intenzitu činnosti na akceptovateľnú mieru),
- f) rozhodnutie o nariadení odstránenia škodlivých následkov sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa šiestej časti zákona o OPaK ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania),
- g) voči vydanému rozhodnutiu o nariadení odstránenia škodlivých následkov je možné sa odvolať, ale podľa § 87 ods. 2 zákona o OPaK je vylúčený odkladný účinok odvolania,

- h) ak škodlivé následky povinná osoba v lehote určenej v rozhodnutí neodstráni, orgán OPaK ich môže odstrániť na náklady povinného, t. j. povinná osoba je povinná ich uhradiť orgánu OPaK na základe jej výzvy na dobrovoľnú úhradu; ak povinná osoba zostane nečinná, orgán OPaK si vynaložené náklady musí vymáhať súdnou cestou v rámci občianskoprávneho konania,
- i) ak povinná osoba nesplní podmienky uložené v rozhodnutí o nariadení odstránenia škodlivých následkov, orgán OPaK ich môže odstrániť na náklady povinného, t. j. povinná osoba je povinná ich uhradiť orgánu OPaK na základe jej výzvy na dobrovoľnú úhradu; ak povinná osoba zostane nečinná, orgán OPaK si vynaložené náklady musí vymáhať súdnou cestou v rámci občianskoprávneho konania,
- j) ak povinná osoba nesplní podmienky uložené v rozhodnutí [písmena f)], orgán OPaK môže podľa § 8 ods. 3 prvá veta zákona o OPaK vydať rozhodnutie o obmedzení alebo zákaze vykonávania danej činnosti. Rozhodnutie sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa šiestej časti zákona o OPaK ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania). Voči vydanému rozhodnutiu o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti je možné sa odvolať, ale podľa § 87 ods. 2 zákona o OPaK je vylúčený odkladný účinok odvolania.

Podľa § 90 ods. 3 písm. d) zákona o OPaK Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad môžu uložiť pokutu do 33 193,91 eura a prepadnutie veci podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá sa dopustí protiprávneho konania tým, že nesplní povinnosť uloženú orgánom OPaK podľa § 8 ods. 2 zákona o OPaK.

Podľa § 92 ods. 1 písm. zg) zákona o OPaK priestupku sa dopustí ten, kto nesplní povinnosť uloženú orgánom OPaK podľa § 8 ods. 2 zákona o OPaK; za tento priestupok môže Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad uložiť fyzickej osobe sankcie – pokarhanie, pokutu do 9 958,17 eura a prepadnutie veci [§ 92 ods. 2 písm. d) zákona o OPaK].

K odseku 3

Podľa § 68 písm. g) zákona o OPaK rozhoduje podľa § 8 ods. 3 okresný úrad v sídle okresu, t. j. len miestne príslušný okresný úrad môže obmedziť alebo zakázať vykonávať činnosť za splnenia podmienok stanovených v tomto ustanovení zákona o OPaK.

Prevenčné ustanovenie § 8 ods. 3 zákona o OPaK umožňuje orgánu OPaK na základe ním vydaného správneho rozhodnutia obmedziť alebo zakázať vykonávať činnosť, ak sú splnené nasledovné podmienky:

- a) konanie povinnej osoby musí vykazovať tieto znaky:
 1. nesplnenie podmienok určených v rozhodnutí orgánu OPaK vydanom podľa zákona o OPaK,
 2. nesplnenie podmienok určených v rozhodnutí orgánu OPaK vydanom podľa § 8 ods. 2 zákona o OPaK,
 3. vykonávanie činnosti vyžadujúcej súhlas orgánu OPaK podľa tretej a štvrtej časti zákona o OPaK bez tohto súhlasu alebo
 4. vykonávanie činnosti zakázanej podľa zákona o OPaK (povinná osoba nedisponuje rozhodnutím – právoplatnou výnimkou orgánu OPaK na jej vykonávanie),
- b) rozhodnutie o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti sa vydáva v rámci osobitného konania v súlade s procesnými pravidlami podľa šiestej časti zákona o OPaK ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania),

- c) voči vydanému rozhodnutiu o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti je možné sa odvolať, ale podľa § 87 ods. 2 zákona o OPaK je vylúčený odkladný účinok odvolania,
- d) ak činnosťou uvedenou v písmene a) vznikli škodlivé následky na prírode a krajine, v rozhodnutí o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti môže orgán OPaK určiť, aby ich povinná osoba v určenej lehote odstránila (určenie lehoty je podstatnou náležitosťou rozhodnutia),
- e) nariadenie odstránenia škodlivých následkov činnosti je časovo limitované určenou lehotou, v ktorej má povinný subjekt odstránenie vykonať,
- f) ak škodlivé následky povinná osoba v lehote určenej v rozhodnutí neodstráni, orgán OPaK ich môže odstrániť na náklady povinného, t. j. povinná osoba je povinná ich uhradiť orgánu OPaK na základe jej výzvy na dobrovoľnú úhradu; ak povinná osoba zostane nečinná, orgán OPaK si vynaložené náklady musí vymáhať súdnou cestou v rámci občianskoprávneho konania,
- g) rozhodnutie o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti nevytvára prekážku pre postup orgánu OPaK podľa § 89 zákona OPaK vo veci prípadnej zmeny, zrušenia alebo straty platnosti rozhodnutia.

Podľa § 90 ods. 3 písm. c) zákona o OPaK Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad môžu uložiť pokutu do 33 193,91 eura a prepadnutie veci podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá sa dopustí protiprávneho konania tým, že nedodržuje obmedzenie alebo zákaz vyslovený orgánom OPaK podľa § 8 ods. 3 zákona o OPaK.

Podľa § 92 ods. 1 písm. z) zákona o OPaK priestupku sa dopustí ten, kto nedodržuje obmedzenie alebo zákaz vyslovený orgánom OPaK podľa § 8 ods. 3 zákona o OPaK; za tento priestupok môže Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad uložiť fyzickej osobe sankcie – pokutu do 9 958,17 eura a prepadnutie veci [§ 92 ods. 2 písm. d) zákona o OPaK].

„§ 50

Vyhlasovanie ochrany osobitne chránených častí prírody a krajiny

(6) Vlastník, správca a nájomca pozemku, ktorí sú dotknutí podmienkami ochrany určenými v zámere, sú povinní odo dňa oznámenia zámeru až do vyhlásenia časti prírody za chránenú bezodkladne informovať o plánovaných činnostiach, ktoré môžu byť v rozpore s podmienkami ochrany určenými v zámere. Ak to vyžaduje záujem ochrany prírody a krajiny, môže orgán ochrany prírody rozhodnúť o určení podmienok na vykonávanie tejto činnosti alebo ju zakázať. Tieto podmienky platia najdlhšie do vyhlásenia časti prírody a krajiny za chránenú. Ak v dôsledku určení podmienok vykonávania činnosti alebo jej zákazu dochádza k obmedzeniu bežného obhospodarovania, vzniká nárok na finančnú náhradu podľa § 61 prvým dňom po právoplatnosti rozhodnutia orgánu ochrany prírody.“

Komentár:

Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečiť ochranu územia ešte pred právnym vyhlásením územia za chránené, keďže tento proces je časovo náročný a teda by mohlo hroziť, že v období od oznámenia zámeru vyhlásenia ochrany po nadobudnutie účinnosti právneho predpisu, ktorým sa táto ochrana vyhlási, by mohlo dôjsť k zániku predmetu ochrany ak by sa v území pokračovalo v doterajšom vykonávaní činností alebo ak by sa začalo s vykonávaním plánovaných činností, ktorými sú dotknuté podmienky ochrany určené v zámere. V záujme predídenia vzniku takéhoto stavu zákonodarcu uložil dotknutým osobám (vlastníkovi, správcovi alebo nájomcovi dotknutého pozemku, v praxi sa to bude týkať toho, kto reálne hospodári na pozemku) povinnosť oznámiť orgánu OPaK takéto činnosti. Ak orgán OPaK dospeje k zisteniu, že takáto činnosť je v rozpore s podmienkami ochrany určenými v zámere, je oprávnený v osobitnom správnom konaní vydať rozhodnutie o určení podmienok na vykonávanie tejto činnosti (podmienky platia najdlhšie do vyhlásenia časti prírody a krajiny za chránenú) alebo ju dokonca zakázať. Rozhodnutie sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa šiestej časti zákona o OPaK ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecného právneho predpisu. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex off) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania).

Rozhodnutie orgánu OPaK musí byť kvalifikovane zdôvodnené, lebo jeho právne účinky zasahujú do práv povinnej osoby na obhospodarovanie pozemku. V dôsledku určenia podmienok vykonávania činnosti alebo jej zákazu dochádza k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemku a obhospodarovateľovi vzniká nárok na finančnú náhradu podľa § 61 zákona o OPaK prvým dňom po právoplatnosti rozhodnutia orgánu OPaK.

Podľa § 90 ods. 1 písm. d) zákona o OPaK Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad môžu uložiť pokutu do 9 958,17 eura a prepadnutie veci podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá sa dopustí protiprávneho konania tým, že:

- a) písm. d) – porušuje podmienky určené podľa § 50 ods. 6 zákona o OPaK,
- b) písm. h) – nesplní oznamovaciu povinnosť podľa § 50 ods. 6 zákona o OPaK.

Podľa § 92 ods. 1 písm. e) zákona o OPaK priestupku sa dopustí ten, kto

- a) písm. f) – porušuje podmienky určené podľa § 50 ods. 6 zákona o OPaK; za tento priestupok môže Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad uložiť fyzickej osobe sankcie – pokarhanie, pokutu do 3 319,39 eura a prepadnutie veci [§ 92 ods. 2 písm. b) zákona o OPaK],
- b) písm. j) – nesplní oznamovaciu povinnosť podľa § 50 ods. 6 zákona o OPaK; za tento priestupok môže Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad uložiť fyzickej osobe sankcie – pokarhanie, pokutu do 3 319,39 eura a prepadnutie veci [§ 92 ods. 2 písm. b) zákona o OPaK].

27

■ ZÁKON Č. 364/2004 Z. Z. VODÁCH A O ZMENE ZÁKONA SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY Č. 372/1990 ZB. O PRIESTUPKOCH V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV (VODNÝ ZÁKON) V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV (ďalej len „vodný zákon“)

Vodný zákon upravuje práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb k vodám a nehnuteľnostiam, ktoré s nimi súvisia pri ich ochrane, účelnom a hospodárnom využívaní, oprávnenia a povinnosti orgánov štátnej vodnej správy a zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona. Vodný zákon tiež upravuje podmienky prepravy vody odobranej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky cez hranice Slovenskej republiky na osobnú spotrebu a na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch.

Princíp prevencie je upravený v § 30 ods. 2 a 3, § 42 ods. 1 a 2 a § 66 ods. 6 vodného zákona, ktoré znejú:

■ „§ 30

Všeobecné povinnosti

(2) Vlastník, správca alebo nájomca poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov je povinný ich obhospodarovať takým spôsobom, ktorý nielen zachová vhodné podmienky na výskyt vôd, ale aj napomáha zlepšovanie vodných pomerov; je povinný najmä zabráňovať škodlivým zmenám odtokových pomerov, splavovaniu pôdy a dbať o udržiavanie pôdnej vody a o zlepšenie retenčnej schopnosti územia.

(3) Orgán štátnej vodnej správy môže uložiť vlastníkom, správcom alebo nájomcom poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností uvedených v odseku 2.“

Komentár:

Podľa § 61 písm. a) vodného zákona rozhoduje v správnom konaní v prvom stupni podľa § 30 ods. 3 okresný úrad (v sídle okresu), t. j. len miestne príslušný okresný úrad môže uložiť vlastníkom, správcom alebo nájomcom poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností obhospodarovať poľnohospodárske a lesné pozemky len takým spôsobom, ktorý nielen zachová vhodné podmienky na výskyt vôd, ale aj napomáha zlepšovanie vodných pomerov.

Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečenie zachovania vhodných podmienok na výskyt vôd a napomáhať k zlepšovaniu vodných pomerov. Vlastník, správca alebo nájomca poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov je povinný pri obhospodarovaní týchto pozemkov najmä zabráňovať škodlivým zmenám odtokových pomerov, splavovaniu pôdy a dbať o udržiavanie pôdnej vody a o zlepšenie retenčnej schopnosti územia.

Ak orgán štátnej vodnej správy dospeje k zisteniu, že vlastník, správca alebo nájomca poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov si tieto povinnosti neplnia vôbec alebo nedostatočne, môže im uložiť vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností. Opatrenia sa vydávajú v rámci osobitného konania v súlade s procesnými pravidlami podľa správneho poriadku. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania).

Podľa § 74 ods. 1 písm. r) vodného zákona orgán štátnej vodnej správy (Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad) uloží pokutu právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorá neplní iné povinnosti ustanovené týmto zákonom alebo povinnosti podľa neho uložené orgánom štátnej vodnej správy (napríklad povinnosti uložené orgánom štátnej vodnej správy podľa § 30 ods. 3 vodného zákona); pokutu možno uložiť od 500 eur do 3 300 eur (§ 75 ods. 7 vodného zákona).

„§ 42

Opatrenia na nápravu

(1) Ten, kto spôsobí poškodenie povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo prostredia s nimi súvisiaceho (ďalej len „pôvodca poškodenia“), je povinný vykonať opatrenia na nápravu alebo uhradiť s tým spojené náklady. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na nadobúdateľa majetku,⁵⁴⁾ s ktorého existenciou alebo používaním je uvedené poškodenie v príčinnej súvislosti. Prípadná zodpovednosť za škodu ani trestná zodpovednosť týmto nie sú dotknuté. Na pôvodcu poškodenia, ktorý súčasne spôsobil mimoriadne zhoršenie vôd, sa vzťahujú aj ustanovenia § 41 ods. 5 až 8.

(2) Orgán štátnej vodnej správy môže pôvodcovi poškodenia uložiť vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností uvedených v odseku 1.“

Komentár:

Rozhodnutie vydané na základe § 42 ods. 2 vodného zákona je potrebné vnímať ako vyjadrenie princípu prevencie z dôvodu, že cieľom v ňom uložených opatrení na nápravu je uviesť životné prostredie do stavu čo najviac sa približujúcemu pôvodnému stavu a predísť jeho ešte väčšiemu poškodeniu, ktoré by nastalo ak by opatrenia uložené neboli.

Podľa § 61 písm. a) vodného zákona rozhoduje v správnom konaní v prvom stupni podľa § 42 ods. 2 okresný úrad (v sídle okresu), t. j. len miestne príslušný okresný úrad môže pôvodcovi poškodenia uložiť vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností na nápravu poškodenia povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo prostredia s nimi súvisiaceho.

Cieľom tejto právnej úpravy je dosiahnutie vykonania nápravy v prípade poškodenia povrchových vôd alebo podzemných vôd alebo prostredia s nimi súvisiaceho, ak pôvodca poškodenia zostane nečinný. Pod poškodením sa rozumie stav zadefinovaný v § 8 ods. 2 zákona o životnom prostredí, podľa ktorého poškodzovanie životného prostredia je zhoršovanie jeho stavu znečisťovaním alebo inou ľudskou činnosťou nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi. Pôvodca poškodenia má priamo zo zákona povinnosť vykonať opatrenia na nápravu alebo uhradiť s tým spojené náklady. Ak by pôvodca poškodenia zostal nečinný, tak orgán štátnej vodnej správy je oprávnený mu uložiť povinnosť vykonať opatrenia smerujúce k splneniu týchto povinností. Opatrenia sa vydávajú v rámci osobitného konania v súlade s procesnými pravidlami podľa správneho poriadku. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania).

Podľa § 74 ods. 1 písm. r) vodného zákona orgán štátnej vodnej správy (Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad) uloží pokutu právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorá neplní iné povinnosti ustanovené týmto zákonom alebo povinnosti podľa neho uložené orgánom

štátnej vodnej správy (napríklad povinnosti uložené orgánom štátnej vodnej správy podľa § 42 ods. 2 vodného zákona); za toto protiprávne konanie možno uložiť pokutu od 500 eur do 3 300 eur [§ 75 ods. 7 vodného zákona].

Podľa § 77 ods. 1 písm. n) vodného zákona priestupku na úseku ochrany vôd, vodných tokov a vodných stavieb sa dopustí ten, kto nevykoná uložené opatrenia na nápravu (§ 42 ods. 2 vodného zákona), hoci ich mohol vykonať vlastnými silami; za tento priestupok môže okresný úrad uložiť pokutu do 100 eur [§ 77 ods. 2 písm. b) vodného zákona].

■ „§ 66

Štátny vodoochranný dozor orgánov štátnej vodnej správy

(6) Ak napriek uloženým opatreniam dochádza k vypúšťaniu odpadových vôd s obsahom znečisťujúcich látok v rozpore s povolením alebo dochádza k úniku znečisťujúcich látok do povrchových vôd alebo do podzemných vôd, alebo do prostredia s nimi súvisiaceho a ak hrozí nebezpečenstvo poškodenia životného prostredia alebo ohrozenia prírodného dedičstva, môže orgán štátnej vodnej správy obmedziť alebo zakázať súvisiacu výrobu alebo činnosť až do odstránenia nedostatkov alebo ich príčin.“

29

Komentár:

Podľa § 60 ods. 1 písm. f) vodného zákona okresný úrad v sídle kraja vo veciach štátnej vodnej správy vykonáva štátny vodoochranný dozor v rámci svojej pôsobnosti a rozhoduje o opatreniach na nápravu a o obmedzení alebo zákaze výroby alebo činnosti (§ 66 vodného zákona).

Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečiť ochranu povrchových vôd alebo podzemných vôd alebo prostredia s nimi súvisiaceho, ak hrozí nebezpečenstvo poškodenia životného prostredia alebo ohrozenia prírodného dedičstva v dôsledku

- a) vypúšťania odpadových vôd s obsahom znečisťujúcich látok v rozpore s povolením alebo
- b) úniku znečisťujúcich látok,

pričom dosiaľ uložené opatrenia k ich zamedzeniu sa ukázali ako nedostatočné. V takomto prípade orgán štátnej vodnej správy je oprávnený k mocenskému zásahu vedúcemu až k obmedzeniu alebo zákazu súvisiacej výroby alebo činnosti až do odstránenia nedostatkov alebo ich príčin.

Obmedzenie alebo zákaz sa vydávajú v rámci osobitného konania v súlade s procesnými pravidlami podľa správneho poriadku. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie doručením upovedomia o začatí konania).

Podľa § 74 ods. 1 písm. r) vodného zákona orgán štátnej vodnej správy (Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad) uloží pokutu právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorá neplní iné povinnosti ustanovené týmto zákonom alebo povinnosti podľa neho uložené orgánom štátnej vodnej správy (napríklad povinnosti uložené orgánom štátnej vodnej správy podľa § 66 ods. 6 vodného zákona); pokutu možno uložiť od 500 eur do 3 300 eur (§ 75 ods. 7 vodného zákona).

■ ZÁKON O EIA

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie označovaný skratkou EIA (*Environmental Impact Assessment*) predstavuje jeden z najvýznamnejších právnych prostriedkov v systéme environmentálnej prevencie.

Práve pri procese EIA je kľúčovou myšlienkou prevencia a teda, že ešte predtým, než sa s realizáciou predmetného projektu vôbec začne, je nutné poznať predvídateľné budúce dopady na životné prostredie a jeho jednotlivé zložky. V podobnom duchu sa nesie i posudzovanie koncepcií (SEA).

V procese EIA sa má získať určitý expertný podklad pre nadväzujúce povoľovacie konania. Cieľom je zistiť, popísať a vyhodnotiť predpokladané vplyvy realizácie zámeru na životné prostredie a verejné zdravie tak, aby sa predišlo nepriaznivým vplyvom. Posudzovanie prebieha ešte pred samotným

povolením realizácie zámeru a verejnosti je priznané právo sa s daným zámerom zoznámiť a vyjadriť sa formou pripomienok. Verejnosť má mať tiež slovo pri politikách a programoch v oblasti životného prostredia. Výsledkom procesu EIA je stanovisko, ktoré je nevyhnutným predpokladom pre nasledujúce povoľovacie konania.

Zákon o EIA upravuje postup odborného a verejného posudzovania predpokladaných vplyvov na životné prostredie strategických dokumentov počas ich prípravy a pred ich schválením a navrhovaných činností pred rozhodnutím o ich umiestnení alebo pred ich povolením podľa osobitných predpisov, pôsobnosť orgánov štátnej správy a pôsobnosť obcí pri posudzovaní vplyvov a práva a povinnosti účastníkov procesu posudzovania pri posudzovaní vplyvov.

Pre účely tejto analýzy bol vybraný jeden z inštitútov zákona o EIA – tzv. konanie o podnete upravené v § 19, ktoré je zaujímavé z pohľadu uplatňovania princípu prevencie, keďže poskytuje možnosť posúdiť environmentálny vplyv navrhovaných činností, ktoré zo zákona nepodliehajú ani zisťovaciemu konaniu ani povinnému posudzovaniu.

„§ 19

Konanie o podnete

(1) *Príslušný orgán v konaní o podnete rozhodnutím určí, či posudzovaniu podlieha navrhovaná činnosť alebo jej zmena, ktorá nie je uvedená v prílohe č. 8 alebo nedosahuje prahovú hodnotu uvedenú v prílohe č. 8.*

(2) *Príslušný orgán začne konanie o podnete z vlastného podnetu alebo na základe odôvodneného písomného podnetu. Odôvodnený písomný podnet je oprávnený podať ktokoľvek.*

(3) *Ak sa konanie o podnete začne na základe odôvodneného písomného podnetu, konanie o podnete sa začína dňom jeho doručenia príslušnému orgánu.*

(4) *Príslušný orgán bezodkladne informuje povoľujúci orgán o začatí a výsledku konania o podnete.*

(5) *Ak ide o rozhodovanie o tom, či navrhovaná činnosť alebo jej zmena bude podliehať posudzovaniu podľa tohto zákona, príslušný orgán prihliada najmä na*

a) povahu a rozsah navrhovanej činnosti alebo jej zmeny,

b) miesto realizácie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, najmä jeho únosné zaťaženie a ochranu poskytovanú podľa osobitných predpisov,

c) význam očakávaných vplyvov,

d) odôvodnenie podnetu,

e) doručené stanoviská povoľujúceho orgánu, rezortného orgánu, dotknutého orgánu a dotknutej obce.

(6) *Príslušný orgán pri rozhodovaní o tom, či navrhovaná činnosť alebo jej zmena bude podliehať posudzovaniu podľa tohto zákona, použije kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10. Ak príslušný orgán rozhodne, že navrhovaná činnosť alebo jej zmena má podliehať posudzovaniu vplyvov podľa tohto zákona, postupuje sa ďalej v konaní podľa § 30.*

(7) *Príslušný orgán môže vyžiadať od navrhovateľa doplňujúce informácie na objasnenie požiadaviek podnetu, ktoré sú nevyhnutné na rozhodnutie o tom, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena bude posudzovať podľa tohto zákona.“*

Komentár:

K odseku 1

V tomto ustanovení je upravený spôsob ako dosiahnuť, aby bola posudzovaná činnosť alebo jej zmena, neuvedená v prílohe č. 8 zákona o EIA alebo nedosahujúca niektorú z prahových hodnôt uvedených v tejto prílohe. Len takáto činnosť môže byť predmetom podnetu. Pokiaľ je v podnete uvedená

iná navrhovaná činnosť alebo jej zmena, príslušný orgán vyzve osobu, ktorá podala podnet, k doplneniu podnetu o uvedenie činnosti, ktorá podlieha konaniu o podnete. Pokiaľ tak ten, kto podal podnet v určenej lehote nespraví, príslušný orgán je oprávnený podľa § 30 ods. 1 písm. d) správneho poriadku konanie rozhodnutím zastaviť.

Navrhovaná činnosť alebo jej zmena, ktorá je predmetom podnetu, musí zároveň spĺňať podmienku, že na ňu dosiaľ nebolo vydané povolenie umožňujúce jej realizáciu alebo nebolo rozhodnuté o jej umiestnení. Táto podmienka vyplýva z § 1 zákona o EIA, ktorý všeobecne ustanovuje, že predmetom zákona sú len také navrhované činnosti alebo ich zmeny, na ktoré doposiaľ nebolo vydané rozhodnutie o ich povolení alebo umiestnení.

Konanie sa uskutočňuje v súlade s procesnými pravidlami podľa správneho poriadku a výsledkom konania o podnete je rozhodnutie príslušného orgánu o určení, či navrhovaná činnosť alebo jej zmena uvedená v podnete podlieha posudzovaniu vplyvov na životné prostredie.

Účastníkom konania o podnete je aj osoba, ktorá podala odôvodnený písomný podnet, o ktorom sa rozhoduje v konaní o podnete.

K odseku 2 a 3

Konanie o podnete môže začať

- a) z podnetu správneho orgánu, t. j. z úradnej povinnosti (ex officio); v takomto prípade je konanie začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie doručením upovedomia o začatí konania) alebo
- b) na základe odôvodneného písomného podnetu akejkoľvek fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá sa domnieva, že určitá činnosť by mala byť posudzovaná; v takomto prípade začína konanie dňom doručenia podnetu príslušnému orgánu.

K odseku 4

Po začatí konania príslušný orgán bez zbytočného odkladu informuje o začatí konania o podnete povoľujúci orgán, teda orgán, ktorý je oprávnený vydať rozhodnutie o povolení navrhovanej činnosti, ktorá je predmetom konania o podnete alebo úrad, ktorý je oprávnený vydať rozhodnutie o umiestnení stavby. Táto informovanosť je dôležitá z tohto hľadiska, aby navrhovateľ na činnosť, ktorá je predmetom konania o podnete, nepodal zároveň návrh na začatie povoľovacieho konania a povoľujúci orgán nezačal konať. Ide totiž o činnosti, ktoré obvykle nepodliehajú posudzovaniu vplyvov a od navrhovateľa sa nevyžaduje predložiť výsledok posudzovania vplyvov. Pri zabezpečení informovania povoľujúceho orgánu je zrejmé, že povoľujúci orgán bude od navrhovateľa požadovať ako jednu z náležitostí návrhu na začatie konania doklad potvrdzujúci, že posudzovanie vplyvov sa nemuselo pre danú činnosť uskutočniť alebo záverečné stanovisko z posudzovania vplyvov. Dokladom potvrdzujúcim, že sa posudzovanie pre navrhovanú činnosť nemuselo uskutočniť je rozhodnutie z konania o podnete, v ktorom príslušný orgán rozhodol, že pre činnosť, ktorá bola predmetom konania, netreba vykonať posudzovanie jej vplyvov na životné prostredie.

Rovnaká informačná povinnosť platí aj vo vzťahu k ukončeniu konania o podnete. Konajúci správny orgán je povinný informovať povoľujúci orgán o výsledku konania o podnete (v praxi sa to realizuje doručením rozhodnutia vydaného v konaní o podnete).

K odseku 5

Ustanovenie obsahuje príkladný výpočet skutočností, na ktoré je príslušný správny orgán povinný prihliadať v konaní o podnete pri rozhodovaní či navrhovaná činnosť alebo jej zmena bude podliehať posudzovaniu podľa zákona o EIA. Pri rozhodovaní o tom, či daná činnosť má alebo nemá byť predmetom posúdenia vplyvov príslušný orgán skúma povahu navrhovanej činnosti alebo zmeny navrhovanej činnosti a jej rozsah. Ďalej prihliada na miesto realizácie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny. Z tohto hľadiska skúma najmä únosné zaťaženie územia, teda či pôjde o také zaťaženie územia ľudskou činnosťou, pri ktorom nedochádza k poškodzovaniu životného prostredia, najmä jeho zložiek, funkcií ekosystémov alebo ekologickej stability a zároveň príslušný orgán zisťuje, či sa činnosť neumiestňuje na územiach chránených inými zákonmi. V tomto ohľade ide najmä o zabezpečenie chránených území podľa zákona o OPaK, vodného zákona a zákona o prírodných liečivých vodách,

prírodných liečivých kúpeľoch a minerálnych vodách (chránené územia a ich ochranné pásma). Pri rozhodovaní sa tiež prihliada na význam očakávaných vplyvov, teda či ide o vplyvy natoľko zásadné, ktoré by mohli spôsobiť negatívny zásah do životného prostredia alebo by mohli nepriaznivo pôsobiť na ľudské zdravie. Prihliada sa aj na to, či podnet vôbec obsahuje odôvodnenie. Pokiaľ podnet odôvodnenie obsahuje, prihliada príslušný orgán na jeho formuláciu a relevantnosť v ňom obsiahnutých informácií. Príslušný orgán v konaní tiež prihliada na ďalšie, v zákone o EIA neuvedené náležitosti, ktoré sú spôsobilé prispieť ku konečnému rozhodnutiu, napríklad na kumulatívne efekty súvisiacich, už existujúcich činností a pod.

K odseku 6

Okrem skutočností uvedených v odseku 5, na ktoré príslušný orgán pri rozhodovaní prihliada, použije pri rozhodovaní aj kritériá pre zisťovacie konanie, presne vymenované v prílohe č. 10 zákona o EIA (t. j. povaha a rozsah navrhovanej činnosti, miesto vykonávania navrhovanej činnosti a význam a vlastnosti očakávaných vplyvov – všetky sú v prílohe bližšie rozpracované). Niektoré z uvedených kritérií sú uvedené aj v odseku 5. Je teda zrejmé, že pri niektorej z nasledujúcich noviel zákona o EIA alebo pri príprave nového zákona by sa mal obsah odsekov 5 a 6 zjednotiť, aby nedochádzalo k nadbytočnej duplicite kritérií pre rozhodovanie príslušného orgánu v konaní o podnete.

Pokiaľ príslušný orgán v rozhodnutí o podnete určí, že navrhovaná činnosť alebo jej zmena, ktorá bola predmetom konania, má podliehať posudzovaniu vplyvov, postupuje sa ďalej v konaní o vydaní záverečného stanoviska vydaním rozsahu hodnotenia podľa § 30 zákona o EIA.

K odseku 7

Počas prebiehajúceho konania o podnete môže nastať situácia, že príslušný orgán nemá k dispozícii dostatočné informácie o navrhovanej činnosti alebo jej zmene pre kvalifikované rozhodnutie, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať. Ak konanie začalo na podnet navrhovateľa, tak v takomto prípade je príslušný orgán oprávnený požiadať navrhovateľa o doplnenie existujúcich informácií, prípadne o ďalšie chýbajúce informácie, nevyhnutné na dôsledné a presné stanovenie konečného verdiktu, ustanoveného v rozhodnutí. Teda na rozhodnutie, či navrhovaná činnosť alebo jej zmena má byť predmetom posudzovania podľa zákona o EIA alebo nie. Navrhovateľ má v záujme naplnenia tohto práva povinnosť požadované informácie poskytnúť, hoci zákon o EIA mu priamo túto povinnosť v danom prípade neukladá. Uvedená povinnosť však implicitne vyplýva z práva príslušného orgánu uvedeného v odseku 7.²⁸

■ ZÁKON O PREVENCII

Zákon o prevencii prebral do slovenského právneho poriadku smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd, ktorá zvyšuje zodpovednosť prevádzkovateľov za poškodzovanie životného prostredia.

Zákon o prevencii upravuje jednak práva a povinnosti prevádzkovateľov pri prevencii a náprave environmentálnych škôd vrátane znášania s tým spojených nákladov, zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona, ale aj úlohy orgánov štátnej správy pri prevencii a náprave environmentálnych škôd.

Základnou zásadou, na ktorej smernica a zákon o prevencii stoja, je finančná zodpovednosť prevádzkovateľa za environmentálnu škodu. Táto právna úprava chce prevádzkovateľov motivovať, aby prijímali preventívne opatrenia na predchádzanie environmentálnym škodám, aby tak znížili svoje náklady na odstránenie možných environmentálnych škôd spôsobených ich činnosťou.

Podľa ustanovenia § 1 ods. 1 písm. b) zákona o prevencii však „*Tento zákon upravuje aj úlohy orgánov štátnej správy pri prevencii a náprave environmentálnych škôd.*“

Zákon o prevencii sa vzťahuje na environmentálnu škodu a bezprostrednú hrozbu takejto škody spôsobenú bez ohľadu na zavinenie vybranými, v zákone taxatívne vymenovanými pracovnými činnosťami na vode, pôde, chránených druhoch a chránených biotopoch.

28 Katrík, R.: Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie – Komentár. Bratislava, Wolters Kluwer 2016, s. 132.

Zákon o prevencii sa vzťahuje aj na environmentálnu škodu a bezprostrednú hrozbu takejto škody na chránených druhoch rastlín a živočíchov a chránených biotopoch spôsobenú zavineným konaním prevádzkovateľa aj inej pracovnej činnosti, ako je uvedená v zákone.

Práve bezprostrednou hrozbou environmentálnej škody myslí zákon dostatočnú pravdepodobnosť, že v blízkej budúcnosti môže dôjsť k environmentálnej škode. Takúto definíciu bezprostrednej hrozby environmentálnej škody, ktorá figuruje v § 2 ods. 1 písm. b) zákona možno označiť za vágnu, čo môže spôsobovať aj problémy pri interpretácii a uplatňovaní ustanovení tohto zákona príslušnými orgánmi štátnej správy.

V tejto súvislosti dáva zákon o prevencii aj do rúk štátnych orgánov prostriedky ako vyžadovať od prevádzkovateľov, aby prijímali preventívne opatrenia na zamedzenie možnej environmentálnej škody.

Princíp prevencie je upravený v § 4 a § 27 zákona o prevencii, ktoré znejú:

„§ 4

Preventívne opatrenia

(1) Pri bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody je prevádzkovateľ povinný bezodkladne prijať a vykonať preventívne opatrenia.

(2) Prevádzkovateľ je povinný bezodkladne oznámiť príslušnému orgánu všetky potrebné údaje a okolnosti konkrétneho prípadu, ak sa napriek prijatým a vykonaným preventívnym opatreniam nepodarilo odstrániť bezprostrednú hrozbu environmentálnej škody alebo ak sa prevádzkovateľ domnieva, že sa napriek prijatiu a vykonaniu preventívnych opatrení nepodarí odvrátiť bezprostrednú hrozbu environmentálnej škody. Ak je v konkrétnom prípade ohrozené aj územie iného štátu podľa § 14, prevádzkovateľ zároveň oznámi všetky potrebné údaje aj Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Oznamovacia povinnosť prevádzkovateľa podľa osobitných predpisov ostáva nedotknutá.

(3) Príslušný orgán je oprávnený

a) požadovať od prevádzkovateľa, aby mu poskytol potrebné informácie o bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody alebo o prípadoch, keď má podozrenie na možnosť vzniku bezprostrednej hrozby environmentálnej škody vyplývajúcej z jeho pracovnej činnosti,

b) rozhodnúť o uložení povinnosti prevádzkovateľovi prijať a vykonať preventívne opatrenia, ak prevádzkovateľ neprijal a nevykonával preventívne opatrenia na odvrátenie bezprostrednej hrozby environmentálnej škody, a dať mu podľa potreby pokyny, ktorými sa má riadiť pri prijímaní a vykonávaní preventívnych opatrení, alebo

c) sám prijať a vykonať preventívne opatrenia, ak prevádzkovateľ

1. neplní sám alebo ani na základe rozhodnutia podľa písmena b) povinnosť podľa odseku 1 alebo

2. nie je známy alebo nemá právneho nástupcu, alebo

3. nie je povinný znášať náklady na preventívne opatrenia alebo ich časť podľa § 11 ods. 3. “

Komentár:

V tomto ustanovení sa upravuje podrobnejšie primárna zodpovednosť prevádzkovateľa za prijatie a vykonanie potrebných preventívnych opatrení v prípade bezprostrednej hrozby vzniku environmentálnej škody vrátane príslušnej oznamovacej povinnosti.

Preventívnym opatrením má zákon na mysli *opatrenie, ktoré sa prijme ako reakcia na udalosť, konanie alebo opomenutie spôsobujúce bezprostrednú hrozbu environmentálnej škody a ktorého účelom je takejto škode predísť alebo ju minimalizovať*. Takto je preventívne opatrenie zadefinované v § 2 ods. 1 písm. r) zákona. Zároveň sa upravuje právomoc príslušného orgánu na vyžadovanie určitých údajov, na vyžadovanie plnenia preventívnej povinnosti prevádzkovateľom, resp. na prijatie potrebných preventívnych opatrení v prípade nečinnosti prevádzkovateľa, nedostatočnej účinnosti ním vykonaných opatrení, jeho momentálnej anonymity a pod.

V § 4 ods. 3 písm. a) zákona o prevencii sa ustanovuje právomoc príslušného orgánu podľa potreby požadovať od prevádzkovateľa, aby mu poskytol potrebné informácie aj o ďalších prípadoch bezprostrednej hrozby vzniku environmentálnej škody alebo o prípadoch, keď má podozrenie na možnosť vzniku takejto bezprostrednej hrozby. Právomoc príslušného orgánu je daná v prípade, že príslušný orgán má skutočné dôvody pre vyššie uvedený postup. Vylučuje sa svojvoľné požadovanie informácií od prevádzkovateľa.

Podľa § 11 ods. 2²⁹ zákona o prevencii vykonaním preventívnych opatrení príslušným orgánom podľa § 4 ods. 3 písm. c)³⁰ nie je dotknutá povinnosť prevádzkovateľa znášať náklady na tieto opatrenia.

Podľa § 12 ods. 1 zákona o prevencii príslušný orgán rozhodne o výške nákladov na preventívne opatrenia, ktoré je prevádzkovateľ povinný nahradiť príslušnému orgánu, ak príslušný orgán vykonal preventívne opatrenia podľa § 4 ods. 3 písm. c).

Podľa § 18 ods. 1 písm. b), f) a g) zákona o prevencii príslušným orgánom na výkon pôsobnosti podľa § 4 zákona o prevencii je okresný úrad (v sídle okresu).

Podľa § 22 ods. 1 písm. a) a b) zákona o prevencii pokutu do 6 638,78 eura uloží príslušný orgán prevádzkovateľovi, ktorý

- a) neoznámil príslušnému orgánu všetky potrebné údaje a okolnosti o bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody podľa § 4 ods. 2,
- b) neposkytol príslušnému orgánu na požiadanie potrebné informácie o bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody podľa § 4 ods. 3 písm. a),

Podľa § 22 ods. 2 písm. a) až c) zákona o prevencii pokutu do 33 193,91 eura uloží príslušný orgán prevádzkovateľovi, ktorý

- a) bezodkladne neprijal a nevykonal preventívne opatrenia podľa § 4 ods. 1 pri bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody,
- b) neprijal a nevykonal preventívne opatrenia podľa § 4 ods. 3 písm. b),
- c) sa neriadil pokynmi príslušného orgánu pri prijímaní a vykonávaní preventívnych opatrení podľa § 4 ods. 3 písm. b).

Podľa § 23 ods. 2 zákona o prevencii sa správny poriadok nevzťahuje na postup podľa § 4 ods. 3 písm. a).

„§ 27

Konanie o uložení preventívnych opatrení a konanie o uložení nápravných opatrení

(1) Konanie o uložení povinnosti vykonať preventívne opatrenia podľa § 4 ods. 3 písm. b) a konanie o uložení povinnosti vykonať nápravné opatrenia podľa § 5 ods. 3 písm. b) začne príslušný orgán z vlastného podnetu alebo na základe oznámenia podľa § 26.

(2) V konaní príslušný orgán zisťuje, či došlo k bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody alebo či vznikla environmentálna škoda a ktorý prevádzkovateľ ju spôsobil; ak ide o environmentálnu škodu uvedenú v § 1 ods. 3, zisťuje príslušný orgán aj zavinenie prevádzkovateľa. Príslušný orgán si podľa potreby vyžiada od dotknutého orgánu (§ 32 ods. 2) stanovisko.

(3) Príslušný orgán okrem prípadov ustanovených všeobecným predpisom o správnom konaní⁶⁰) konanie zastaví, ak

- a) zistí, že nedošlo k bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody alebo environmentálna škoda nevznikla, alebo
- b) prevádzkovateľ nie je známy.“

29 Znenie § 11 ods. 2: Vykonaním preventívnych opatrení príslušným orgánom podľa § 4 ods. 3 písm. c) alebo nápravných opatrení podľa § 5 ods. 3 písm. c) a zabezpečením analýzy rizík príslušným orgánom podľa § 10 ods. 2 nie je dotknutá povinnosť prevádzkovateľa znášať náklady na tieto opatrenia.

30 Znenie § 4 ods. 3 písm. c): Príslušný orgán je oprávnený prijať a vykonať preventívne opatrenia, ak prevádzkovateľ: 1. neplní sám alebo ani na základe rozhodnutia podľa písmena b) povinnosť podľa odseku 1 alebo 2. nie je známy alebo nemá právneho nástupcu, alebo 3. nie je povinný znášať náklady na preventívne opatrenia alebo ich časť podľa § 11 ods. 3.

Komentár:

V tomto ustanovení sa upravuje konanie o uložení preventívnych opatrení a konanie o uložení nápravných opatrení, ktoré začne príslušný orgán z vlastného podnetu alebo na základe oznámenia. Predmetom konania je zisťovanie, či došlo k bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody alebo či vznikla environmentálna škoda a zároveň sa zisťuje aj pôvodca škody, t. j. ktorý prevádzkovateľ ju spôsobil. V prípadoch podľa § 1 ods. 3 zákona o prevencii príslušný orgán zisťuje aj zavinenie prevádzkovateľa.

Rozhodnutie o uložení preventívnych opatrení a rozhodnutie o uložení nápravných opatrení sa vydáva v rámci osobitného konania v súlade s procesnými pravidlami podľa správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Zároveň zákon o prevencii v § 27 ods. 3 upravuje osobitnú právnu úpravu vo vzťahu k týmto dvom konaniam, odchýlnu od správneho poriadku. Okrem dôvodov pre zastavenie konania uvedených v § 30 ods. 1 správneho poriadku tieto dve konania možno zastaviť, ak sa v konaní hodnoverným spôsobom preukáže, že:

- a) nedošlo k bezprostrednej hrozbe environmentálnej škody alebo environmentálna škoda nevznikla, alebo
- b) prevádzkovateľ nie je známy.

Osobitná právna úprava platí aj vo vzťahu k učeniu okruhu účastníkov konania. Podľa § 25 ods. 2 zákona o prevencii účastníkom konania podľa § 27 je aj

- a) vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti, ktorá je dotknutá environmentálnou škodou alebo na ktorej sa budú prijímať a vykonávať preventívne opatrenia alebo nápravné opatrenia,
- b) obec, ktorej územie je dotknuté environmentálnou škodou alebo na ktorej území sa budú prijímať a vykonávať preventívne opatrenia alebo nápravné opatrenia,
- c) fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej práva alebo právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť environmentálnou škodou priamo dotknuté.

Podľa § 25 ods. 3 zákona o prevencii účastníkom konania podľa § 27 je aj občianske združenie alebo iná organizácia založená alebo zriadená podľa osobitných predpisov, ktorej cieľom podľa stanov, zriaďovacej listiny, zakladacej listiny, nadačnej listiny alebo ich zmien platných najmenej jeden rok je ochrana životného prostredia, ktorá podala oznámenie podľa § 26 ods. 1 a zároveň písomne oznámila svoj záujem zúčastniť sa na konaní najneskôr do siedmich dní od doručenia upovedomenia podľa § 26 ods. 5.

■ ZÁKON Č. 137/2010 Z. Z. O OVZDUŠÍ V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV (ďalej len „zákon o ovzduší“)

Zákon o ovzduší upravuje ochranu ovzdušia, prípustnú mieru znečisťovania ovzdušia, národné záväzky znižovania emisií určitých znečisťujúcich látok do ovzdušia, ak ide o antropogénne emisie, vymedzenie a určenie cieľov pre kvalitu ovzdušia určených na zabránenie, prevenciu alebo zníženie škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a životné prostredie ako celok, získavanie informácií o kvalite ovzdušia, hodnotenie kvality ovzdušia a informovanie verejnosti o kvalite ovzdušia, monitorovanie dlhodobých trendov a zlepšení, ktoré vyplývajú z vnútroštátnych opatrení a opatrení Európskej únie, práva a povinnosti osôb pri ochrane ovzdušia, osvedčovanie odbornej spôsobilosti a povinnosti oprávnených posudzovateľov pri vyhotovovaní odborných posudkov alebo čiastkových odborných posudkov, oprávnené merania, kalibrácie, skúšky a inšpekciu zhody, pôsobnosť orgánov štátnej správy ochrany ovzdušia a správne delikty v oblasti ochrany ovzdušia.

Princíp prevencie je upravený v § 25 ods. 3 a 4 zákona o ovzduší, ktorý znie:

■ „§ 25

Okresný úrad v sídle kraja

(3) Okresný úrad v sídle kraja môže nariadiť obmedzenie alebo zastavenie prevádzky veľkého zdroja a stredného zdroja, ak ich prevádzkovateľ opätovne prekročí určenú emisnú kvótu.

(4) Okresný úrad v sídle kraja môže v prípade, keď vznikne riziko prekročenia výstražného prahu, limitnej hodnoty alebo cieľovej hodnoty v súlade s akčným plánom podľa § 11, obmedziť alebo zastaviť prevádzku zdroja znečisťovania ovzdušia na nevyhnutne potrebný čas.“

Komentár:

Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečiť možnosť nevyhnutného zásahu, keď je potrebná ochrana ovzdušia.

Okresný úrad v sídle kraja je oprávnený nariadiť obmedzenie alebo zastavenie prevádzky zdroja znečisťovania v dvoch prípadoch, ak:

- a) prevádzkovateľ veľkého zdroja a stredného zdroja opätovne prekročí určenú emisnú kvótu alebo
- b) vznikne riziko prekročenia výstražného prahu, limitnej hodnoty alebo cieľovej hodnoty v súlade s akčným plánom podľa § 11 zákona o ovzduší; v takomto prípade je možné obmedziť alebo zastaviť prevádzku zdroja znečisťovania ovzdušia len na nevyhnutne potrebný čas.

Rozhodnutie o nariadení obmedzenia alebo zastavenia prevádzky zdroja znečisťovania sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa § 31 zákona o ovzduší ako špeciálnej právnej úpravy a správneho poriadku ako všeobecným právnym predpisom. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offo) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie doručením upovedomia o začatí konania). Podľa § 31 ods. 3 zákona o ovzduší okresný úrad v sídle kraja v prípadoch podľa odseku 4 môže rozhodnutie o obmedzení alebo zastavení prevádzky zdroja uviesť do zápisnice; písomné vyhotovenie tohto rozhodnutia je potrebné bezodkladne doručiť prevádzkovateľovi zdroja. Podľa § 31 ods. 4 zákona o ovzduší proti rozhodnutiu podľa § 31 ods. 3 možno podať odvolanie do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia, pričom odvolanie nemá odkladný účinok; odvolací orgán o ňom rozhodne do 48 hodín odo dňa doručenia odvolania.

■ **ZÁKON Č. 39/2013 Z. Z. O INTEGROVANEJ PREVENCII A KONTROLE ZNEČISŤOVANIA V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV**
(ďalej len „zákon o IPKZ“)

Zákon o IPKZ upravuje práva a povinnosti osôb na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, odbornú spôsobilosť na poskytovanie odborného poradenstva na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, postupy v procese integrovaného povoľovania, informačný systém integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, sankcie za porušenie povinností, podávanie správ Európskej komisii, ktoré súvisia s integrovanou prevenciou a kontrolou znečisťovania Slovenskou republikou a systém výmeny informácií o najlepších dostupných technikách, zriadenie a činnosť technických skupín a fóra na výmenu informácií o najlepších dostupných technikách.

Princíp prevencie je upravený v § 20 ods. 3, § 27 ods. 3 a § 33 ods. 5 zákona o IPKZ, ktoré znejú:

■ **„§ 20**

Povolenie vydané pri zmene činnosti v prevádzke

(3) Ak sa v priebehu konania zistí, že podstatná zmena činnosti v prevádzke sa vykonáva a má významné nepriaznivé účinky na ľudské zdravie alebo životné prostredie, rozhodnutím inšpekcia dočasne pozastaví činnosť v prevádzke. V konaní sa postupuje primerane podľa § 3 až 19. Odvolanie proti rozhodnutiu o dočasnom pozastavení činnosti v prevádzke nemá odkladný účinok.“

Komentár:

Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečenie ochrany ľudského zdravia alebo životného prostredia v súvislosti s vykonávaním podstatnej zmeny činnosti v prevádzke, ktorá podlieha integrovanému povoleniu. Podľa § 2 písm. l) zákona o IPKZ sa za podstatnú zmenu považuje zmena prevádzky, ktorá môže mať významné nepriaznivé účinky na ľudské zdravie alebo životné prostredie; za podstatnú zmenu sa považuje zmena v užívaní, spôsobe prevádzkovania alebo rozsahu prevádzky, ak zmena:

1. podlieha povinnému hodnoteniu podľa osobitného predpisu – zákona o EIA,
2. zahrňuje odchylné hodnoty z emisných limitov podľa § 22 ods. 6 zákona o IPKZ alebo vyplýva z prehodnotenia záväzných podmienok povolenia podľa § 33 zákona o IPKZ a osobitných predpisov.

Ak v rámci správneho konania o vydanie povolenia pri zmene činnosti sa zistí (napríklad na základe výsledkov analýzy odobratých vzoriek vody, pôdy, ...), že vykonávanie podstatnej zmeny činnosti v prevádzke má významne nepriaznivé účinky na ľudské zdravie alebo životné prostredie, Slovenská inšpekcia životného prostredia je oprávnená rozhodnutím dočasne pozastaviť činnosť v prevádzke (dobu pozastavenia činnosti určuje konajúci správny orgán v závislosti od zistení o nepriaznivých účinkoch). Rozhodnutie sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa § 3 až § 19 zákona o IPKZ, ktoré sa primerane aplikujú ako špeciálna právna úprava a podľa správneho poriadku ako všeobecného právneho predpisu. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania). Odvolanie proti rozhodnutiu o dočasnom pozastavení činnosti v prevádzke nemá odkladný účinok.

37

Podľa § 23 ods. 8 zákona o IPKZ je prevádzkovateľ povinný na účely vydania povolenia pri zmene činnosti v prevádzke podľa § 20 zákona o IPKZ predložiť na žiadosť Slovenskej inšpekcie životného prostredia všetky informácie, ktoré sú potrebné na prehodnotenie podmienok povolenia a ktoré zahŕňajú najmä výsledky monitorovania emisií a iné údaje, ktoré umožnia porovnanie činnosti prevádzky s najlepšimi dostupnými technikami opísanými v príslušných záveroch o najlepších dostupných technikách a s úrovňami znečisťovania zodpovedajúcimi najlepším dostupným technikám.

Podľa § 37 ods. 1 písm. p) a odseku 4 zákona o IPKZ Slovenská inšpekcia životného prostredia uloží pokutu od 1000 eur do 333 000 eur prevádzkovateľovi, ktorý neobmedzil činnosť v prevádzke alebo nezastavil činnosť v prevádzke alebo v jej časti na základe rozhodnutia Slovenskej inšpekcie životného prostredia podľa § 20 ods. 3 zákona o IPKZ.

„§ 27

Mimoriadna udalosť alebo havária

(3) Inšpekcia vykoná kontrolu prijatých opatrení, a ak zistí nedostatky, uloží rozhodnutím o prijatí dodatočných opatrení opatrenia, ktoré považuje za potrebné na obmedzenie následkov na životné prostredie a zabránenie ďalším možným mimoriadnym udalostiam alebo haváriám.“

Komentár:

V prípade vzniku akejkoľvek havárie alebo inej mimoriadnej udalosti významne ovplyvňujúcej životné prostredie, je prevádzkovateľ povinný bez zbytočného odkladu o tejto skutočnosti informovať Slovenskú inšpekciu životného prostredia. Prevádzkovateľ je povinný prijať opatrenia na obmedzenie následkov na životné prostredie a zabránenie ďalším možným mimoriadnym udalostiam alebo haváriám. Slovenská inšpekcia životného prostredia je oprávnená vykonať kontrolu prijatých opatrení a v prípade zistenia nedostatkov, je v jej kompetencii uložiť rozhodnutím o prijatí dodatočných opatrení opatrenia, ktoré na základe ňou nadobudnutých odborných poznatkov budú viesť k obmedzeniu následkov na životné prostredie a zabráneniu ďalším možným mimoriadnym udalostiam alebo haváriám.

Rozhodnutie sa vydáva v súlade s procesnými pravidlami podľa správneho poriadku. Konanie sa začína na podnet správneho orgánu (ex offa) a je začaté dňom, keď správny orgán urobí voči účastníkovi konania prvý procesný úkon (v praxi najčastejšie dorúčením upovedomia o začatí konania).

„§ 33

Prehodnotenie a aktualizácia podmienok povolenia

(5) Inšpekcia je oprávnená pozastaviť činnosť v prevádzke, ak zistí porušenie podmienok povolenia, ktoré predstavuje bezprostredné nebezpečenstvo pre ľudské zdravie alebo hrozí spôsobenie okamžitého významného negatívneho účinku na životné prostredie, prevádzkovaním prevádzok a zariadení podľa prílohy č. 1, kým nebude opäť zabezpečené splnenie opatrení a odstránenie nedostatkov podľa odseku 4 písm. e) a f).“

Komentár:

Slovenská inšpekcia životného prostredia prehodnotí, a ak je to potrebné, aktualizuje podmienky určené v povolení, ak nastane aspoň jeden z taxatívne stanovených dôvodov podľa § 33 ods. 1 zákona o IPKZ. Jedným z nich je, že došlo k závažnému porušeniu podmienok určených v povolení. Ak sa toto porušenie týka prevádzok a zariadení podľa prílohy č. 1 zákona o IPKZ a zároveň dosiahne intenzitu bezprostredného nebezpečenstva pre ľudské zdravie alebo hrozbu spôsobenia okamžitého významného negatívneho účinku na životné prostredie, Slovenská inšpekcia životného prostredia je oprávnená osobitným správnym rozhodnutím pozastaviť činnosť v prevádzke. Ide o dočasné opatrenie do doby, kým nedôjde k splneniu opatrení a odstráneniu nedostatkov podľa § 33 ods. 4 písm. e) a f) zákona o IPKZ:

- pri porušení podmienok povolenia bezodkladne prijať opatrenia, ktoré zabezpečia bezodkladné opätovné splnenie požiadaviek povolenia,
- odstrániť v určenej lehote nedostatky zistené kontrolou prevádzky a vykonať dodatočné vhodné nápravné opatrenia v prevádzke uložené Slovenskou inšpekciou životného prostredia.

■ SPRÁVNÝ PORIADOK

Správny poriadok sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Správnym orgánom je štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Princíp prevencie je upravený v § 43 správneho poriadku, ktorý znie:

■ „§ 43

Predbežné opatrenia

(1) Správny orgán môže pred skončením konania v rozsahu nevyhnutne potrebnom pre zabezpečenie jeho účelu

a) uložiť účastníkom, aby niečo vykonali, niečoho sa zdržali alebo niečo strpeli;

b) nariadiť zabezpečenie vecí, ktoré sa majú zničiť alebo urobiť nepotrebnými, alebo ktoré sú potrebné na vykonanie dôkazov.

(2) Správny orgán predbežné opatrenie zruší, len čo pominie dôvod, pre ktorý bolo nariadené; inak stráca účinnosť dňom, keď rozhodnutie vo veci nadobudlo právoplatnosť.

(3) Odvolanie proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení nemá odkladný účinok.“

Komentár:

Cieľom tejto právnej úpravy je dočasne, t. j. do času vydania rozhodnutia vo veci samej, zabezpečiť účel správneho konania vykonaním dočasnej úpravy právnych pomerov účastníkov konania. Za tým účelom je správny orgán oprávnený vydať v nevyhnutnom rozsahu predbežné opatrenie (ide o tzv. zabezpečovacie opatrenie). Správny orgán môže predbežné opatrenie použiť len v nevyhnutných prípadoch, keď si rýchla a účinná ochrana práv a právom chránených záujmov účastníkov konania vyžaduje nevyhnutný zásah, lebo inak by bol účel konania ohrozený. Predbežné opatrenie má len dočasný charakter a nemôže prejudikovať výsledok konania vo veci samej, t. j. budúce rozhodnutie vo veci samej.

Predbežné opatrenie sa v priebehu správneho konania (v ktoromkoľvek jeho štádiu) vydáva vo forme rozhodnutia a musí obsahovať náležitosti podľa § 47 správneho poriadku. Odôvodnenie rozhodnutia musí obsahovať kvalifikované zdôvodnenie nutnosti použitia predbežného opatrenia. Poučenie o odvolaní (rozklade) musí obsahovať informáciu, že odvolanie (rozklad) proti rozhodnutiu o predbežnom

opatrení nemá odkladný účinok (odsek 3), z čoho vyplýva, že rozhodnutie sa v súlade s § 51 ods. 1 a § 52 ods. 2 správneho poriadku stáva vykonateľným dňom jeho oznámenia.

Rozhodnutím o predbežnom opatrení sa účastníkom konania uloží povinnosť splnenia určitých povinností, a to aktívnych (niečo vykonať) alebo pasívnych (niečoho sa zdržať alebo strpieť) alebo sa nariadi zabezpečenie vecí. Z dočasnosti predbežného opatrenia vyplýva, že nim nemôže byť uložená povinnosť, ktorej splnenie by v budúcnosti znemožnilo obnovenie pôvodného stavu alebo by obnovenie pôvodného stavu značne sťažilo.

Správny orgán má uloženú povinnosť počas celého priebehu správneho konania skúmať, či neodpadli dôvody, pre ktoré bolo predbežné opatrenie vydané. Ak tieto dôvody pominuli, je povinný predbežné opatrenie zrušiť vydaním nového rozhodnutia. V prípade, že správny orgán nevydá v priebehu konania rozhodnutie o zrušení predbežného opatrenia, stráca platnosť priamo zo zákona dňom právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (v takomto prípade sa zo strany správneho orgánu nevyžaduje vykonanie žiadneho právneho úkonu).

Správny poriadok neobmedzuje trvanie predbežného opatrenia stanovením konkrétnej lehoty jeho platnosti. Z hľadiska vymedzenia tohto ustanovenia vo vzťahu k § 30 zákona o životnom prostredí ide o všeobecnú a širšiu úpravu predbežných opatrení aplikujúcu v celom spektre správnych konaní. Zo správnej praxe nie je známy prípad, kedy by niekto namietol, že v zmysle § 30 zákona o životnom prostredí, ako špeciálnej právnej úpravy na úseku životného prostredia, v správnych konaniach podľa osobitných právnych predpisov na úseku životného prostredia je možné predbežné opatrenie uložiť maximálne na 30 dní. V tejto veci bude potrebné si počkať na výklad vzťahu týchto 2 právnych noriem zo strany národných súdov.

IV.

UPLATŇOVANIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOTI A PRINCÍPU PREVENČIE PRI VÝKONE ŠTÁTNEJ SPRÁVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE ORGÁNMI ŠTÁTNEJ SPRÁVY ANALÝZA PROBLEMATICKÝCH ASPEKTOV PRAXE

Predmetom právnej analýzy bolo celkovo 215 rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku starostlivosti o životné prostredie aplikujúcich princíp predbežnej opatrnosti a princíp prevencie, a to v nasledovnom členení:

- a) **princíp predbežnej opatrnosti** – 17 rozhodnutí orgánov OPaK,
- b) **princíp prevencie:**
 - 1. 133 rozhodnutí orgánov OPaK,
 - 2. 39 rozhodnutí Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) podľa § 19 zákona o EIA,
 - 3. 17 rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku ochrany vôd,
 - 4. 8 rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia podľa § 43 správneho poriadku
 - 5. 1 rozhodnutie podľa zákona o prevencii.

Rozhodnutia boli pre účely spracovania právnej analýzy sprístupnené na základe žiadostí o informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov, ktoré sme adresovali orgánom štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia.

Išlo o nasledovné žiadosti o informácie:

- a) žiadosť o informácie adresovaná okresným úradom, odborom starostlivosti o životné prostredie, týkajúca sa sprístupnenia scanov rozhodnutí vydaných v období od 01. 01. 2015 do dňa podania infožiadosti (máj 2019), v odôvodnení ktorých je uvedený princíp predbežnej opatrnosti v zmysle § 13 zákona o životnom prostredí pri zdôvodnení úplného alebo čiastočného nevyhovenia žiadosti žiadateľa,
- b) žiadosť o informácie adresovaná MŽP SR týkajúca sa sprístupnenia kópií rozhodnutí vydaných v období od 01. 01. 2013 do dňa podania infožiadosti na základe konania o podnete podľa § 19 zákona o EIA ako aj podľa § 43 správneho poriadku (predbežné opatrenia), podľa § 30 zákona o životnom prostredí, ktoré boli vydané MŽP SR v konaniach podľa:
 - zákona o OPaK,
 - vodného zákona,
 - zákona o ovzduší,
 - zákona o EIA.
- c) žiadosť o informácie adresovaná okresným úradom a okresným úradom v sídle kraja, odborom starostlivosti o životné prostredie, týkajúca sa sprístupnenia scanov rozhodnutí vydaných v období od 01. 01. 2013 do dňa podania infožiadosti podľa § 4 ods. 2, § 8 ods. 1 až 3 a § 50 ods. 6 zákona o OPaK, podľa § 30 ods. 3, § 42 ods. 2 a § 66 ods. 6 vodného zákona, podľa § 43 správneho poriadku a § 30 zákona o životnom prostredí, ktoré boli vydané týmito úradmi v konaniach podľa:

- zákona o OPaK,
- vodného zákona,
- zákona o ovzduší,
- zákona o EIA.

d) žiadosť o informácie adresovaná Slovenskej inšpekcii životného prostredia – ústredie týkajúca sa sprístupnenia scanov rozhodnutí vydaných v období od 01.01.2013 do dňa podania infožiadosti podľa § 20 ods. 3, § 27 ods. 3 a § 33 ods. 5 zákona o IPKZ.

Jedno rozhodnutie podľa § 4 ods. 3 zákona o prevencii sprístupnila Slovenská agentúra životného prostredia.

Dve rozhodnutia (prvostupňové ako aj druhostupňové k tej istej veci) podľa § 43 správneho poriadku boli autorom známe z vlastnej činnosti.

1. ROZHODNUTIA APLIKUJÚCE PRINCÍP PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI

Na základe vyššie zmienenej infožiadosti uvedenej v písmene a), prostredníctvom ktorej sme žiadali o sprístupnenie scanov rozhodnutí vydaných v období od 01.01.2015 do dňa podania infožiadosti (máj 2019), v odôvodnení ktorých je uvedený princíp predbežnej opatrnosti v zmysle § 13 zákona o životnom prostredí pri odôvodnení úplného alebo čiastočného nevyhovenia žiadosti žiadateľa, bolo sprístupnených len 17 rozhodnutí vydaných okresnými úradmi v sídle kraja, odbormi starostlivosti o životné prostredie.

Všetkých 17 rozhodnutí sa týkalo len rozhodovacej činnosti 4 okresných úradov v sídle kraja – Prešov, Košice, Banská Bystrica a Trnava. Všetky tieto rozhodnutia boli vydané v konaní podľa zákona o OPaK. V odôvodnení predmetných rozhodnutí sa správne orgány explicitne odvolávajú na princíp predbežnej opatrnosti, no len v 1 odôvodnení rozhodnutia je uvedený princíp predbežnej opatrnosti v spojení s citáciou § 13 zákona o životnom prostredí. V odôvodnení 8 rozhodnutí je uvedený princíp predbežnej opatrnosti vo väzbe na Dohovor o biologickej diverzite a na Riadiaci princíp č. 1, tzv. princíp predbežnej opatrnosti prijatý na konferencii zmluvných strán tohto dohovoru v odporúčaní č. VI/23. Vo zvyšných 8 rozhodnutiach je uvedený princíp predbežnej opatrnosti vo všeobecnosti pri zdôvodnení nevyhovenia žiadosti žiadateľa.

V súvislosti s touto infožiadosťou nám boli sprístupnené aj dve rozhodnutia Okresného úradu Rožňava, odboru starostlivosti o životné prostredie, ktoré boli rozhodnutiami podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku v konaní podľa zákona o OPaK a v ich odôvodnení nebola žiadna zmienka ohľadne princípu predbežnej opatrnosti. Tieto rozhodnutia sme preto vylúčili z kategórie rozhodnutí, ktoré by sa v odôvodnení explicitne odvolávali na princíp predbežnej opatrnosti.

Až 61 okresných úradov, odborov starostlivosti o životné prostredie uviedlo, že v rozhodnom období neboli vydané žiadne rozhodnutia, v ktorých je uvedený princíp predbežnej opatrnosti v zmysle § 13 zákona o životnom prostredí. Iba 1 okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie uviedol, že neaplikoval priamo § 13 zákona o životnom prostredí, ale „princíp predbežnej opatrnosti“ použil ako všeobecný argument, ak sa žiadosti nevyhovelo (bez bližšieho vysvetlenia či zaslania takéhoto rozhodnutia). Zároveň 6 okresných úradov, odborov starostlivosti o životné prostredie na infožiadosť nesprístupnilo žiadne informácie, a to aj napriek urgencii.

Pre účely analýzy sme vybrali len niektoré skutkovo a právne zaujímavé rozhodnutia. Vylúčili sme tie, ktoré boli skutkovo a právne obdobné ako rozhodnutia už analyzované.

VYBRANÉ ROZHODNUTIA OKRESNÝCH ÚRADOV V SÍDLE KRAJA, ODBOROV STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE APLIKUJÚCICH PRINCÍP PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI:

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU PREŠOV,**
odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č. OU-PO-OSZP1/2016/08168-10/KM-R

30. 03. 2016

Žiadateľ požiadal o povolenie výnimiek zo zákazov podľa § 16 ods. 1 písm. a) v znení § 14 ods. 1 písm. c) a d) zákona o OPaK na uskutočnenie horolezecko – skialpinistických túr v rámci skialpinistického podujatia „Zimné stretnutie horolezcov a skialpinistov na Popradskom plese vo Vysokých Tatrách“. Správny orgán povolil výnimku zo zákazu na vykonávanie skialpinizmu vo vybraných lokalitách za hranicami zastavaného územia obce a zo zákazu na pohyb mimo turistických alebo náučných chodníkov za hranicami zastavaného územia obce v územiach s piatym stupňom ochrany a určil žiadateľovi bližšie podmienky vykonávania povolených činností zabezpečujúcich ochranu prírody a krajiny v súlade s § 82 ods. 12 zákona o OPaK. Správny orgán pri zdôvodnení určených podmienok uviedol okrem iného nasledovné:

*„Areálom výskytu kamzíka vrchovského tatranského (*Rupicapra rupicapra tatrica*) v Tatrách sú biotopy v alpínskom a subalpínskom vegetačnom stupni, okrajovo aj terény hornej hranice lesa a subnivál. Oblasť výskytu kamzíkov v záujmovom území predstavuje oblasť masívu Kriváňa (Priehyba, Nefcerka, Hrubô, Sediľko, Hrubý vrch, Patria, Hlinská veža), cez Mengusovskú dolinu (najmä oblasť Kôprovského sedla) na Rysy, Nižný Žabí štít, Žabia kopa a odtiaľ ďalej na východ a juhovýchod. Prítomnosť účastníkov skialpinistickej túry, ich rýchly pohyb na lyžiach pri zjazdoch, by mohol u chránených živočíchov ako sú kamzíky vyvolať stres, narušiť ich prirodzené správanie a fázy denného cyklu, dôsledkom čoho by mohlo dôjsť k úteku celej kamzičej čriedy do lavínových polí. Preto okresný úrad v sídle kraja pri povoľovaní navrhovanej činnosti v rámci územnej ochrany mal na zreteli skutočnosti, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na populáciu dotknutého druhu a v súlade s princípom predbežnej opatrnosti podmienil jednotlivé skialpinistické túry aktuálnym zistením výskytu kamzíka vrchovského tatranského v záujmovom území, prípadne dohľadom pracovníka Správy TANAPu (podľa uváženia odbornej organizácie ochrany prírody).“*

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU PREŠOV,**
odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č. OU-PO-OSZP1/2016/016238-12/KM-R

03. 06. 2016

Žiadateľ požiadal o povolenie výnimiek zo zákazov podľa § 16 ods. 1 písm. b) a f) zákona o OPaK zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt, rušiť pokoj a ticho za účelom spracovania kalamitného dreva v lesnom dieľci v NPR Belianske Tatry.

Správny orgán nepovolil výnimky zo zákazov v území s piatym stupňom ochrany v súvislosti s vykonávaním povinnosti podľa § 28 ods. 1 a 2 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov – vykonávania fytosanitárnej ťažby bioticky i abioticky poškodených stromov z daného lesného dieľca. Správny orgán pri zdôvodnení výroku svojho rozhodnutia uviedol okrem iného nasledovné:

„Okresný úrad v sídle kraja v súlade so zásadou predbežnej opatrnosti a prevencie zohľadnil aj analýzu predchádzajúcu navrhovanému koncepčnému materiálu – zonácii TANAPu (návrh ŠOPSR), čo v danom prípade znamená, že predmetné komplexy lesných ekosystémov so zisteným objemom poškodených stromov majú najvyššiu prírodoochrannú hodnotu. Táto skutočnosť je premietnutá do návrhu zonácie Tatranského národného parku, t. j. predmetný lesný dielec je navrhnutý do zóny A TANAPu a opomenutie plánovanej zonácie TANAPu, by mohlo mať za následok, že v čase keď sa legislatívne ustanoví zonácia TANAPu, by právny stav nemusel zodpovedať faktickému stavu v prírode v dôsledku dovtedajšieho vykonávania zásahov.“

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU KOŠICE,**
odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č. OÚ-KE-OSZP1-2016/036490

15. 11. 2016

Žiadateľ požiadal o vydanie súhlasu na pestovanie nepôvodného druhu *Paulownia* Shan–Tong, ktorý vznikol krížením *Pawlonia tomentosa* a *Pawlonia fortunei*, na území s 1. stupňom ochrany

mimo zastavaného územia obce v zmysle § 7b ods. 1 zákona o OPaK. Správny orgán skúmal, či predmetný druh/hybrid po jeho prípadnom rozšírení bude alebo nebude mať nepriaznivý vplyv na pôvodné druhy alebo ich biotopy. Správny orgán zhodnotil podklady pre rozhodnutie a následne nevydal súhlas, pričom pri zdôvodnení výroku svojho rozhodnutia uviedol okrem iného nasledovné:

*„Pri druhu *Pawlonia tomentosa* je potvrdený jeho invázny potenciál a ohrozenie pôvodných druhov biotopov.*

*Slovenská republika sa zaviazala dodržiavať Dohovor o biologickej diverzite. Na konferencii zmluvných strán tohto dohovoru v odporúčaní č. VI/23 boli prijaté Riadiace princípy na prevenciu, introdukciiu a zmierňovanie vplyvov spôsobených nepôvodnými druhmi, ktoré ohrozujú ekosystémy, biotopy a druhy. Riadiaci princíp č. 1, tzv. princíp predbežnej opatrnosti, odporúča nepovoliť introdukciiu nových nepôvodných druhov až kým nie je vypracované hodnotenie rizík introdukcie daného druhu, ktoré potvrdí, že introdukcia hodnoteného druhu nebude mať negatívny vplyv na ekosystémy, biotopy alebo druhy. Pre hybrid *Paulownia Shan–Tong* nie je spracované také hodnotenie rizík, ktoré by zhodnotilo jeho správanie sa v našich klimatických podmienkach a vylúčilo invázny potenciál hybridu.“*

43

(Poznámka autorov:

Rozhodnutia obdobného znenia k tomuto istému nepôvodnému druhu rastliny, resp. jej hybridom (klonom) boli sprístupnené aj odbormi starostlivosti o životné prostredie z Okresného úradu Prešov, Banská Bystrica a Trnava v sídle kraja. Vo všetkých rozhodnutiach bol nesúhlas na pestovanie nepôvodného druhu rastliny *Paulownia* a jej hybridov (klonov) odôvodnený princípom predbežnej opatrnosti na základe posúdenia vlastností (vrátane potenciálnych) nepôvodného druhu rastliny s vysokým potenciálnom rozmnožovania a šírenia, ktoré sa môžu za určitých okolností prejavíť v budúcnosti a rizika šírenia nepôvodného druhu rastliny vo voľnej prírode, v dôsledku čoho môžu byť nepriaznivo ovplyvnené pôvodné druhy rastlín a živočíchov a ich biotopy. Aplikácia princípu predbežnej opatrnosti sa prejavila v tom, že kým nie je vypracované hodnotenie rizík introdukcie daného druhu a pokiaľ sa má výsadba nepôvodného druhu rastliny realizovať mimo uzavretých priestorov za hranicami zastavaného územia obce, nie je možné zaručiť, že aj napriek náležitej starostlivosti nedôjde k jej rozšíreniu do okolitej voľnej prírody, pričom sa nedá vylúčiť pravdepodobný negatívny vplyv na ekosystémy, biotopy alebo druhy.)

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU PREŠOV, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č. OU-PO-OSZP1/2017/034907-21/KM-R**

25. 10. 2017

Správny orgán z vlastného podnetu vydal rozhodnutie podľa § 19 ods. 4 zákona o OPaK, ktorým obmedzil vstup verejnosti do jednotlivých častí TANAPu, a to formou sezónnej uzávery v určenom časovom období vo vymenovaných častiach turistických chodníkov s platnosťou do dňa nadobudnutia účinnosti nového návštevného poriadku TANAPu vydaného podľa zákona o OPaK.

Správny orgán pri zdôvodnení výroku svojho rozhodnutia uviedol okrem iného nasledovné:

„Z dôvodu možného ohrozenia záujmov ochrany prírody vo vysokohorskom prostredí Tatranského národného parku a z princípu predbežnej opatrnosti podľa § 13 zákona o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, okresný úrad v sídle kraja rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.“

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU PREŠOV, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č. OU-PO-OSZP1/2018/030154-9/KM-R**

28. 09. 2018

Žiadateľ požiadal o povolenie výnimiek zo zákazov podľa zákona o OPaK na zakázané úseky Západných Tatier (Temniak – Pyšné sedlo), hlavného hrebeňa Vysokých Tatier (Kopské sedlo – Kolový štít)

a hlavného hrebeňa Belianskych Tatier v súvislosti s jednorazovým prechodom hlavného tatranského hrebeňa (hlavného hrebeňa Belianskych Tatier, hlavného hrebeňa Vysokých Tatier a hlavného hrebeňa Západných Tatier). Správny orgán nepovolil výnimku zo zákazu na vykonávanie horolezeckého alebo skalolezeckého výstupu za hranicami zastavaného územia obce a zo zákazu na pohyb mimo turistických alebo náučných chodníkov za hranicami zastavaného územia obce v územiach s tretím a piatym stupňom ochrany a pri zdôvodnení výroku svojho rozhodnutia uviedol okrem iného nasledovné:

„Okresný úrad v sídle kraja pri svojom rozhodovaní, v súlade s princípom predbežnej opatrnosti, zohľadnil vyššie uvedené skutočnosti vyplývajúce z pripravovanej dokumentácie starostlivosti o chránené územie.“ (Poznámka autorov pripravovaného Programu starostlivosti o Tatranský národný park).

PO PREŠTUDOVANÍ DORUČENÝCH PÍSMONOSTÍ OKRESNÝCH ÚRADOV, ODBOROV STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE K INFOŽIADOSTI MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

- neznalosť existencie právnej úpravy princípu predbežnej opatrnosti v zmysle § 13 zákona o životnom prostredí alebo nízka úroveň teoretických poznatkov o tomto princípe (k tomuto záveru sme dospeli na základe odpovedí doručených na základe zaslanej infožiadosti ako aj z viacerých telefonátov z okresných úradov po doručení infožiadostí);
- nesprávny právny názor, že § 13 zákona o životnom prostredí je neaplikovateľný v rozhodovacej činnosti, lebo jednotlivé úseky štátnej správy na odbore starostlivosti o životné prostredie rozhodujú len na základe osobitných (zložkových) právnych predpisov (k tomuto záveru sme dospeli na základe odpovedí doručených na základe zaslanej infožiadosti ako aj z viacerých telefonátov z okresných úradov po doručení infožiadostí);
- nedostatočná znalosť možnej podpornej argumentácie princípom predbežnej opatrnosti upraveným v § 13 zákona o životnom prostredí ako dôvodu zamietnutia alebo nevyhovenia žiadosti žiadateľa v konaniach podľa osobitných (zložkových) právnych predpisov, z ktorých nevyplýva pre žiadateľa právny nárok na vydanie rozhodnutia po splnení stanovených zákonných podmienok spočívajúcich v splnení konkrétnych podmienok, požiadaviek, kritérií alebo medzných hodnôt;
- nesprávny výklad právnej úpravy § 13 zákona o životnom prostredí, že ide o ustanovenie, na základe ktorého sa rozhoduje o odkladných opatreniach, ktoré majú zabrániť poškodeniu životného prostredia, resp. že ide o hmotnoprávnu úpravu, na základe ktorej môže správny orgán konať a rozhodovať (k tomuto záveru sme dospeli na základe odpovedí doručených na základe zaslanej infožiadosti);
- v rozhodnutiach, kde sa aj princíp predbežnej opatrnosti uvádza, absentuje odôvodnenie prečo sa správny orgán naň odvoláva a prečo ho na daný skutkový stav aplikuje; vyššie uvedené citácie výňatkov z rozhodnutí orgánov OPaK preto nepredstavujú vzorové príklady aplikácie princípu predbežnej opatrnosti, je otázne aké stanovisko by k nim zaujal súd v rámci prípadného súdneho prieskumu, z dôvodu nedostatočného odôvodnenia;
- zamieňanie si princípu predbežnej opatrnosti podľa § 13 zákona o životnom prostredí s predbežným opatrením podľa § 43 správneho poriadku (okresný úrad k infožiadosti namiesto vyžiadaných rozhodnutí aplikujúcich princíp predbežnej opatrnosti zaslal rozhodnutia o predbežnom opatrení podľa § 43 správneho poriadku);
- vnímanie princípu predbežnej opatrnosti ako ekvivalentu princípu prevencie;
- princíp predbežnej opatrnosti bol aplikovaný len v rozhodovacej činnosti orgánov OPaK podľa zákona o OPaK, najčastejšie pri nevydaní súhlasu na pestovanie nepôvodného druhu rastliny podľa § 7b ods. 1 zákona o OPaK. Jedným z dôvodov môže byť skutočnosť, že ostatné osobitné (zložkové) zákony priznávajú žiadateľovi právny nárok na povolenie činnosti po splnení zákonných podmienok, a teda správny orgán nemá priestor na správnu úvahu ohľadne povolenia činnosti;
- neaplikovanie všeobecných princípov upravených v zákone o životnom prostredí pri rozhodovacej činnosti.

2. ROZHODNUTIA APLIKUJÚCE PRINCÍP PREVENČIE

Na základe žiadostí o informácie podľa písmen b), c) a d), adresovaných orgánom štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia nám bolo sprístupnených celkovo 193 rozhodnutí vydaných na základe vybraných prevenčných ustanovení osobitných (zložkových) právnych predpisov. Z toho bolo:

- 121 rozhodnutí vydaných podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK,
- 12 rozhodnutí vydaných podľa § 8 ods. 1 a 2 zákona o OPaK,
- 39 rozhodnutí vydaných podľa § 19 zákona o EIA,
- 5 rozhodnutí podľa § 30 ods. 3 vodného zákona,
- 12 rozhodnutí podľa § 42 ods. 2 vodného zákona,
- 4 rozhodnutia podľa § 43 správneho poriadku.

Okrem vyššie zmienených rozhodnutí sme sa pri skúmaní aplikácie princípu prevencie zaoberali aj 2 rozhodnutiami o vydaní predbežného opatrenia, ktoré nám boli sprístupnené v zmysle infožiadosti podľa písmena a), 2 rozhodnutiami o vydaní predbežného opatrenia, ktoré nám boli známe z vlastnej činnosti a zaradili sme sem aj 1 rozhodnutie podľa § 4 ods. 3 zákona o prevencii, ktoré nám sprístupnila Slovenská agentúra životného prostredia.

■ ROZHODNUTIA VYDANÉ PODĽA ZÁKONA O OPaK

a) ROZHODNUTIA PODĽA § 4 ODS. 2 ZÁKONA O OPaK:

Sprístupnených bolo 121 rozhodnutí orgánov OPaK, ktoré boli vydané na základe právnej úpravy § 4 ods. 2 zákona o OPaK, pričom časť z nich bola vydaná v spojení s § 8 ods. 1 zákona o OPaK.

Pre účely analýzy sme vybrali len niektoré skutkovo a právne zaujímavé rozhodnutia. Vylúčili sme tie, ktoré boli skutkovo a právne obdobné ako rozhodnutia už analyzované.

VYBRANÉ ROZHODNUTIA OKRESNÝCH ÚRADOV, ODBOROV STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE PODĽA § 4 ODS. 2 ZÁKONA O OPaK:

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU SKALICA, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny, č. OU-SI-OSZP-2018/000558-005**

08. 06. 2018

Správny orgán z vlastného podnetu vydal rozhodnutie, ktorým obmedzil vykonávanie lesohospodárskych a iných činností, ktoré vedú k ohrozeniu existencie hniezd a hniezdných biotopov chránených druhov živočíchov výr skalný (*Bubo bubo*). Obmedzenie sa týka odstránenia alebo poškodenia hniezdných stromov, pričom sa definuje čo sa považuje za poškodenie. Zároveň sa v hniezdnom období predmetného druhu zakazuje vykonávať lesohospodársku činnosť vo vnútornej a vonkajšej časti ochranného pásma s vymenovanými činnosťami, na ktoré sa tento zákaz vzťahuje. V čase mimo hniezdného obdobia predmetného druhu sa zakazuje vykonávať obnovná ťažba vo vnútornej časti ochranného pásma a vo vonkajšej časti ochranného pásma sa stanovili podmienky vykonávania obnovnej ťažby. V rozhodnutí je upravený režim pre zisťovanie obsadenosti hniezda chráneného druhu živočicha počas platnosti rozhodnutia, ktoré bolo vydané na 5 rokov.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza:

„Oblasť Záhoria patrí medzi najvýznamnejšie oblasti výskytu výra skalného na Slovensku. Hlavným negatívnym faktorom, dlhodobo ovplyvňujúcim populáciu všetkých uvedených európsky významných chránených druhov vtákov ostáva naďalej lesné hospodárstvo, a to najmä holoruby v blízkosti hniezd, výrub samotných hniezdných stromov, poškodzovanie hniezdných biotopov pri ťažbe, v čase príprav na hniezdenie a v čase hniezdenia, tiež vyrušovanie pri ťažbe

dreva a rôznych lesohospodárskych či iných činnostiach v blízkosti hniezd. Uvedené druhy sú totiž extrémne citlivé na vyrušovanie a vzhľad/zachovalosť hniezdného biotopu v pomerne širokom okruhu hniezd.

Jedným z opatrení využívaných pri ochrane chránených druhov je územné a časové obmedzenie činnosti, ktoré ich môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť. Pri chránených druhoch vtákov sa takýto postup využíva predovšetkým v spojení s ochranou ich hniezdných biotopov v čase ich rozmnožovania. Vytvárajú sa zóny, v ktorých sú celoročne alebo na určité časové obdobie obmedzené nepriaznivé antropogénne činnosti, najmä v období ich rozmnožovania, t. j. počas obdobia obsadzovania hniezdných teritórií, párenia, inkubácie a výchovy mláďat, kedy sa jedince druhov vtákov obzvlášť citlivé na vyrušovanie.

(...)

Zároveň sú podmienky nastavené tak, aby neobmedzovali činnosti dotknutých subjektov viac než je to potrebné. Bez vyhlásenia ochrannej zóny a stanovenia jasne definovaných podmienok je ochrana hniezd a úspešnosť hniezdenia veľmi ťažko zabezpečiteľná.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU BANSKÁ BYSTRICA,
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-BB-OSZP3-2018/005686**

12. 09. 2018

Správny orgán z vlastného podnetu vydal rozhodnutie, ktorým zakázal v lokalite Kremnická Skalka (Jánošíková) každoročne v termíne od 01. 01. do 31. 03. využívanie „Ferrata Komín“ z dôvodu zachovania klúdu na hniezdnej lokalite na začiatku hniezdnej sezóny z dôvodu zabezpečenia ochrany hniezdiska chráneného druhu – sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*). Každoročne do 31. 03. daného roku príslušné pracovisko ŠOP SR uskutoční monitoring prítomnosti páru sokola sťahovavého a určí lokalizáciu miesta hniezdenia. Pokiaľ bude miesto hniezdenia lokalizované na skalnej stene, ktorá sa nachádza v blízkosti trasy ferraty (kde je predpoklad priameho rušenia sokola na hniezde), bude trasa ferraty dočasne uzavretá pre návštevníkov do termínu 31. 05. daného roka. Toto uzavretie bude v teréne označené na jednotlivých prístupových bodoch na trase ferraty, tabuľami s termínom obmedzenia pre návštevníkov a dôvodom jej uzavretia. V takomto prípade bude zakázané aj vykonávanie organizovaných masových podujatí (cvičenia ozbrojených zložiek, cvičenia záujmových skupín združujúcich turistov a iné) v termíne od 01. 01. do 30. 06. Aj takéto uzavretie bude v teréne označené na jednotlivých prístupových bodoch na trase ferraty, tabuľami s termínom obmedzenia pre návštevníkov a dôvodom jej uzavretia.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza:

„Okresný úrad Banská Bystrica, odbor starostlivosti o životné prostredie obdržal dňa 04.12.2017 žiadosť o zabezpečenie ochrany hniezdiska chráneného druhu – sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*) od Inštitútu pre ochranu prírody Banská Bystrica. Dôvodom začatia konania bola skutočnosť, že miesto skalných útvarov v lokalite Kremnická Skalka (Jánošíková) je dlhodobo využívaná ako hniezdisko uvedeného druhu sokola sťahovavého a pre to je potrebné, aby sa zabezpečil režim ochrany tak aby nedochádzalo k rušeniu priebehu hniezdenia a aby nepriaznivo neovplyvnilo i samotnú znášku. V predmetnej lokalite bola vybudovaná trasa „Ferrata Komín“ ktorá sprístupňuje práve lokalitu Kremnická Skalka (Jánošíková), na ktorej sa dlhodobo vyskytuje a hniezdi druh sokola sťahovavého.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU HLOHOVEC,
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-HC-OSZP-2018/0000945-005**

16. 07. 2018

Správny orgán z vlastného podnetu vydal rozhodnutie, ktorým zakázal stavebnú činnosť na stavbu „Novopold Leopoldov“ pre zabezpečenie úspešného priebehu hniezdenia včelárika zlatého (*Merops apiaster*), v rozsahu nezasahovať do navážky hliny a nevykonávať iné činnosti v okolí hniezda, ktoré by mohli spôsobiť porušenie steny navážky alebo kolaps hliny v nore, ponechať dospelým jedincom voľný prístup k otvoru hniezdnej nory, upovedomiť zamestnancov na stavenisku, aby sa v blízkosti hniezda zbytočne nezdržovali a dospelé vtáky vedome nevyrušovali, a to na obdobie 4 týždňov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza:

„Pri predmetnej ohliadke bolo zistené, že sa na strmej stene navážky hliny nachádza hniezdna nora včelárika zlatého. Pokus o zistenie prítomnosti mláďat v hniezde pomocou inšpekčnej kamery zlyhal, avšak na základe pozorovania dospelých jedincov s potravou v blízkosti hniezda možno zhodnotiť, že hniezdna nora je obsadená a rodičia mláďatá krmia.

(...)

Dňa 12. júla 2018 bolo na OSŽP Hlohovec doručené odborné stanovisko ŠOP SR č. CHKOMK/456-001/2018 zo dňa 12. júla 2018. V predmetnom stanovisku boli zadefinované požiadavky na zabezpečenie úspešného priebehu hniezdenia včelárikov v predmetnej lokalite.

OSŽP Hlohovec posúdil vec v plnom rozsahu, stotožnil sa s odborným stanoviskom ŠOP SR č. CHKOMK/456-001/2018 a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Na základe uvedených dôvodov má OSŽP Hlohovec za to, že ochrana včelárika zlatého (*Merops apiaster*) predstavuje naliehavý všeobecný záujem, preto vylúčil odkladný účinok odvolania, v súlade s § 55 ods. 2 správneho poriadku.“

47

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU KOMÁRNO,**
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-KN-OSZP-2016/007865, 2017/000339

11. 01. 2017

Správny orgán z vlastného podnetu vydal rozhodnutie, ktorým zakázal lov, odstrel a odchyt krkavcovitých druhov vtákov, predovšetkým druhov straka čiernozobá (*Pica pica*), havran poľný (*Corvus frugilegus*) a vrana túlavá (*Corvus cornix*), vo vybraných častiach Chráneného vtáčieho územia Ostrovné lúky a v jeho tesnej blízkosti na obdobie 4 rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Dôvodom bolo, že tieto činnosti priamo ohrozujú chránené druhy živočíchov, ich biotopy, rušia sokola červenonohého (*Falco vespertinus*) a iné druhy vtákov počas ich hniezdneho aj mimohniezdneho obdobia a znižujú hniezdnu ponuku.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza:

„Organizácia ochrany dravcov na Slovensku žiadala o vydanie rozhodnutia o úplnom zakázaní lovu, odstrelu a odchytu krkavcovitých druhov vtákov, predovšetkým druhov straka čiernozobá (*Pica pica*), havran poľný (*Corvus frugilegus*) a vrana túlavá (*Corvus cornix*) vo vybranej časti Chráneného vtáčieho územia Ostrovné lúky. Žiadosť bola odôvodnená tým, že tieto činnosti priamo ohrozujú chránené druhy živočíchov, ich biotopy, rušia sokola červenonohého (*Falco vespertinus*) a iné druhy vtákov počas ich hniezdneho aj mimohniezdneho obdobia a znižujú ich hniezdnu ponuku; len zákazom činnosti dôjde k naplneniu účelu vyhlásenia Chráneného vtáčieho územia Ostrovné lúky.

(...)

OSŽP Komárno posúdil vec v plnom rozsahu, stotožnil sa s návrhom Ochrany dravcov na Slovensku a odborným stanoviskom Štátnej ochrany prírody SR a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Na základe dôvodov, uvedených na strane č. 2 rozhodnutia, má OSŽP Komárno za to, že ochrana sokola červenonohého (*Falco vespertinus*) v Chránenom vtáčom území Ostrovné lúky a jeho tesnej blízkosti predstavuje naliehavý všeobecný záujem, preto vylúčil odkladný účinok odvolania, v súlade s § 55 ods. 2 správneho poriadku.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU STROPKOV,**
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. zn. OU-SP-OSZP-2015/003520-008

03. 11. 2015

Správny orgán z vlastného podnetu vydal rozhodnutie, ktorým obmedzil

- a) výkon poľnohospodárskych činností vykonávaných v lokalitách s výskytom chráneného druhu živočicha európskeho významu – modráčika čiernoškvrného (*Maculinea (Phengaris) arion*, Linnaeus 1758), ktorý je chráneným motýľom s podmienkami, že pri obhospodarovaní kultúrnych dielcov treba zamedziť akémukoľvek poškodeniu pôdneho krytu, napr. rozoraním, pri

približovaní drevnej hmoty a pod., na ploche kultúrnych dielcov je potrebné zamedziť zarastaniu krovinami a stromami aj priamemu zalesňovaniu, náletové dreviny a kry na ploche mimo kultúrnych dielcov je možné odstraňovať mozaikovo, stanovili sa podmienky pre kosenie a pasenie dotknutých kultúrnych dielcov,

- b) výkon poľnohospodárskych činností vykonávaných na lokalitách s typom biotopu európskeho významu Lk1 (Nížinné a podhorské kosné lúky) a výskytom chránených druhov – kruštika močiarného (*Epipactis palustris* (L.) Crantz) a druhov z rodu vstavačovcov (najmä *Doctylorhiza* sp.) s podmienkami, že pri obhospodarovaní kultúrnych dielcov treba zamedziť akémukoľvek poškodeniu pôdneho krytu, napr. rozoraním, pri približovaní drevnej hmoty a pod., kosenie vykonávať každoročne s odstránením pokosenej biomasy vyhrabaním v termíne až po 30. 09. príslušného kalendárneho roka, pri činnosti využívať najmä ľahkú techniku, ktorá nespôsobuje zhutňovanie prevlhčenej pôdy a nevytvára v pôde ryhy, stanovili sa podmienky pre mulčovanie a pasenie a vylúčilo sa akékoľvek minerálne hnojenie a vápnenie.

V danom prípade samotný obhospodarovateľ kultúrnych dielcov kontaktoval príslušné pracovisko ŠOP SR, aby dalo podnet na konanie na správny orgán. Dôvodom bolo, že obhospodarovateľ bol povinný na daných kultúrnych dielcoch hospodáriť podľa podmienok Programu rozvoja vidieka SR pre roky 2014 – 2020. Subjekt bol v rámci toho zapojený do agroenvironmentálneho opatrenia s názvom „Ochrana biotopov poloprirodných a prírodných trávnych porastov“. Tieto podmienky však nie je vhodné aplikovať na kultúrnych dielcoch, kde okresný úrad vydal upozornenie podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK. Zároveň kontrola z Pôdohospodárskej platobnej agentúry neakceptovala predmetné upozornenie. Preto bolo potrebné vo veci vydať aj rozhodnutie podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza:

„Okresný úrad sa pri vydávaní tohto rozhodnutia stotožnil s dôvodmi na jeho vydanie, ktoré uviedla ŠOP SR, Správa CHKO Východné Karpaty vo svojom liste z 19. 11. 2015 a tiež rešpektoval podmienky, ktoré uviedla v odbornom stanovisku č. CHKOVK/475/2015 z 30. 10. 2015. Napriek vydanému upozorneniu v zmysle § 4 ods. 2 zákona je spoločnosť XX nútená z dôvodu plnenia podmienok Programu rozvoja vidieka SR pre roky 2014 – 2020 vykonávať pri poľnohospodárskej výrobe činnosti vedúce k ohrozeniu existencie, k degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku populácie chránených druhov rastlín podľa § 33 a § 34 zákona – kruštika močiarného (*Epipactis palustris* (L.) Crantz) a druhov z rodu vstavačovcov (najmä *Doctylorhiza* sp.) a chráneného druhu živočicha podľa § 33 a § 35 zákona – modráčika čiernoškvrného (*Phengaris (Maculinea) arion*).

(...)

Keďže napriek predchádzajúcemu upozorneniu je výkonom poľnohospodárskych činností v lokalitách s výskytom chráneného druhu európskeho významu modráčika čiernoškvrného a na lokalitách s typom biotopu európskeho významu Lk1 (Nížinné a podhorské kosné lúky) a výskytom chránených rastlinných druhov – kruštika močiarného a druhov z rodu vstavačovcov ohrozená ich existencia a môže dôjsť k ich degenerácii a k narušeniu ich rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, rozhodol okresný úrad tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“

- **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ, odboru starostlivosti o životné prostredie, úseku štátnej správy ochrany prírody a krajiny, č. OU-LM-OSZP-2018/04888-013Pa**

04. 12. 2018 v znení vykonanej opravy zo dňa

09. 01. 2019

Správny orgán vydal rozhodnutie, ktorým zakázal obhospodarovateľovi lesných pozemkov vykonávať lesohospodársku činnosť, konkrétne uhadzovanie haluziny, sadenie, vyžínanie, ochranu proti zveri, akúkoľvek náhodnú, mimoriadnu, obnovnú, výchovnú ťažbu a sprístupňovanie porastov budovaním lesnej dopravnej siete celoročne, v lesných porastoch na parcelách jednotlivých JPRL vymenovaných v prílohe rozhodnutia, ktoré sa nachádzajú vo vlastnom území TANAPu, kde platí 3. stupeň ochrany, a to do 31. 12. 2026.

Vo výroku rozhodnutia absentuje uvedenie dôvodu uloženia zákazu, je len uvedená citácia § 4 ods. 2 zákona o OPaK. V odôvodnení rozhodnutia sa uvádza, že dôvodom pre vydanie rozhodnutia je zabezpečenie ochrany biotopu hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*).

Výnimočne v odôvodnení tohto rozhodnutia je spomenutý priamo aj princíp prevencie:

„Správny orgán má za to, že vykonávaním činnosti uvedenej vo výroku rozhodnutia by mohlo dôjsť k značnému až devastačnému zásahu do zachovalého prostredia so značným poškodením biotopov chráneného druhu, vyrušovaniu a významnej strate hniezdných možností. Realizácia lesohospodárskych aktivít bude mať negatívny vplyv na predmet ochrany v dotknutom území najmä postupným úbytkom lesov s prirodzenou viacvrstvovou štruktúrou, vhodných najmä pre lesné kurovité vtáky vrátane hlucháňa hôrneho.

Základným princípom pri ochrane prírody a krajiny je princíp prevencie. Pretože dôsledky poškodenia prírody a krajiny sú často nezvratné, nenapraviteľné, je nutné týmto poškodeniam predchádzať, pričom jedným zo spôsobov akým to možno zabezpečiť je práve rozhodnutie o zákaze vykonávania činnosti.

Podľa usmernenia Ministerstva životného prostredia SR č. 2423/2017-6. 3 zo dňa 30. 03. 2017 je potrebné ustanovenie § 4 ods. 1 a 2 zákona chápať v zmysle zásady prevencie a predbežnej opatrnosti. Pre vydanie rozhodnutia o zákaze vykonávania činnosti sa teda nevyžaduje, aby k vykonávaniu činnosti vedúcej k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu prírody už došlo, ale postačuje, ak je preukázaná potencióálna možnosť, v dôsledku ktorej by mohlo nastať ohrozenie, poškodenie alebo zničenie prírody resp. biotopu hlucháňa hôrneho.

Správny orgán má za to, že počas konania bol preukázaný výskyt chráneného živočícha hlucháňa hôrneho na predmetných JPRL, ako aj potreba vykonať opatrenia na dosiahnutie priaznivého stavu jeho biotopu, konkrétne zakázať obhospodarovateľovi predmetných lesných pozemkov vykonávať činnosti uvedené vo výroku rozhodnutia, ktoré môžu následne negatívne ovplyvniť samotnú populáciu druhu.“

PO PREŠTUDOVANÍ DORUČENÝCH ROZHODNUTÍ VYDANÝCH ORGÁNOM OPaK PODĽA § 4 ODS. 2 ZÁKONA O OPaK MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

- a) právna úprava § 4 ods. 2 zákona o OPaK je v praxi veľmi často aplikovaná, najmä za účelom:
1. územného a časového obmedzenia alebo zákazu vykonávania lesohospodárskej činnosti v lesných porastoch z dôvodu zabezpečenia ochrany hniezdiska chránených druhov vtákov s určením vnútornej a vonkajšej ochrannej zóny hniezdiska a s vymenovaním činností, ktoré sa v určitom časovom období nesmú vykonávať (najmä ochrana hniezdných stromov),
 2. územného a časového obmedzenia alebo zákazu vykonávania poľnohospodárskej činnosti na pozemkoch z dôvodu zabezpečenia ochrany hniezdiska chránených druhov vtákov s vymenovaním činností, ktoré sa v určitom časovom období nesmú vykonávať,
 3. územného a časového obmedzenia stavebnej činnosti pre zabezpečenie úspešného priebehu hniezdenia chránených druhov vtákov,
 4. zákazu výkonu činností v súvislosti s odstraňovaním stavby a jej prípojok a s tým súvisiacim výkonom činnosti pre hrozbu poškodenia až zničenia rastlinných a živočíšnych spoločenstiev,
 5. obmedzenia výkonu zemných prác pri ťažbe štrkopieskov do vyhniezdenia chránených druhov vtákov,
 6. zákazu vo veci lovu, odstrelu a odchyty vymenovaných krkavcovitých druhov vtákov vo vymedzených častiach chráneného vtáčieho územia z dôvodu zabezpečenia ochrany chránených druhov vtákov počas ich hniezdenia ako aj v mimohniezdnom období,
- b) cieľom ochrany sú najčastejšie chránené druhy živočíchov – vtáky, lebo bez vyhlásenia ochrannej zóny a stanovenia jasne definovaných podmienok je ochrana hniezd vtákov a úspešnosť hniezdenia veľmi ťažko zabezpečiteľná,

- c) konanie začína z úradnej povinnosti orgán OPaK na základe podnetu od tretieho subjektu, najčastejšie od príslušného pracoviska ŠOP SR a občianskych združení venujúcich sa ochrane životného prostredia (Ochrana dravcov na Slovensku, LZ VLK, SOS BirdLife Slovensko, PRALES, Inštitút ochrany prírody). Orgány OPaK nezačínajú konanie podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK na základe svojich vlastných zistení či poznatkov o potrebe postupovať podľa tejto právnej úpravy,
- d) v mnohých vydaných rozhodnutiach sa medzi podmienkami vykonávania činnosti, ktorá sa obmedzuje, priamo uvádza presunutie určitej právomoci na príslušné pracovisko odbornej organizácie OPaK, napríklad v znení „*V prípade nevyhnutných činností spojených s obhospodávaním pozemku tieto vopred prerokovať so ŠOP SR, Správou, tel. č.*“ Zástupca odbornej organizácie OPaK sa následne zúčastňuje aj na ústnom pojednávaní, často spojenom aj s miestnou ohliadkou,
- e) vo väčšine rozhodnutí vydaných podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK bol vylúčený odkladný účinok odvolania podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku so zdôvodnením, že ochrana daného chráneného druhu živočícha predstavuje naliehavý všeobecný záujem,
- f) v analyzovaných rozhodnutiach a v konaniach s nimi súvisiacich boli identifikované nasledovné nedostatky:
 1. vo výroku nebola uvedená fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá bude obmedzením alebo zákazom činnosti dotknutá; zoznam dotknutých osôb bol uvedený len v rozdeľovníku rozhodnutia,
 2. vo výroku nebol uvedený dôvod vydania rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK,
 3. vo výroku rozhodnutia, ktorým orgán OPaK obmedzil výkon činnosti, sú zároveň stanovované podmienky na ďalšie jej vykonávanie vrátane určenia časového obdobia platnosti týchto podmienok, pričom podľa súčasného znenia zákona o OPaK orgány OPaK nedisponujú takouto právomocou,
 4. vo výroku rozhodnutia vydaného na viac rokov nebol upravený režim ako postupovať v prípade zistenia neobsadenia hniezda chránených druhov vtákov v určitom roku v dobe platnosti rozhodnutia,
 5. odôvodnenie neobsahovalo uvedenie splnenia podmienky zaslania predchádzajúceho upozornenia, oboznámenia účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku alebo zverejnenia oznámenia o začatí konania na úradnej tabuli podľa § 82 ods. 7 zákona o OPaK,
 6. nebol odňatý odkladný účinok odvolania podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku v rozhodnutiach, kde by to bolo žiaduce,
 7. v rozhodnutiach, kde bol odňatý odkladný účinok odvolania, bol nedostatočne zdôvodnený naliehavý všeobecný záujem,
 8. orgány OPaK nevyužívali inštitút predbežného opatrenia podľa § 43 správneho poriadku, ak správne konanie trvalo dlhšie.

V súvislosti s aplikáciou § 4 ods. 1 a 2 zákona o OPaK vydalo MŽP SR, sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny 2 usmernenia vo veci zabezpečenia účinných opatrení na ochranu biotopu hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*), sp. zn. 2423/2017-6.3 zo dňa 30. 03. 2017 a sp. zn. 2219/2017-6.1 zo dňa 24. 11. 2017, v ktorých je podrobne rozpracovaný legislatívny a vecný rámec uplatňovania § 4 ods. 2 zákona o OPaK, postup pri uplatňovaní tohto zákonného ustanovenia ako aj výstup z analýzy 2 rozsudkov súdov SR k aplikácii tohto ustanovenia. Tieto usmernenia sú primerane aplikovateľné aj vo vzťahu k zabezpečeniu účinných opatrení na ochranu iných druhov živočíchov v konaní podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK.

*V usmernení zo dňa 24. 11. 2017 sa okrem iného uvádza „Vo vzťahu k žiadosti o vypracovanie vzorového upozornenia, resp. rozhodnutia k danej veci si Vás dovoľujeme odkázať na **prílohy č. 1 a 2 usmernenia generálneho riaditeľa sekcie ochrany prírody, biodiverzity a krajiny Ministerstva***

životného prostredia Slovenskej republiky k vyhlasovaniu ochranných zón hniezdných lokalít chránených druhov vtákov zo 04. 05. 2017, ktoré obsahujú vzor upozornenia a rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. Predmetné usmernenie bolo uverejnené v Operatívnych pokynoch pre okresné úrady, ktoré vydáva Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, sekcia verejnej správy (čiastka 2 z 19. 05. 2017). Upozorňujeme však na skutočnosť, že predmetné usmernenie sa týka zabezpečenia ochrany hniezdných lokalít chránených druhov vtákov v období ich rozmnožovania. V súvislosti s ochranou biotopov hlucháňa hôrneho je toto usmernenie možné použiť primerane (viď čl. 1 ods. 2 tohto usmernenia), t. j. je potrebné najmä zohľadniť skutočnosť, že v prípade hlucháňa hôrneho účelom obmedzenia alebo zákazu nie je jeho ochrana pred rušivými vplyvmi v čase hniezdenia, ale ochrana jeho biotopov, ktoré musia mať výmeru zodpovedajúcu jeho ekologickým nárokom (viď analýza stavu hlucháňa hôrneho), pričom táto ochrana musí mať dlhodobý, resp. trvalý charakter, t. j. vhodné je rozhodnutia vydať aj bez časového obmedzenia ich platnosti.“

b) ROZHODNUTIA PODĽA § 8 ZÁKONA O OPAK:

Sprístupnené bolo len 1 rozhodnutie orgánu OPAK, ktoré bolo vydané výlučne na základe právnej úpravy § 8 zákona o OPAK, konkrétne odseku 2. Sprístupnených bolo aj niekoľko rozhodnutí orgánov OPAK, ktoré boli vydané podľa § 8 ods. 1 alebo 2 zákona o OPAK, no v spojení s § 4 ods. 2 alebo 5 zákona o OPAK, ako nosnej právnej úpravy, na základe ktorej konal príslušný správny orgán. Sprístupnené nebolo žiadne rozhodnutie vydané podľa § 8 od. 3 zákona o OPAK.

VYBRANÉ ROZHODNUTIA OKRESNÝCH ÚRADOV, ODBOROV STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE PODĽA § 8 ZÁKONA O OPAK:

■ ROZHODNUTIE OBVODNÉHO ÚRADU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V RUŽOMBERKU, č. OP 2013/22-4

11. 07. 2013

Správnemu orgánu bol doručený podnet ŠOP SR, Správy TANAPu vo veci vykonania technických opatrení zabraňujúcich usmrcovaniu vtákov, konkrétne na osadenie konzolových chráničiek na stĺpy v linkách elektrického 22 kV vedenia.

Správny orgán začal z vlastného podnetu správne konanie a povinnému subjektu - prevádzkovateľovi elektrického vedenia rozhodnutím podľa § 4 ods. 5 a § 8 ods. 2 zákona o OPAK nariadil vykonanie uvedených technických opatrení v určených úsekoch elektrického vedenia a v určenej lehote.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uviedol:

„Pretože stĺpy elektrického 22 kV vedenia v úsekoch uvedených vo výroku nemajú nainštalované konzolové chrániče proti dosadaniu väčších vtákov, orgán ochrany prírody považuje činnosť správcu elektrického vedenia za poškodzujúcu prírodu a týmto nariadením podľa § 8 ods. 2 určuje podmienky ďalšieho vykonávania činnosti (osadiť konzolové chráničky, nie hrebeňové zábrany) i lehotu na odstránenie škodlivých následkov tejto činnosti (do 31. 12. 2014).“

■ ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU ŽARNOVICA, odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OÚ-ZC-OSZP-2016/000911

28. 09. 2016

Správnemu orgánu bol doručený podnet tretej osoby na odstránenie škodlivých následkov na prírode a krajine v CHA Revištský rybník. Podnet sa týkal vykonania všetkých opatrení na elimináciu Amura bieleho v CHA Revištský rybník a zabezpečenia režimu, aby sa nedostával do CHA. V podnete sa taktiež požadovalo vytvoriť podmienky pre vytvorenie porastov pálky a ostatných makrofytov v CHA Revištský rybník a to v takom rozsahu, aby sa vytvorili podmienky pre hniezdenie vlhkomilných druhov vtáctva. Rybník je súčasťou územia európskeho významu SKUEV0638 Revištský rybník a platí na ňom štvrtý stupeň ochrany.

V rámci konania nebolo preukázané úmyselné vysadenia Amura bieleho do vodnej nádrže Revištský rybník. Z predložených faktúr bolo zrejmé, že Amur biely sa dostal do rybníka ako prímies zakúpenej rybej osádky kaprov, ktorá bola vysadená do Revištského rybníka.

Správny orgán začal z vlastného podnetu správne konanie a povinným subjektom rozhodnutím podľa § 8 ods. 2 zákona o OPaK uložil nasledovné opatrenia na odstránenie škodlivých následkov na prírode a krajine:

1. Zamedziť akýkoľvek ďalší prísun Amura bieleho do CHA Revištský rybník.
2. V prípade násad nových rýb je potrebné prizvať pracovníkov MŽP SR, Sekcia vôd, Odbor štátnej správy a rybárstva.
3. Vykonať všetky opatrenia na elimináciu Amura bieleho v CHA Revištský rybník.

Správny orgán zároveň zaviazal ŠOP SR, CHKO Štiavnické vrchy vykonať monitoring predmetu ochrany CHA Revištský rybník v období 5 rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

Správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uviedol:

„Vzhľadom na hore uvedené a vzhľadom na zabezpečenie predmetu ochrany v CHA Revištský rybník, t. j. zabezpečiť obnovu významných hniezdnych a migračných biotopov vtáctva, predovšetkým vodných a vlhkomilných druhov a významného reprodukčného biotopu obojživelníkov, Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie uložil XX ako vlastníčkovi vodnej stavby a XX ako spoločníkovi pri obhospodarovaní pozemkov vodnej nádrže, opatrenia na odstránenie škodlivých následkov na prírode a krajine v danom území. Zároveň uložil povinnosť aj ŠOP SR, CHKO Štiavnické vrchy vykonať monitoring predmetu ochrany CHA Revištský rybník v období 5 rokov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V prípade, že sa v priebehu monitorovania zistia novovypustené, mladé jedince Amura bieleho do CHA Revištský rybník, bude nutné prehodnotiť možnosť vypustenia rybníka, s čím súhlasili aj zástupcovia MO SRZ XX.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ**
odboru starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny
a posudzovania vplyvov na životné prostredie, č. OÚ-LM-OSZP-2017/408-61-CEN

26. 05. 2017

Správne orgánu boli doručené 2 podnety tretích osôb o vydanie zákazu výkonu akýchkoľvek činností súvisiacich s ťažbou dreva v Bobroveckej a Jaloveckej doline, v určených lesných porastoch v LHC Liptovský Hrádok, v súvislosti so spracovaním veternej kalamity, pri ktorej môže dôjsť k úhynu živočíchov a rastlín, ich poškodeniu a ničeniu ich biotopov.

Správny orgán začal z vlastného podnetu správne konanie a obhospodarovateľovi lesa rozhodnutím podľa § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK zakázal vykonávať ťažbu (vyznačovanie stromov určených na výrub, technologickú prípravu pracoviska, budovanie lanovkových dráh, výrub stromov a sústreďovanie dreva na odvozné miesto), vykonávať umelú obnovu lesa, kombinovanú obnovu lesa, prepravu dreva (sústreďovanie, prepravu a uskladňovanie dreva), sprístupňovať les (výstavbu a rekonštrukciu lesných ciest), vykonávať lesníckotechnické meliorácie, zahrádzanie bystrín, vykonávať ochranu lesa, (odstraňovať z lesných porastov choré a poškodené stromy, vykonávať preventívne opatrenia proti vzniku lesných požiarov) a vykonávať rekonštrukciu lesa (vykonávanie obnovných rubov a všetkých foriem hospodárskych spôsobov) vo vymenovaných JPRL v LHC Liptovský Mikuláš – TANAP, LC Liptovský Mikuláš, ktoré sa nachádzajú v Bobroveckej doline, Jaloveckej doline a v lokalitách Parichvost a Mních na území TANAPu v k.ú. Bobrovec a to až do vyhlásenia zón TANAPu. Hlavným dôvodom pre postup správneho orgánu podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK pre zakázanie uvedených činností bola skutočnosť, že ich vykonávanie vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov, ich degenerácií, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácií.

Správny orgán odôvodnil svoje rozhodnutie okrem iného aj skutočnosťou, že „ŠOP SR, Správa TANAP zaradila predmetné územie do navrhovanej jadrovej zóny TANAPu, t. j. územia s najvyšším stupňom ochrany, ktorý je potrebné ponechať bez ľudského zásahu. Preto z hľadiska zachovania princípu prevencie a predbežnej opatrnosti je nutné zabezpečiť ponechanie tohto územia bez ľudského zásahu až do doby vyhlásenia zón TANAPu, s čím sa stotožňuje aj správny orgán.“

V tomto konaní bolo vydané aj predbežné opatrenie podľa § 43 správneho poriadku, ktoré je rozobra-
 në v bode 5 tejto časti analýzy.

V danom prípade ide o veľmi kvalifikovane spracované rozhodnutie orgánu OPaK, čoho dôkazom je aj jeho samotný rozsah (47 strán). V odôvodnení rozhodnutia sa správny orgán riadne vysporiadal so všetkými námietkami povinnej osoby a kvalifikovane zdôvodnil výrokovú časť rozhodnutia.

PO PREŠTUDOVANÍ DORUČENÝCH ROZHODNUTÍ VYDANÝCH ORGÁNOM OPaK PODĽA § 8 ZÁKONA O OPaK MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

- právna úprava § 8 ods. 1 zákona o OPaK sa v praxi aplikuje len v spojení s § 4 ods. 2 alebo odseku 5 zákona o OPaK za účelom obmedzenia alebo zakázania činností, ktoré sú v rozpore so všeobecnou ochranou rastlín a živočíchov alebo ak dochádza k preukázateľnému usmrčovaniu vtáctva na elektrických vedeniach alebo telekomunikačných zariadeniach;
- právna úprava § 8 ods. 2 zákona o OPaK sa v praxi aplikuje veľmi zriedka. Jedným z dôvodov, prečo orgány OPaK neobmedzujú alebo nezakazujú činnosti nevyžadujúce rozhodnutie orgánu OPaK, môže byť dostatočná osobitná právna úprava zákona o OPaK regulujúca vykonávanie činností, ktoré by mohli ohroziť alebo poškodiť prírodu a krajinu. Zákon o OPaK totiž reguluje požadovanými rozhodnutiami vykonávanie početných a rôznorodých činností, takže v praxi už nevzniká veľký priestor na reguláciu iných činností. Právna úprava § 8 ods. 2 zákona o OPaK je potrebné, lebo plní v podstate funkciu tzv. „zadných dvierok“ pre prípadnú potrebu regulácie nežiaducej činnosti, ktorú zákonodarcu pri tvorbe zákona nepredvídala, resp. ani ju nemohol predvídať, takže zákon o OPaK na ňu nepamätá, a teda ju vôbec neupravuje;
- právna úprava § 8 ods. 3 zákona o OPaK sa v praxi tiež aplikuje veľmi zriedka; čo je toho príčinou je ťažko uviesť, možno sa len domnievať, že správne orgány skôr pristúpia ku sankčnému konaniu podľa § 90 až § 93 zákona o OPaK a radšej uložia pokutu za priestupok alebo iný správny delikt ako by mali pristúpiť k obmedzeniu alebo zákazu vykonávania činnosti.

53

■ ROZHODNUTIA VYDANÉ PODĽA § 19 ZÁKONA O EIA

Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR) nám na základe žiadosti o informácie sprístupnilo 39 rozhodnutí vydaných podľa § 19 zákona o EIA.

Z týchto rozhodnutí bolo konanie zastavené z rôznych dôvodov v 9 prípadoch (napr. navrhovaná činnosť podliehala zisťovaciemu konaniu, a preto konanie o podnete bolo nedôvodné). V 10 prípadoch bolo rozhodnuté, že sa vykoná posudzovanie podľa zákona o EIA. V 16 prípadoch MŽP SR rozhodlo, že navrhovaná činnosť sa nebude posudzovať v zmysle zákona o EIA. V 4 prípadoch išlo o rozhodnutia procesného charakteru, kedy bolo konanie prerušené.

VYBRANÉ ROZHODNUTIA MŽP SR V KONANÍ O PODNETE PODĽA § 19 ZÁKONA O EIA:

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 6616/2017-1.7

15. 01. 2018

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Ťažba vápenca v katastri obce Podbiel“. Konanie začalo na podnet občana. Ťažba vápenca sa mala realizovať na 4,61 ha.

Navrhovaná činnosť je zaradená v prílohe č. 8 zákona o EIA do kapitoly č. 1 Ťažobný priemysel, položka č. 11 Lomy a povrchová ťažba a úprava kameňa, ťažba štrkopiesku a piesku. Prahovou hodnotou pre povinné hodnotenie navrhovanej činnosti tohto charakteru je od 10 ha záberu plochy alebo ťažba od 200 000 t za rok, prahovou hodnotou pre zisťovacie konanie je od 5 ha do 10 ha záberu plochy alebo ťažba od 100 000 t/rok do 200 000 t/rok.

Odôvodnenie podnetu:

Podávateľ podnetu v podnete upozornil na skutočnosť, že podľa zámeru otvorenia kameňolomu v lokalite Praševica v k.ú. Podbiel, ktorý bol predložený na obecný úrad, bola výmera parciel, na ktorých sa mala ťažba realizovať cca 6,4 ha. Dobývanie kameňa sa predpokladalo v dvoch etapách tak, aby záber dobývania nebol vyšší ako 4,5 až 4,6 ha pri prvej etape a pri druhej by sa jednalo o zostatok, teda o výmeru cca 1,9 – 2 ha.

Podávateľ podnetu v podnete upozornil aj na to, že v dotknutej lokalite sa nachádza veľké množstvo chránených živočíchov a rastlín.

V blízkosti obce je už v prevádzke jeden lom „Pod Pálenicou“, toho istého navrhovateľa, v dôsledku ktorého dochádza k poškodzovaniu rodinných domov, komunikácií a mostnej konštrukcie, zosuvu pôdy z vrchov, vysychaniu stromov a ťažobný odpad bol skladovaný na nepovolených parcelách. Dôsledkom ťažobnej činnosti je aj zvýšená prašnosť.

Obyvatelia obce poukázali na negatívne dopady ťažby na ich životné prostredie. Rovnako poukázali na rozpor navrhovanej činnosti s územným plánom obce. Poukázali aj na porušovanie podmienok banského povolenia zo strany prevádzkovateľa v už fungujúcom lome.

Žiadny z dotknutých orgánov nepredložil zamietavé stanovisko voči realizácii navrhovanej činnosti, ani nepožadoval jej posudzovanie podľa zákona o EIA okrem Žilinského samosprávneho kraja, ktorý žiadal zosúladienie navrhovanej činnosti s územným plánom obce a vyššieho samosprávneho kraja a posúdenie križovatky ciest III/23000 a I/159.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Nebude sa posudzovať

Pri rozhodovaní, či sa bude navrhovaná činnosť posudzovať podľa zákona sa vychádzalo predovšetkým zo skutočností, že jej predmetom je činnosť, ktorá sa už v lokalite realizuje a bude využívaná rovnaká technológia, vplyvy na hlučnosť a prašnosť budú porovnateľné. Na prepravu budú využívané rovnaké komunikačné trasy. Obecné zastupiteľstvo dotknutej obce Podbiel udelilo, po zrealizovaní ankety v obci, súhlas s realizáciou zámeru. Priamo do riešeného územia nezasahuje žiadne chránené územie, resp. ochranné pásmo. V zmysle zákona OPaK tu platí I. stupeň územnej ochrany (tzv. všeobecná ochrana). (...) Zo zápisov kontroly inšpekcie životného prostredia a okresného úradu, odbor starostlivosti o životné prostredie neboli pre prevádzkovateľa stredného zdroja znečistenia identifikované žiadne pochybenia podľa zákona o ovzduší. Podľa predloženej štúdie „Správa o výsledku merania technických vibrácií spôsobených ťahacími prácami v lome Podbiel na objekty v obci Podbiel“ vypracovanej spoločnosťou LUVEMA, spol. s r.o., zo dňa 08. 04. 2016, namerané hodnoty nepresiahli odporúčané maximálne hodnoty seizmického zaťaženia a vykonané ťahacie práce malého rozsahu dňa 06. 04. 2016 nemali účinky v zmysle STN 730036 apríl 2010 na sledované objekty.

(...)

Ministerstvo relevantné podmienky uvedené v predložených stanoviskách premietlo do výrokovej časti tohto rozhodnutia, najmä pripomienky Okresného úradu Námestovo, pozemkový a lesný odbor, ohľadne povolenia navrhovanej činnosti až po úplnom dokončení a zrekultivovaní ťažobnej činnosti v lome Pod Pálenicou, inak by bolo potrebné navrhované činnosti kumulovane posúdiť.

(...)

Posudzovaním vplyvov navrhovanej činnosti podľa zákona by neboli zistené žiadne nové skutočnosti, o vplyvoch navrhovanej činnosti na životné prostredie, ktoré neboli už identifikované.

Ministerstvo podnet (...) dôsledne preskúmalo vrátane všetkých podkladov, ktoré malo k dispozícii, použilo pritom primerane kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona (transpozícia prílohy č. III Smernice 92/2011/EC), prihliadalo i na dôvody uvedené v podnete, na stanoviská vydané k navrhovanej činnosti, na vyjadrenia a doplňujúce informácie navrhovateľa a na základe výsledkov preskúmania vydalo toto rozhodnutie.“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR

č. 7366/2016-1.7

25. 11. 2016

v spojení s rozhodnutím č. 6007/2017-1.7

16. 11. 2017

Predmetom oboch rozhodnutí bola navrhovaná činnosť „Odkrytie hladiny podzemných vôd Ivachnová“. V oboch prípadoch konanie začalo na podnet zástupcu O.Z.

Odôvodnenie podnetu:

Využívanie dotknutého územia predpokladá vznik vodnej plochy o celkovej výmere 31 000 m² s predpokladaným množstvom výkopového materiálu 120 000 m³ a vodnej plochy o výmere 6 500 m² s predpokladaným množstvom výkopového materiálu 25 000 m³. Podľa územného rozhodnutia a vyjadrenia dotknutých orgánov a organizácií má byť ťažba ukončená do konca roku 2017, čo by pri udávaných objemoch ťažby prekročilo prahové hodnoty uvedené v prílohe č. 8 zákona o EIA.

Vytážený štrkový materiál by bol využitý pri stavbe diaľnice D1.

Podávateľ podnetu žiadal, aby v prípade, ak by ťažba nedosahovala parametre podľa prílohy č. 8 zákona o EIA vzhľadom na povahu, rozsah a miesto navrhovanej činnosti žiada o posúdenie, či navrhovaná činnosť, pre ktorú sa uvedené územné rozhodnutie vzťahuje, podlieha posudzovaniu v zmysle zákona o EIA.

Navrhovaná činnosť je plánovaná v blízkosti zastavaného územia obce, pri činnosti môže dôjsť k zvýšenej prašnosti a hlučnosti.

a) rozhodnutie MŽP SR č. 7366/2016-1.7 zo dňa 25. 11. 2016

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Nebude sa posudzovať.“

Proces posudzovania slúži na vyhodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie a nie je povoľovacím konaním. Povoľovanie ťažobnej činnosti je plne v kompetencii povoľovacieho orgánu – Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici a Okresného úradu Ružomberok, Odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej vodnej správy.

Z výsledkov konania o podnete a na základe vyššie uvedených skutočností k navrhovanej činnosti vyplynuli niektoré konkrétne podmienky požiadavky, ktoré bude treba zohľadniť v procese povoľovania navrhovanej činnosti. Podmienky kompetentných orgánov štátnej správy uvedené v územnom rozhodnutí, dostatočne zahŕňajú problematiku vplyvu navrhovanej činnosti na všetky zložky životného prostredia.

Zohľadnenie podmienok uvedených v územnom rozhodnutí pre navrhovanú činnosť ako aj podmienok uvedených v tomto rozhodnutí bude potrebné zapracovať do dokumentácie pre povolenie činnosti, ktorým bude povolenie činnosti vykonávanej banským spôsobom a povolenie Okresného úradu Ružomberok, Odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej vodnej správy, tak aby časový harmonogram realizovania činnosti bol reálne nastavený.“

Voči tomuto rozhodnutiu podal podávateľ podnetu rozklad.

Minister životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) na návrh Osobitnej komisie ministra vydal rozhodnutie č. 3590/2017-9.2 (7/2017– rozkl.) z 10. 04. 2017, ktorým zrušil rozhodnutie MŽP SR č. 7366/2016-1.7 z 25. 11. 2016 a vec vrátil ministerstvu na nové prejednanie a rozhodnutie.

Rozhodnutie minister odôvodnil nasledovne:

„Prvostupňový správny orgán, ktorý v predmetnej veci uskutočnil konanie o podnete podľa § 19 ods. 1 zákona č. 24/2006 Z. z. bol povinný určiť, či navrhovaná činnosť podlieha posudzovaniu, nebol však oprávnený podmieňovať výrok rozhodnutia podmienkami, ktoré by mali vplyv na vykonateľnosť výroku rozhodnutia. Ustanovenie § 19 zákona č. 24/2006 Z. z. neupravuje žiadne osobitné náležitosti rozhodnutia príslušného správneho orgánu o podnete. V tejto súvislosti bolo preto potrebné vychádzať zo všeobecného predpisu o správnom konaní.

– výrok napadnutého rozhodnutia č. 7366/2016-1.7 zo dňa 25. 11. 2016, ktorý obsahuje podmienky vykonateľnosti rozhodnutia, je neurčitý a z uvedeného dôvodu aj nevykonateľný (zákon č. 24/2006 Z. z. neustanovuje možnosť určenia podmienok vo výroku rozhodnutia, ktorým správny orgán rozhodol o podnete, že navrhovaná činnosť nebude podliehať posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z.; z obsahu napadnutého rozhodnutia nevyplýva, či výrok, že navrhovaná činnosť „Odkrytie hladiny podzemných vôd Ivachnová“ nepodlieha posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z., bude naďalej vykonateľný aj v prípade, že navrhovatelia nedodržia podmienky stanovené vo výroku rozhodnutia, ktoré vychádzajú z územného rozhodnutia č. OSTŽ-407-6/2015/TA1-1-SK zo dňa 23. 06. 2016).

Minister odporučil najmä aktualizovať údaje vo vzťahu k harmonogramu prác, plánovanú výšku ročnej ťažby a žiadalo tiež predložiť aktualizovanú projektovú dokumentáciu pre povolenie navrhovanej činnosti.

b) rozhodnutie MŽP SR č. 6007/2017-1.7 zo dňa 16. 11. 2017

Odôvodnenie rozhodnutia:

MŽP SR opäť skonštatovalo, že neboli prekročené prahové hodnoty a poukázalo na stanoviská dotknutých orgánov, ktoré neboli negatívne a nepožadovali posudzovanie vplyvov.

„Neznamená to však, že takáto podprahová činnosť nebude mať žiaden vplyv na životné prostredie. Vplyvy podprahových činností, ktoré nepodliehajú posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. je možné „posúdiť a vyhodnotiť“ v rámci povoľovania takýchto činností podľa osobitných predpisov za účasti environmentálnych orgánov (odborníkov starostlivosti o životné prostredie na príslušných Okresných úradoch) i orgánov ochrany zdravia a v rozhodnutí o umiestnení alebo povolení navrhovanej činnosti sa uložia podmienky a opatrenia na zníženie alebo odstránenie prípadných identifikovaných vplyvov.

(...)

S konštatovaním, predkladateľa rozkladu, že „proces EIA možno považovať za jediný nástroj, ktorý zaručí komplexné posúdenie činnosti vrátane účasti verejnosti“ je možné minimálne polemizovať keďže vplyvy na životné prostredie sa hodnotia a zohľadňujú i v konaniach o povolení činnosti podľa osobitných predpisov (napr. stavebný zákon, banský zákon, zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania – IPKZ), pričom v týchto konaniach je k dispozícii projektová dokumentácia vrátane podrobných prieskumov, odborných posudkov a štúdií.

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. sa vykonáva v predprojektovom štádiu, a preto vplyvy identifikované v tomto procese sú vždy len „predpokladané“.

Posudzovaním vplyvov navrhovanej činnosti „Odkrytie hladiny podzemných vôd Ivachnová“ podľa zákona č. 24/2006 Z. z. by neboli zistené žiadne nové skutočnosti o vplyvoch navrhovanej činnosti na životné prostredie, ktoré neboli identifikované v rámci územného konania.

„Odkrytie hladiny podzemných vôd Ivachnová“ z 19. 08. 2016 opätovne dôsledne preskúmalo vrátane podkladov, ktoré malo k dispozícii, použilo pritom primerane kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona č. 24/2006 Z. z. (transpozícia prílohy č. III Smernice 92/2011/EC), prihliadalo i na dôvody uvedené v podnete a rozklade, na stanoviská vydané v rámci územného rozhodnutia, na vyjadrenia a doplňujúce informácie navrhovateľa a na základe výsledkom preskúmania vydalo toto rozhodnutie.“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 8609/2018-1.7/zl-R

25. 10. 2018

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Plán využitia územia – „R7-Hruškový“. Konanie začalo na podnet Okresného úradu Dunajská Streda, odbor starostlivosti o životné prostredie.

V tomto prípade odôvodnenie podnetu nebolo uvedené.

Predmetom navrhovanej činnosti je dobývanie nerastnej suroviny, v ložisku nevyhradeného nerastu štrkopieskov „R7-Hruškový“. Vydobyté štrkopiesky budú použité ako násypový materiál na výstavbu rýchlostnej cesty R7. V ťažobnom priestore sa predpokladá dobývanie do hĺbky 3,4 m t. j. nad hladinou podzemnej vody, jedná sa o formu tzv. plošnej alebo suchej ťažby.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.

MŽP SR zobralo do úvahy názor navrhovateľa, ktorý uvádza, že navrhovanou činnosťou nedôjde k ohrozeniu podzemných vôd, avšak len hodnotiace štúdie vypracované navrhovateľom v rámci správy o hodnotení navrhovanej činnosti budú relevantným podkladom, ktoré preukážu, či

navrhovaná činnosť plánovaná v chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov bude mať významný negatívny vplyv na podzemné vody.

MŽP SR po preštudovaní podnetu a doručených stanovísk zastáva názor, že vzhľadom na povahu a rozsah navrhovanej činnosti, miesto realizácie, únosnosť a zraniteľnosť dotknutého územia a vzhľadom na význam predpokladaných vplyvov súvisiacich s realizáciou navrhovanej činnosti, vrátane odôvodnenia písomného podnetu, sa navrhovaná činnosť má posudzovať podľa zákona o posudzovaní vplyvov, nakoľko napriek skutočnosti, že navrhovaná činnosť samostatne nedosahuje alebo neprekračuje prahové hodnoty stanovené v prílohe č. 8 zákona č. 24/2006 Z. z. nemožno vylúčiť, že s jej realizáciou nebudú spojené pravdepodobne významné vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva dotknutého územia.

MŽP SR prišlo k tomuto názoru aj na základe doručených stanovísk, od dotknutých orgánov, v ktorých boli vyjadrené obavy realizovať takúto navrhovanú činnosť v chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov, ktorá je najväčšou prirodzenou zásobárňou pitnej vody pre obyvateľstvo. V stanoviskách zastávali názor, že navrhovanou činnosťou môže dôjsť k ohrozeniu kvality podzemných vôd a to najmä v dôsledku narušenia funkcie pôdy (filtrácia, neutralizácia, transport a premena látok).

S prihliadnutím na skutočnosť, že navrhovaná činnosť môže mať pravdepodobne významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na obyvateľstvo dotknutého územia v kumulácii s už existujúcimi ťažobnými činnosťami, považuje MŽP SR za nevyhnutné, aby bolo s cieľom zistiť presne a úplne skutočný stav vecí, s ohľadom na účel zákona o posudzovaní vplyvov rozhodnuté tak ako je vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. MŽP SR zastáva názor, že je nevyhnutné preukázať a vyhodnotiť pravdepodobné vplyvy súvisiace s realizáciou navrhovanej činnosti v podrobnosti, ktorú MŽP SR následne určí na základe ustanovení § 30 zákona o posudzovaní vplyvov v rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti.

MŽP SR zároveň poukazuje aj na ustanovenie § 19 ods. 6 zákona o posudzovaní vplyvov, príslušný orgán pri rozhodovaní použije kritéria pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 tohto zákona, pričom s cieľom zistiť presne a úplne skutočný stav vecí, vzhľadom na to, že z predložených podkladov a stanovísk nie je možné vyhodnotiť kritériá tak, aby bolo možné určiť, že navrhovaná činnosť samostatne a v kumulácii s existujúcimi činnosťami nebude mať pravdepodobne významný nepriaznivý vplyv, MŽP SR rozhodlo tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 6320/2015-3.4/bj

03. 09. 2015

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Bioplynová stanica Horovce“. Konanie začalo na podnet Okresného úradu Púchov a Obce Horovce a občanov Obce Horovce.

Odôvodnenie podnetu OÚ Púchov:

Navrhovaná činnosť je umiestnená v priemyselnom areáli na okraji Obce Horovce, v ktorej sa nachádzajú ďalšie 3 bioplynové stanice, ktoré sú technologicky navzájom prepojené.

Obytná zóna od areálu bioplynových staníc je vzdialená cca 150 m, avšak aj v rámci areálu bývalého poľnohospodárskeho družstva majú svoje sídlo a prevádzky ďalšie spoločnosti.

OÚ Púchov riešil v roku 2014 petíciu občanov, pričom bola zameraná:

- proti rozširovaniu množstva odpadov nad hranicu 5000 t/rok,
- proti nedodržiavaniu technologických postupov a materiálových vstupov uvedených vo vydanom rozhodnutí, hlavne proti rozširovaniu o akékoľvek ďalšie druhy živočíšnych a taktiež rastlinných odpadov.

Opakované podnety občanov na OÚ Púchov z dôvodu neznesiteľného pachu a prašnosti.

Podnet Považskej vodárenskej spoločnosti a.s., znečistenie vodného zdroja HLR 4 Horovce pre hromadné zásobovanie obyvateľstva.

Odôvodnenie podnetu Obce Horovce a občanov:

Nadmerné obťažovanie prevádzkou v oblasti zápachu, znečistenia komunikácií a vôd.

Rozhodnutie a odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.

Vyžiadané a doplňujúce informácie o dotknutom území v bodoch I. Povaha a rozsah navrhovanej činnosti a II. Miesto vykonávania navrhovanej činnosti sú spracované podľa prílohy č. 10 k zákonu, avšak bod II. Význam očakávaných vplyvov nie je spracovaný podľa požiadaviek v súvislosti s inými činnosťami (tzn. S jestvujúcimi bioplynovými stanicami), tzn. že sa nezohľadnili v dokumente kumulatívne vplyvy navrhovanej činnosti a ostatných činností komplexu bioplynových staníc Horovce v dotknutom území.

Pri rozhodovaní o tom, či sa navrhovaná činnosť bude posudzovať podľa zákona MŽP SR prihliadalo najmä na jej povahu a rozsah, miesto vykonávania navrhovanej činnosti, najmä jeho únosné zaťaženie a ochranu poskytovanú podľa osobitných predpisov, význam očakávaných vplyvov a odôvodnenie podnetu. MŽP SR prihliadalo tiež na vydané rozhodnutia k navrhovanej činnosti, preskúmané sťažnosti zo strany občanov a zistenia štátnej správy ochrany ovzdušia, a preto rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Pri posudzovaní použilo aj kritériá pre rozhodovanie podľa Prílohy č. 10 zákona o posudzovaní (transpozícia prílohy č. III Smernice 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie).“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 5394/2015-3.č./jm

30. 06. 2015

v spojení s rozhodnutím č. 2105/2016-1.7/jm

10. 06. 2016

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Návrh plánu otvárky, prípravy a dobývania v dobývacom priestore Rakša“. Konanie začalo na podnet Okresného úradu Turčianske Teplice.

Navrhovaná činnosť: obnovenie banskej činnosti v dobývacom priestore Rakša okres Turčianske Teplice. Na dobývanie ložiska bol určený dobývací priestor Rakša rozhodnutím MSV SR v roku 1974 o celkovej výmere 263 998 m².

a) rozhodnutie MŽP SR č. 5394/2015-3.č./jm zo dňa 30. 06. 2015

Odôvodnenie podnetu Okresného úradu Turčianske Teplice:

Výskyt území chránených podľa osobitných predpisov v blízkosti navrhovanej ťažby, negatívne vplyvy navrhovanej činnosti z hľadiska verejného zdravia a najmä nevyriešený spôsob dopravy vyťaženého materiálu.

Na MŽP SR bola doručená aj petícia občanov proti obnoveniu ťažby.

Ťažobný priestor je lokalizovaný v hraniciach DP Rakša o výmere 4,99 ha s predpokladanou ročnou ťažbou do 100 000 t. DP Rakša sa nachádza v ochrannom pásme NP Veľká Fatra s 2. stupňom územnej ochrany. S DP Rakša hraničí Národný park Veľká Fatra (3. stupeň územnej ochrany), Územie európskeho významu Veľká Fatra a Chránené vtáčie územie Veľká Fatra. V blízkosti sa nachádza národná prírodná rezervácia Rakšianske rašelinisko. V bezprostrednej blízkosti sa nachádza archeologické nálezisko – národná kultúrna pamiatka Hrádok.

Stanovisko ŠOP SR Správa NP Veľká Fatra: „navrhovanou činnosťou môžu byť ohrozené niektoré spoločenstvá druhov a živočíchov nachádzajúcich sa v DP Rakša a nakoľko je lom umiestnený v blízkosti chránených území je potrebné minimalizovať znečisťovanie prostredia únikom škodlivých látok do prírodného prostredia. Keďže DP Rakša sa nachádza v území, ktoré je významné z hľadiska ochrany prírody neodporúča sa povolenie ťažby na neurčité obdobie.“

Negatívne stanovisko dal aj KPÚ.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.“

Pri rozhodovaní o tom, či sa navrhovaná činnosť bude posudzovať podľa zákona, MŽP SR prihliadalo najmä na jej povahu a rozsah, miesto vykonávania navrhovanej činnosti, najmä jeho únosné zaťaženie a ochranu poskytovanú podľa osobitných predpisov, význam očakávaných vplyvov, odôvodnenie podnetu. MŽP SR prihliadalo tiež na vydané stanoviská k navrhovanej činnosti a preto rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Pri posudzovaní použilo aj kritériá pre rozhodovanie podľa Prílohy č. 10 k zákonu o posudzovaní (transpozícia č. III Smernice 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie).“

Rozhodnutie napadol navrhovateľ rozkladom a minister rozhodnutie zrušil svojím rozhodnutím č. 6849/2015-1.10.2 (33/2015 – rozkl.) z 16. 11. 2016. Dôvodom bolo, že účastník konania – navrhovateľ nebol riadne oboznámený s podkladmi rozhodnutia, nemal možnosť sa k nim vyjadriť a odôvodnenie uvedené v rozhodnutí bolo nedostatočné.

59

b) rozhodnutie MŽP SR č. 2105/2016-1.7/jm zo dňa 10. 06. 2016

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.“

MŽP SR pri rozhodovaní o tom, či sa navrhovaná činnosť, ktorá je zaraditeľná podľa prílohy č. 8 zákona o posudzovaní, ale svojimi parametrami nedosahuje limit pre povinné posudzovanie ani pre zisťovacie konanie použilo primerane kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona (transpozícia prílohy č. III Smernice 2011/92/EC), pričom prihliadalo aj na doručené stanoviská, vyjadrenia navrhovateľa, predloženú hlukovú, rozptylovú a dopravnú štúdiu, pracovného stretnutia konaného a tvaromiestnej obhliadky lokality uskutočnenej za účasti navrhovateľa.

V tomto prípade, tak ako aj navrhovateľ uviedol vo svojom rozklade ide síce o pokračovanie banskej činnosti, pre ktorú už bolo vydané povolenie v minulosti a navrhovateľ žiadal o jeho predĺženie dňa 29. 09. 2010. Konanie vo veci povolenia banskej činnosti v DP Rakša bolo prerušené s lehotou na doplnenie podania. Rozhodnutím zo dňa 16. 01. 2012 bolo konanie zastavené. MŽP SR má za to, že organizácia- navrhovateľ bude žiadať o nové povolenie. Vzhľadom na neexistenciu platného povolenia na lokalite už od roku 2010 neprebíha žiadna ťažobná činnosť a obyvatelia si už od banskej činnosti odvykli. Zároveň je možné, že sa v priestore lomu mohli vyskytnúť nové biotopy, ktoré sú chránené osobitnými predpismi napr. rastliny alebo živočíchy, ktoré vyhľadávajú opustené banské diela. Preto pre posúdenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie je nulový variant ten, ktorý by nastal, keby sa navrhovaná činnosť neuskutočnila, čo znamená na lokalite by sa nevykonávala žiadna banská činnosť.

Vzhľadom na vysokú zraniteľnosť dotknutého územia rozhodlo MŽP SR o ďalšom posudzovaní tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 380/2018-1.7/ss

04. 12. 2018

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Bytové domy „Pri Mlyne“ v Skalici“. Konanie začalo na podnet Združenia domových samospráv.

Predmetom navrhovanej činnosti boli štyri samostatné nepodpivničené, 5-podlažné bytové domy s plochým zastrešením s 20 bytovými jednotkami a k nim prislúchajúce parkovacie stojiská.

Odôvodnenie podnetu rozhodnutie neuvádza.

Vo veci konania o podnete zaujali stanovisko dotknuté orgány a navrhovateľ. Rozhodnutie však ich obsah neuvádza.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Zastavuje konanie.

Predmetom konania o podnete sú štyri samostatné nepodpivničené, 5-podlažné bytové domy s plochým zastrešením s 20 bytovými jednotkami a k nim prislúchajúce parkovacie stojiská. Navrhnuté parkovacie stojiská samostatne pre každý bytový dom nedosahujú limit pre zisťovacie konania podľa § 18 ods. 2 písm. b) zákona, avšak MŽP SR má, vzhľadom na skutočnosť, že medzi uvedenými bytovými domami je možné jasne identifikovať priestorovú a prevádzkovú spojitost', za to, že parkovacie stojiská navrhnuté pre jednotlivé bytové domy 1 až 4 je spolu navrhnutých 111 parkovacích miest a teda podľa § 18 ods. 2 písm. b) zákona sú predmetom zisťovacieho konania podľa § 29 zákona.

V konaní o podnete podľa § 19 zákona príslušný orgán rozhodne, či posudzovaniu podlieha navrhovaná činnosť alebo jej zmena, ktorá nie je uvedená v prílohe č. 8 zákona alebo nedosahuje prahovú hodnotu uvedenú v prílohe č. 8.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovaná činnosť, ktorá je predmetom doručeného podnetu je zaraditeľná do prílohy č. 8 zákona, MŽP SR zastavuje konanie v súlade s § 30 ods. 1 písm. e) správneho poriadku. Navrhovateľ je povinný podľa § 22 zákona predložiť zámer príslušného úradu.“

■ **ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR**
č. 7695/2015-3.4/RCH

22. 12. 2015

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Ťažba bentonitu na ložisku Stará Kremnička – Jelšovský potok I.“. Konanie začalo na podnet Okresného úradu Žiar nad Hronom, odbor starostlivosti o životné prostredie.

Predmetom navrhovanej činnosti je ťažba bentonitu na ložisku Stará Kremnička – Jelšovský potok I pre roky 2016 – 2030 na ploche 6,1 ha.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

MŽP SR konanie zastavilo, keďže vo vzťahu k navrhovanej činnosti bolo nutné vykonať zisťovacie konanie.

■ **ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR**
č. 4047/2016-1.7/jm

16. 11. 2016

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Dobývací priestor Trenčianske Mitice I – lom Skaličky“. Konanie začalo na podnet fyzickej osoby Filipa Fodreka. K podnetu sa pripojilo 61 podpísaných občanov Trenčianskych Mitíc.

Predmetom navrhovanej činnosti je obnovenie banskej činnosti v dobývacom priestore Trenčianske Mitice I (lom Skaličky) v k.ú. Trenčianske Mitice okres Trenčín. Pôvodné povolenie stratilo platnosť k 31. 12. 2006. Podľa súčasného návrhu Plánu otvácky, prípravy a dobývania ložiska bude banská činnosť vykonávaná na pozemkoch v k.ú. Trenčianske Mitice (...) a nedôjde k novému záberu poľnohospodárskej pôdy. Celková plošná výmera na ktorej sa bude banská činnosť vykonávať je 3,26 ha s predpokladanou priemernou ročnou ťažbou 40 000 t. Navrhovaná činnosť sa nachádza v pásme hygienickej ochrany II. stupňa vodného zdroja Červený hostinec, k.ú. Rožňové Mitice a prameňov Klapča, Svitava I., II. Kunové, Bysterec I, II, Jarky a Zlatá Studňa. Zároveň sa nachádza v ochrannom pásme II. stupňa prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd v Trenčianskych Miticiach.

Odôvodnenie podnetu:

Obyvatelia majú obavy z novu obnovenia ťažobnej činnosti, ktorá sa v území už niekoľko rokov nevykonávala. Občania si od nej odvykli a majú aj negatívne skúsenosti z minulosti s predchádzajúcimi prevádzkovateľmi lomu. Dobývací priestor je situovaný v tesnej blízkosti obce a na niektorých pozemkoch v jeho blízkosti sa plánuje výstavba rodinných domov. Problematická sa javí aj preprava suroviny z lomu, ktorá je plánovaná cez zastavané územie obce po ceste III/1862 s napojením sa na cestu I/9.

V konaní boli vypracované rozptylová, akustická a dopravná štúdiá, ktoré nepotvrdili obavy podávateľa podnetu. Obec Trenčianske Múce požadovala posudzovanie vplyvov.

RÚVZ v Trenčíne nepovažoval hlučnú štúdiu za dostatočnú a žiadal ju ako aj Plán otvárky, prípravy a dobývania ložiska prepracovať.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.“

MŽP SR pri rozhodovaní o tom, či sa navrhovaná činnosť, ktorá je zaraditeľná podľa prílohy č. 8 zákona o posudzovaní, ale svojimi parametrami nedosahuje limit pre povinné hodnotenie ani pre zisťovacie konanie použilo primerane kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona (transpozícia prílohy č. III Smernice 92/2011/EC), pričom prihliadalo aj na doručené stanoviská, vyjadrenia navrhovateľa, predloženú hlučnú, rozptylovú a dopravnú štúdiu, pracovného stretnutia konaného a tvaromiestnej obhliadky lokality uskutočnenej za účasti navrhovateľa dňa 14. 03. 2016.

Predložená rozptylová štúdiá nepotvrdila obavy obyvateľov z možného vplyvu na emisnú situáciu v území, navrhovaná činnosť spĺňa limity stanovené vyhláškou MŽP SR č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia v znení neskorších predpisov. Zároveň však na základe informácií Okresného úradu Trenčín sú v minulosti evidované podnety na zvýšenú prašnosť v okolí lomu ale v tom čase bola prevádzkovateľom činnosti iná spoločnosť a preto nie je možné predikovať podobné podnety aj do budúcnosti.

Predložená dopravná štúdiá potvrdila, že vzhľadom na predpokladanú nízku intenzitu dopravy, budú mať všetky komunikácie (III/1862) a križovatky dostatočnú priepustnosť. Doporučuje sa vybudovanie výhybní na vnútroareálovej komunikácii a na miestnej komunikácii a zmenu dopravného značenia a to na značku „P1“ za dopravnú značku „P2“. Zároveň je podľa stanoviska Okresného úradu Trenčín, Odboru cestnej dopravy a pozemných komunikácií, list č. OÚ-TN-OCDPK-2016/026328-002/MAT zo dňa 11. 08. 2016 potrebné posúdenie v stykovej križovatke cesty III/1862 a miestnej komunikácie smerujúcej do lomu parametrov polomerov vnútorných hrán oblúkov spolu s vyznačením a zabezpečením rozhľadových pomerov na križovatke v zmysle príslušnej STN.

Podľa predloženej akustickej štúdie nenastáva v navrhovanej technologickej konfigurácii prekročenie najvyšších prípustných hodnôt podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. Avšak podľa stanoviska Regionálneho úradu verejného zdravotníctva je hlučnú štúdiá nedostatočnú nepopisuje rovnaký rozsah zdrojov hluku používaných pri banskej činnosti ako je uvedené v POPD. Hlučnú štúdiu je potrebné vyhodnotiť pre všetky zdroje hluku používané pri banskej činnosti, ktoré sú uvedené v POPD. Z hlučnej štúdie nie je zrejmé vzájomné pôsobenie jednotlivých zdrojov hluku používaných pri banskej činnosti a dĺžka ich pôsobenia.

Zároveň odporúčame predložiť/navrhnúť spôsob rekultivácie/likvidácie územia po ukončení navrhovanej činnosti alebo jeho časti tak ako to umožňuje zákon.

Napriek zjavnej snahe navrhovateľa vysporiadať sa s pripomienkami a obavami verejnosti, ale vzhľadom na zraniteľnosť dotknutého územia, blízkosť zastavaného územia obce a zásadu predbežnej opatrnosti, rozhodlo MŽP SR o ďalšom posudzovaní tak ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 7611/2018-1.7./mo

14. 11. 2018

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Dobývací priestor Plán využívania ložiska nevyhradených nerastov – štrkopieskov“. Konanie začalo na podnet Okresného úradu Dunajská Streda, odbor starostlivosti o životné prostredie.

Navrhovaná činnosť sa má realizovať na území CHVO Žitný ostrov, ktoré je najväčšou zásobárňou kvalitnej pitnej vody v strednej Európe.

Na MŽP SR bola doručená aj petícia „Za neschválenie využívania ložiska nevyhradených nerastov – štrkopieskov”.

Dotknuté obce vyjadrili svoj nesúhlas s navrhovanou činnosťou z dôvodu záberu poľnohospodárskej pôdy a teda jej znehodnotenia, možného ohrozenia spodných vôd, zvýšenej dopravy, zvýšenej hlučnosti a prašnosti ako aj z dôvodu negatívnych účinkov na zdravie obyvateľov.

Rozhodnutie a odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.

MŽP SR po preštudovaní podnetu a doručených stanoviskách zastáva názor, že vzhľadom na povahu a rozsah navrhovanej činnosti, miesto realizácie, únosnosť a zraniteľnosť dotknutého územia a vzhľadom na význam predpokladaných vplyvov súvisiacich s realizáciou navrhovanej činnosti, vrátane odôvodnenia písomného podnetu, sa navrhovaná činnosť má posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z., nakoľko napriek skutočnosti, že jednotlivé súčasti navrhovanej činnosti samostatne nedosahujú alebo neprekračujú prahové hodnoty stanovené v prílohe č. 8 zákona č. 24/2006 Z. z. nemožno vylúčiť, že s jej realizáciou nebudú spojené pravdepodobne významné nepriaznivé vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva dotknutého územia.

MŽP SR prišlo k tomuto názoru aj na základe doručených stanovísk dotknutých obcí, v ktorých bol vyslovený nesúlad navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou, pričom táto samotná skutočnosť nie je dôvodom na rozhodnutie vo veci, no s prihliadnutím na skutočnosť, že navrhovaná činnosť môže mať pravdepodobne významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na obyvateľstvo dotknutého územia v kumulácii s už existujúcimi ťažobnými činnosťami, považuje MŽP SR za nevyhnutné, aby bolo, s cieľom zistiť presne a úplne skutočný stav vecí, s ohľadom na účel zákona č. 24/2006 Z. z. rozhodnuté tak, ako je vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. MŽP SR zastáva názor, že je nevyhnuté preukázať a vyhodnotiť pravdepodobné vplyvy súvisiace s realizáciou navrhovanej činnosti v podrobnosti, ktorú MŽP SR následne určí na základe ustanovení § 30 zákona č. 24/2006 Z. z. v rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti.

MŽP SR pri rozhodovaní prihliadalo aj na doručené stanoviská od povoľujúcich orgánov, dotknutých orgánov a dotknutých obcí. Obavy vyjadrené v stanoviskách najmä dotknutých obcí, vrátane možnej kumulácie navrhovanej činnosti s v súčasnosti existujúcimi ťažobnými činnosťami a s tým súvisiaci pravdepodobný negatívny vplyv na životné prostredie, najmä kumulácia dopravnej činnosti a s tým spojený nárast hluku, vibrácií a prašnosti, považuje MŽP SR za opodstatnené a rozsah, charakter, veľkosť a komplexnosť predpokladaných negatívnych vplyvov považuje za nevyhnutné podrobne popísať a vyhodnotiť v súlade s ustanoveniami § 30 a nasl. Zákona č. 24/2006 Z. z. V tejto súvislosti MŽP SR poukazuje aj na ustanovenie § 19 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z. z. príslušný orgán pri rozhodovaní použije kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona č. 24/2006 Z. z. pričom s cieľom zistiť presne a úplne skutočný stav vecí, vzhľadom na to, že z predložených podkladov a stanovísk nie je možné vyhodnotiť kritériá tak, aby bolo možné určiť, že navrhovaná činnosť samostatne a v kumulácii s existujúcimi činnosťami nebude mať pravdepodobne významný nepriaznivý vplyv, MŽP SR rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“

■ ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 6373/2016-1.7/rs

02. 08. 2016

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Miestna komunikácia – obslužná C2, Mojš“. Konanie začalo na podnet občanov obce Mojš.

Navrhovaná činnosť je situovaná v Žilinskom kraji, okres Žilina, k.ú. Mojš. Predmetom navrhovanej činnosti bola výstavba a prevádzka miestnej obslužnej komunikácie.

Občania, ktorí podali podnet, vyjadrili obavy nad možným vplyvom tejto výstavby a prevádzky, nakoľko konečný úsek miestnej obslužnej komunikácie sa výrazným spôsobom približuje k jestvujúcim rodinným domom a hraniciam pozemkov.

Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie nevyžadoval posudzovania za predpokladu, že investor dodrží ním stanovené podmienky. RÚVZ Žilina požadoval zmenu hlukových pomerov a zmerať nultý variant a zistiť zmenu hlukových pomerov.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Bude sa posudzovať.

MŽP SR posúdilo predpokladané vplyvy navrhovanej činnosti a prihliadlo na jej povahu a rozsah, miesto realizácie, únosnosť zaťaženia, význam očakávaných vplyvov a odôvodnenie podnetu. MŽP SR v tomto konaní použilo aj kritériá pre rozhodovanie podľa Prílohy č. 10 zákona (transpozícia prílohy č. III Smernice 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, po preštudovaní a vyhodnotení odôvodnenia podnetu a doručených stanovísk, vzhľadom k absencii relevantných dôkazov (napr. hluková štúdia a preukázanie zmeny vplyvu realizácie a prevádzky navrhovanej činnosti na hlukové pomery), ktoré by preukázali, že navrhovaná činnosť nemá významný negatívny vplyv na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, nejasné preukázanie súladu navrhovanej činnosti s územným plánom, resp. súladu alebo možného konfliktu s už vybudovanými a právoplatne povolenými stavbami v konečnom úseku smer Žilina, **brajúc na vedomie zásadu predbežnej opatrnosti, ktorú vysvetľuje Európsky súdny dvor**, že v prípade pochybností o absencii významných účinkov by mali príslušné orgány členského štátu podrobiť projekt posúdeniu vplyvov na životné prostredie, rozhodlo MŽP SR tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.”

63

■ **ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 2335/2017-1.7/at**

02. 01. 2017

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Výstavba 17 rodinných domov, Lozorno“. Konanie začalo na podnet občanov z Lozorna.

Išlo o projekt výstavby, o ktorom nebola informovaná ani obec, ku ktorému neprebiehala ani povoľovacie konanie a nebola k dispozícii ani projektová dokumentácia.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Nepodlieha posudzovaniu.”

MŽP SR tak konštatovalo: „MŽP SR považuje doručené podnety za neodôvodnené, pritom však chápe úsilie občanov, že sa predloženým podnetom snažia včasne zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia, resp. zabezpečiť posudzovanie predpokladaných vplyvov na životné prostredie navrhovanej činnosti v zmysle zákona o posudzovaní.

V súčasnosti však nie je možné posúdiť navrhovanú činnosť, nakoľko nie je známa samotná navrhovaná činnosť alebo jej zmena, resp. nie je známa samotná realizácia stavby, iné zariadenie, realizačný zámer alebo iný zásah do prírodného prostredia alebo do krajiny, ktorý by menil fyzické aspekty lokality a nie je známy navrhovateľ, ktorý by mal záujem realizovať navrhovanú činnosť alebo jej zmenu vyžadujúcu si povolenie. Nemožno teda posúdiť navrhovanú činnosť, ktorej povaha a rozsah nie sú známe a nie je známe jej technické či technologické riešenie.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nie je možné v súčasnom stave poznania identifikovať pravdepodobné vplyvy a význam očakávaných vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny na životné prostredie vrátane vplyvov na zdravie ľudí a postupovať podľa jednotlivých ustanovení zákona o posudzovaní.”

■ **ROZHODNUTIE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR č. 5614/2017-1.7./ak**

07. 12. 2017

Predmetom rozhodnutia bola navrhovaná činnosť „Stodola - Pri Mlyne Lozorno“. Konanie začalo na podnet občanov z Lozorna.

V tejto veci už išlo o druhé rozhodnutie. To prvé (rozhodnutie č. 7755/2016-1.7./ak zo dňa 01. 12. 2016) bolo zrušené v rozkladovom konaní, keďže MŽP SR vo výroku rozhodnutia určilo podmienky, za splnenia ktorých by si činnosť nevyžadovala posúdenie vplyvov. Takýto typ výroku však zákon nepripúšťa.

Predmetom podnetu sú dve stavby, ktoré nie sú povolené, ani kolaudované, a sú využívané na prevádzku reštauračného a zábavného podniku BOUTIQUE HOTEL LOZORNO. Usporiadávajú sa v nich nočné zábavy a párty s propagovanou kapacitou 160 osôb, súčasťou ktorých je reprodukováaná hudba bez akéhokoľvek časového obmedzenia intenzity.

Rozhodnutie a jeho odôvodnenie:

„Nepodlieha posudzovaniu.“

MŽP SR pri rozhodovaní primerane použilo kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 k zákonu o EIA, pričom na rozdiel od iných rozhodnutí MŽP v tomto rozhodnutí tieto kritériá detailne rozoberá a aplikuje na prejednávajúcu vec.

„MŽP SR pri rozhodovaní primerane použilo kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 k zákonu:

Povaha a rozsah navrhovanej činnosti

Ide o zmenu navrhovanej činnosti, ktorá spočíva v poskytovaní ubytovacích a stravovacích služieb, a organizácii spoločenských akcií (...) Celý areál má výmeru 4061 m². Zmenou navrhovanej činnosti sa táto výmera nezmení. Zmenou navrhovanej činnosti pribudne nový stavebný objekt. Jeho pôdorysné rozmery sú podľa projektovej dokumentácie doručenej obcou (...) 20m x 11,65 m, zastavaná plocha 231 m² a úžitková plocha 208 m².

(...)

Miesto vykonávania navrhovanej činnosti

Stavba sa podľa vyjadrenia obce Lozorno (...) nachádza mimo zastavaného územia obce. V okolí navrhovanej stavby sa nachádza rozptýlená zástavba. Predmetný areál sa nachádza v údolí pod priehradou, z ktorej vyteká Suchý potok a preteká týmto údolím. Plochy nezastavané stavebnými objektmi majú prevažne trávnatý charakter a nachádza sa na nich rozptýlená, popri potoku aj líniová, drevinová zeleň. V blízkosti miesta realizácie navrhovanej činnosti sa nachádza CHKO Malé Karpaty a rovnomenné chránené vtáčie územie (SKCHVU014).

Význam očakávaných vplyvov

Jediným priamym významným výstupom o zmeny navrhovanej činnosti je hluk. Ten by mohol ovplyvňovať obyvateľstvo a faunu dotknutého územia. Predmetom rozhodnutia MŽP SR č. 7755/2016-1.7./ak zo dňa 01. 12. 2016, ktoré bolo zrušené rozhodnutím ministra životného prostredia Slovenskej republiky č. 3440/2017-9.2 (4/2017-rozkl.) zo dňa 30. 03. 2017, je z troch strán otvorená stavba. (...) Zraniteľnosť fauny hlukom považuje MŽP SR za nízku. Pôsobenie hluku je totiž v porovnaní s rozľahlosťou okolitých prírodných biotopov obmedzené na relatívne malé územie, z väčšej časti ide o územie s rozptýlenou zástavbou. Obyvateľstvo je hlukom zraniteľné o niečo viac, MŽP SR však berie do úvahy, že hlukové limity sú príslušnými predpismi jasne ustanovené, intenzita hluku je exaktne merateľná a ustanovenými limitmi porovnateľná, pričom táto problematika, ako aj výkon uvedených právnych predpisov je v pôsobnosti príslušného regionálneho úradu verejné, ktorý je zároveň dotknutým orgánom v povoľovacom konaní. Konanie MŽP SR (iba) v tejto veci prostredníctvom EIA by bolo preto duplicitné a porušovalo by zásadu hospodárnosti.“

PO PREŠTUDOVANÍ ROZHODNUTÍ VYDANÝCH MŽP SR V KONANÍ PODĽA § 19 ZÁKONA O EIA MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

- žiadne konanie nezačalo z vlastného podnetu MŽP SR, ako to umožňuje § 19 zákona o EIA, všetky rozhodnutia boli vydané v konaniach iniciovaných na základe písomných podnetov iných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, občianskych združení alebo občanov;
- vo všeobecnosti MŽP SR považuje podnet za opodstatnený a rozhodne, že navrhovaná činnosť má byť posudzovaná, ak sú ohrozené významné, zákonom chránené hodnoty v dotknutom

území (napr. chránené druhy rastlín alebo živočíchov, chránené územia) a stupeň rizika ohrozenia a závažnosť možného ohrozenia dosahujú istú intenzitu a takýto podnet je podporený minimálne jedným stanoviskom dotknutého orgánu³¹;

- MŽP SR rozhodlo o nutnosti posudzovania aj v prípade ak zistené skutočnosti ako aj stanoviská dotknutých orgánov a účastníkov konania neposkytovali dostatočný podklad na to, aby mohli byť s istotou vylúčené významné vplyvy na životné prostredie;
- rozhodnutiam možno vo všeobecnosti vytknúť ich slabé odôvodnenia, ktoré sú skôr všeobecné a nevyplývajú z nich aké konkrétne skutočnosti viedli správny orgán k rozhodnutiu;
- pri aplikácii kritérií podľa § 19 zákona o EIA a podľa prílohy č. 10 zákona o EIA MŽP SR síce na ne odkáže, no neodôvodní ich aplikáciu na konkrétny prípad (výnimkou bolo len jedno preštudované rozhodnutie). Iba jedno z preštudovaných rozhodnutí uviedlo úvahy správneho orgánu, ako jednotlivé kritériá posúdil;
- len v dvoch zo všetkých preštudovaných rozhodnutí sa MŽP SR oprelo pri odôvodnení svojho rozhodnutia aj o princíp práva životného prostredia, konkrétne o princíp predbežnej opatrnosti avšak bez jeho detailnejšieho odôvodnenia;
- analyzované rozhodnutia poukazujú aj na skutočnosť, že ide o dôležité konanie, keďže mnohé činnosti, ktoré síce nepodliehajú povinnému posúdeniu alebo zisťovaciemu konaniu, môžu mať významný negatívny vplyv na životné prostredie.

65

■ ROZHODNUTIA VYDANÉ PODĽA VODNÉHO ZÁKONA

Na úseku ochrany vôd sme sa zamerali na skúmanie rozhodnutí vydaných podľa § 30 ods. 3, § 42 ods. 2 a § 66 ods. 6 vodného zákona.

Za týmto účelom sme adresovali žiadosť o sprístupnenie informácií na všetky okresné úrady a okresné úrady v sídle kraja.

V žiadosti sme požadovali sprístupniť jednak počet rozhodnutí vydaných podľa vyššie citovaných ustanovení ako aj ich kópiu a to za obdobie od 01. 01. 2013 do dňa podania tejto žiadosti (novembra 2018).

Z celkového počtu zaslaných žiadostí sme obdržali 17 rozhodnutí vydaných podľa § 30 ods. 3 a § 42 ods. 2 vodného zákona. K § 66 ods. 6 vodného zákona nebolo sprístupnené žiadne rozhodnutie.

a) ROZHODNUTIA PODĽA § 30 ODS. 3 VODNÉHO ZÁKONA:

Na základe zmienenej žiadosti o informácie nám vo vzťahu k § 30 ods. 3 vodného zákona bolo doručených celkovo len päť rozhodnutí. V nasledujúcich riadkoch sme vybrali len pár z nich, pričom vylúčené boli skutkovo a právne obdobné prípady.

VYBRANÉ ROZHODNUTIA ORGÁNOV ŠTÁTNEJ VODNEJ SPRÁVY V KONANÍ PODĽA § 30 ODS. 3 VODNÉHO ZÁKONA:

31 Ako príklad uvádzame časť z odôvodnenia rozhodnutia MŽP č. 7611/2018-1.7./mo zo dňa 14. 11. 2018, kedy MŽP SR rozhodlo, že navrhovaná činnosť „Využívanie ložiska nevyhradených nerastov – štrkopieskov“, ktorá sa mala realizovať na území CHVO Žitný ostrov bude podliehať posudzovaniu vplyvov na životné prostredie: „MŽP SR pri rozhodovaní prihliadalo aj na doručené stanoviská od povoľujúcich orgánov, dotknutých orgánov a dotknutých obcí. Obavy vyjadrené v stanoviskách najmä dotknutých obcí, vrátane možnej kumulácie navrhovanej činnosti s v súčasnosti existujúcimi ťažobnými činnosťami a s tým súvisiaci pravdepodobný negatívny vplyv na životné prostredie, najmä kumulácia dopravnej činnosti a s tým spojený nárast hluku, vibrácií a prašnosti, považuje MŽP SR za opodstatnené a rozsah, charakter, veľkosť a komplexnosť predpokladaných negatívnych vplyvov považuje za nevyhnutné podrobne popísať a vyhodnotiť v súlade s ustanoveniami § 30 a nasl. Zákona č. 24/2006 Z. z.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU PRIEVIDZA**
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-PD-OSZP-2015/0 18787

10. 09. 2015

Okresný úrad uložil podľa § 30 ods. 3 vodného zákona Roľníckemu družstvu Horná Ves vykonať nasledovné opatrenia:

„1. Obhospodarovať poľnohospodárske pozemky na parcele Benčov háj (...) takým spôsobom, ktorý nielen zachováva vhodné podmienky na výskyt vôd, ale aj napomáha zlepšovaniu vodných pomerov, splavovaniu pôdy a dbať o udržiavanie pôdnej vody a o zlepšenie retenčnej schopnosti územia.

Termín: trvale

2. O konkrétnych opatreniach smerujúcich k splneniu povinnosti uloženej v bode 1. predložiť správu Okresnému úradu Prievidza, odboru starostlivosti o životné prostredie.“

Odôvodnenie rozhodnutia:

„OÚ Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie ako príslušný orgán štátnej vodnej správy na základe postúpeného vyšetrovacieho spisu OO PZ Nováky od Spoločného obecného úradu v Novákoch (...) vo veci vykopaného kanála na odvedenie dažďových privalových vôd (...) vykonal štátny vodoochranný dozor v predmetnej lokalite a na základe jeho výsledku v súlade s § 30 ods. 3 a § 73 vodného zákona oznámil listom zo dňa 18. 08. 2015 začatie vodoprávneho konania vo veci uloženia opatrení nájomcovi poľnohospodárskych pozemkov v predmetnej lokalite (...) a súčasne nariadil v predmetnej veci ústne pojednávanie.

(...)

Navrhované opatrenie je potrebné uložiť nájomcovi pozemkov z dôvodu, že vzhľadom k svahovitému terénu poľnohospodársky obrábaných pozemkov a k spôsobu ich obrábania dochádza pri privalových dažďoch k splavovaniu pôdy a zaplavovaniu obecnej cesty a nižšie položených súkromných nehnuteľností.“

Obdobné skutkové okolnosti riešil a obdobné rozhodnutia vydal aj Obvodný úrad životného prostredia Senica v dvoch prípadoch a to rozhodnutie č. VH-674/5/2013-Tyr zo dňa 10. 09. 2013 a rozhodnutia č. VH-674/6/2012-Tyr zo dňa 20. 09. 2013.

Účelom prijatia opatrení v oboch prípadoch bola ochrana majetku obcí a občanov, ku ktorým v dôsledku zlých odtokových pomerov prichádza počas povodňových situácií.

Aj štvrté sprístupnené rozhodnutie Okresného úradu Levoča č. OU-LE-OSZP-2016/0000822-002/FB zo dňa 22. 06. 2016 sa týkalo nariadenia opatrení za účelom protipovodňovej ochrany.

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU MICHALOVCE**
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-MI-OSZP-2018/005185-7

12. 03. 2018

Okresný úrad uložil v tejto veci spoločnosti Triad service s.r.o. ako nájomcovi a obhospodarovateľovi lesov v ochrannom pásme II. stupňa vodného zdroja Termaska v k.ú. Oreské nasledujúce opatrenia:

„1. Zákaz skladovania a sústreďovania vyťaženého dreva.

2. Obmedziť ťažbu dreva v čase topenia snehu a dažďových obdobiach na obdobie sucha/mrazu.

3. Dodržiavanie ustanovenia rozhodnutia č. PLVH-388/86 zo dňa 06. 11. 1986:

- ktorých je deklarovaný zákaz nekoordinovanej ťažby dreva z dôvodu, aby nedochádzalo k narušeniu režimu podzemných vôd
- nahlasovať plánovanú ťažbu drevnej hmoty v ochrannom pásme II. stupňa správcovi vodohospodárskeho zdroja každoročne, pričom zmeny je nutné nahlasovať priebežne.“

Konanie začalo na základe podnetu Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. a týkal sa ohrozenia vodného zdroja Termaska.

b) ROZHODNUTIA PODĽA § 42 ODS. 2 VODNÉHO ZÁKONA:

Na základe žiadostí o informácie nám bolo sprístupnených celkovo 12 rozhodnutí vydaných na základe tohto ustanovenia.

Okrem týchto rozhodnutí nám prišla aj jedna odpoveď na našu žiadosť od Okresného úradu Bratislava, že takéto rozhodnutia neeviduujú a to z nasledovným odôvodnením:

„Opatrenia na nápravu orgán štátnej vodnej správy ako aj špeciálny stavebný úrad rieši zväčša štátnym stavebným dohľadom v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov v súčinnosti s ustanoveniami vodného zákona a zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách vzhľadom k tomu, že prvotná príčina poškodenia povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo prostredia s nimi súvisiaceho vzniká práve vadou konkrétnej stavby.“

VYBRANÉ ROZHODNUTIA ORGÁNOV ŠTÁTNEJ VODNEJ SPRÁVY V KONANÍ PODĽA § 42 ODS. 2 VODNÉHO ZÁKONA:

67

■ ROZHODNUTIE OBVODNÉHO ÚRADU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA KOMÁRNO č. 2013/01029/1-Tó

22. 08. 2013

Týmto rozhodnutím bolo vydané opatrenie na nápravu podľa § 42 ods. 2 vodného zákona Poľnohospodárskemu družstvu Sokolovce, a to realizovať stavebné úpravy na hnojisku na skladovanie maštalného hnoja medzi obcou Lipové a Zemianska Olča, potrebné k dosiahnutiu súladu zaobchádzania so škodlivými látkami s vodným zákonom.

Konanie začalo na podnet občana zo Sokoliec. Na miestnej obhliadke bolo zistené, že z hnojiska družstva Sokolce vyteká odpadová voda na okolité pozemky, čím dochádza k znečisťovaniu životného prostredia a k ohrozeniu podzemných vôd. Preto orgán štátnej správy nariadil prijať opatrenia na nápravu.

■ ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU KOMÁRNO odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-KN-OSZP-2014/010652

04. 12. 2014

Okresný úrad uložil obci Tôň prijať opatrenia na nápravu a to opatrenia na zamedzenie ďalšieho znečistenia alebo ohrozenia povrchových alebo podzemných vôd.

Konanie začalo na podnet starostu obce vo veci úhynu rýb v miestnom jazierku. Po miestnej obhliadke bol zistený úhyn malých rýb vo väčšom množstve a bol registrovaný zápach odpadových vôd.

Slovenská inšpekcia životného prostredia na základe podnetu starostu vykonala miestne šetrenie a zistila, že namerané hodnoty boli výrazne v rozpore so zákonným limitom, avšak konštatovala, že nedošlo k naplneniu znakov mimoriadneho zhoršenia vôd podľa § 41 vodného zákona.

Okresný úrad nariadil nápravné opatrenia obci, keďže v zmysle zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov ako i zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov obec zabezpečuje podmienky na vyprázdňovanie obsahu domových žump v obci.

■ ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU KOMÁRNO odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-KN-OSZP-2015/00008097

21. 07. 2015

Okresný úrad v rozhodnutí uložil opatrenie na nápravu Železničnej stanici Komárno, ktoré spočívalo v odstránení kontaminovanej zeminy z nakladacej rampy na železničnej stanici Komárno.

Konanie začalo na základe anonymného podnetu. Znečistenie ropnými látkami bolo spôsobené poruchou nákladného vozidla pri nakládke železného šrotu do vagónov. Okresný úrad miestnou ohliadkou zistil, že odstraňovanie ropného znečistenia nebolo dostatočné. Na miestnej obhliadke okresný úrad dohodol so železničnou ďalší postup a následne rozhodol o uložení opatrení na nápravu.

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU KOMÁRNO**
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-KN-OSZP-2016/006613-6

21. 06. 2016

Okresný úrad uložil pre Poľnohospodárske družstvo Kolárovo opatrenie na nápravu a to konkrétne:

„1. Zabezpečiť vyprázdnenie hnojiska pri sútoku kanálov Asód-Čergov a Bôkoňský kanál v k.ú. Kolárovo,

2. Do doby úplného vyprázdnenia hnojiska zabezpečiť pravidelnú likvidáciu obsahu zberných nádrží.“

Konanie začalo na základe podnetu Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. z dôvodu porušenia povinností pri zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami podľa vodného zákona. Konkrétne išlo o uskladňovanie organických hnojív pri sútoku kanálov Asód-Čergov a Bôkoňský kanál. Miestnou ohliadkou bolo zistené, že z predmetného hnojiska vyteká odpadová voda na okolité pozemky, čím dochádza k znečisteniu životného prostredia a k ohrozeniu podzemných vôd. Na základe vykonaného vodoochranného dozoru orgán štátnej vodnej správy oznámil začatie konania vo veci uloženia nápravného opatrenia, v ktorom po vykonaní ústneho pojednávania vydal rozhodnutie o uložení opatrenia.

■ **ROZHODNUTIE OBVODNÉHO ÚRADU ŽP DUNAJSKÁ STREDA**
č. A2013/00948-004-Sza

03. 05. 2013

Obvodný úrad životného prostredia uložil spoločnosti Darutil s.r.o. prijať sériu opatrení v areáli ich prevádzky:

1. Vykonať rozbor zeminy akreditovaným laboratóriom na zistenie rozsahu znečistenia pôdy ropnými látkami (aj odber zeminy má byť akreditovaný) a na základe analýzy zeminy predložiť vyhodnotenie stavu v areáli, vypracovaný oprávnenou osobou.

2. Na základe výsledku vyhodnotenia podať návrh na odstránenie kontaminovanej zeminy ropnými látkami oprávnenou osobou a určiť termín dokončenia týchto prác.

Konanie začalo na základe podnetu postúpeného Obvodným úradom životného prostredia Trnava. Obvodný úrad životného prostredia Dunajská Streda vykonal miestne šetrenie v areáli Zberného dvora Zlaté Klasy a zistil, že v areáli predmetného zberného dvora prebiehal zber vrakov automobilov, pričom neboli vytvorené vhodné podmienky z hľadiska ochrany vôd na skladovanie týchto vrakov. V areáli boli značné stopy znečistenia ropnými látkami. Na základe týchto zistení obvodný úrad životného prostredia uložil opatrenia.

PO PREŠTUDOVANÍ ROZHODNUTÍ VYDANÝCH ORGÁNMI ŠTÁTNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY VÔD PODĽA VODNÉHO ZÁKONA MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

Cieľom uložených opatrení je uviesť životné prostredie do stavu čo najviac približujúcemu sa pôvodnému stavu a predísť jeho ešte väčšiemu poškodeniu, ktoré by nastalo ak by opatrenia uložené neboli.

Počet sprístupnených rozhodnutí naznačuje, že ide o zriedkavo aplikované ustanovenie, ktoré do rúk orgánov štátnej správy na úseku ochrany vôd dáva možnosť pôvodcovi poškodenia podzemných a povrchových vôd uložiť vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností.

Jedným z dôvodov môže byť aj vyššie uvedené vysvetlenie, ktoré poskytol Okresný úrad Bratislava vo svojej odpovedi na infožiadost'.

Okrem toho možno konštatovať, že všetky skúmané rozhodnutia boli veľmi stručné a obsahovali minimálne odôvodnenie vo vzťahu k prijatým opatreniam a ani jedno sa nezmienilo a neoprelo svoju argumentáciu o princípy práva životného prostredia.

■ ROZHODNUTIA VYDANÉ PODĽA ZÁKONA O PREVENCIÍ

V tejto súvislosti sme požiadali o sprístupnenie rozhodnutí vydaných podľa zákona o prevencii Slovenskú agentúru životného prostredia, nakoľko táto odborná organizácia monitoruje rozhodovaciu činnosť orgánov štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia podľa tohto zákona a z poverenia MŽP SR spravuje aj informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd.

Z poznatkov Slovenskej agentúry životného prostredia vyplynulo, že v zmysle zákona o prevencii bolo k máju 2019 vydané len jedno rozhodnutie, a to rozhodnutie, ktorým boli uložené preventívne opatrenia na odvrátenie bezprostrednej hrozby environmentálnej škody. Ide o

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU HLOHOVEC** **odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OÚ-HC-OSŽP-2018/000862-063**

31. 12. 2018

V predmetnom rozhodnutí vydanom v konaní, ktoré začalo z vlastného podnetu správneho orgánu, okresný úrad uložil prevádzkovateľovi Areálu odpadového hospodárstva Vlčie hory v katastrálnom území Hlohovec podľa § 4 ods. 3 písm. b) zákona o prevencii povinnosť vykonať preventívne opatrenia na odvrátenie bezprostrednej hrozby environmentálnej škody na vode a pôde. Okresný úrad navyše vo svojom rozhodnutí vylúčil odkladný účinok odvolania podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku nakoľko „*si to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem a existuje nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia (...) utrpí účastník konania alebo niekto iný nenahraditeľnú ujmu*“.

Prevádzkovateľ ako aj jeho právni predchodcovia navážali na skládku komunálneho odpadu aj iný, nebezpečný odpad, na ktorý nemali povolenia a ktorý nezneškodňovali v súlade s normami odpadového hospodárstva. Nepovolený odpad tak spôsobil kontamináciu vody a pôdy. Okrem toho, odpad na skládku navážali aj v čase, keď nemali platné žiadne povolenie.

Tomuto konaniu v zmysle zákona o prevencii predchádzali viaceré správne a trestné konania vedené voči prevádzkovateľovi a jeho právnym predchodcom, ktoré opakovane konštatovali porušovanie noriem v oblasti odpadového hospodárstva a noriem ochrany životného prostredia. Opakovane boli týmto subjektom uložené nápravné opatrenie a finančné sankcie, ktoré však nikdy nevykonali resp. neuhradili.

Z odôvodnenia rozhodnutia:

„OÚ Hlohovec má za to, že kontrolné zistenia, ktoré boli podkladom pre toto rozhodnutie, boli jasne formulované, obsahujú konkrétne údaje pre posúdenie skutkového stavu, vychádzajú z relevantných podkladov poskytnutých orgánmi činnými v trestnom konaní a ostatných účastníkov konania a dotknutých orgánov.

(...)

Na základe výsledkov meraní (...) je zrejmé, že prišlo ku kontaminácii monitorovacích vrtov v Areáli skládky Vlčie hory.

(...)

Podzemná voda je z pohľadu sledovaných mikrobiologických parametrov hygienicky závadná.

(...)

Pretrvávajúca kontaminácia pôdy pôsobí nepriaznivo na potravinový reťazec, nakoľko v okolí Areálu skládky Vlčie hory sa nachádza poľnohospodárska pôda, na ktorej sa pestuje lucerna siata. Kontaminované vody môžu spôsobiť znečistenie podzemnej vody mimo areálu, ktorá slúži na zásobovanie obyvateľov okolitých obcí pitnou vodou. Teda je tu neustála hrozba vzniku environmentálnej škody na pôde a vode.

(...)

OÚ Hlohovec pri monitorovaní činnosti na skládke zistil, že v čase neplatných súhlasov sa na skládku vyvážal odpad rôzneho zloženia. Odpad bol ukladaný v rozpore so zákonom, čím prišlo k zhoršeniu stavu životného prostredia.

(...)

Z výsledkov kontrol OÚ Hlohovec je zrejmé, že v Areáli skládky Vlčie hory činnosťou prevádzkovateľa vzniká bezprostredná hrozba environmentálnej škody na vode a pôde.

OÚ Hlohovec využíva nástroj odkladného účinku v tomto rozhodnutí na základe jasne a zreteľne formulovaných stanovísk dotknutých orgánov, výsledkov analýz vody a pôdy akreditovaného laboratória, výsledkov analýz pôdy z Výskumného ústavu pôdozvedectva ochrany pôdy so sídlom v Bratislave, ako aj z KCHL CO Nitra, ktoré potvrdili kontamináciu vody a pôdy v Areáli skládky Vlčie hory v katastrálnom území Hlohovec. Vzhľadom na naliehavý a všeobecný záujem ochrany životného prostredia a zdravia obyvateľstva sa OÚ Hlohovec rozhodol podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku vylúčiť odkladný účinok odvolania sa voči tomuto rozhodnutiu z dôvodu nebezpečenstva bezprostrednej hrozby environmentálnej škody nielen v areáli ale aj mimo Areálu skládky Vlčie hory, predovšetkým na vode a pôde.

OÚ Hlohovec má zo to, že prišlo k porušeniu článku 44 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý má právo na priaznivé životné prostredie.“

Na základe všetkých výsledkov analýz je zrejmé, že v Areáli skládky Vlčie hory dochádza k jednoznačnému poškodzovaniu životného prostredia v oblasti vody a pôdy. Práve preukázateľné poškodzovanie životného prostredia v oblasti vody a pôdy odôvodňuje nevyhnutnosť prijatia preventívnych opatrení uvedených v bodoch 1 – 8 výroku tohto rozhodnutia.

Pretože OÚ Hlohovec má všetky podklady pre odborné a spoľahlivé posúdenie danej veci, na základe pripomienok dotknutých orgánov a výsledkov analýz a rozborov potvrdzujúcich bezprostrednú hrozbu vzniku environmentálnej škody na vode a pôde a uvedomujúc si naliehavosť riešenia stavu v areáli so zreteľom na verejný záujem ochrany životného prostredia a zdravia ľudí, ako aj na rozsah poškodenia životného prostredia, poznajúc stav Areálu skládky Vlčie hory z predchádzajúcej kontrolnej činnosti OÚ Hlohovec, SIŽP Nitra a Prezídia policajného zboru Bratislava, úradu kriminálnej polície, odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality, nenariadil ústne pojednávanie a vylúčil odkladný účinok odvolania proti tomuto rozhodnutiu a nariadil prevádzkovateľovi vykonanie preventívnych opatrení uvedených v bodoch 1 až 8 nachádzajúcich sa vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“

Z rozhodnutia vyplýva, že okresný úrad pristúpil k prijatiu preventívnych opatrení v situácii, ktorá už vykazovala vysoký stupeň závažnosti a kontinuity poškodzovania životného prostredia a toto poškodzovanie bolo jasne preukázané a podložené stanoviskami dotknutých orgánov štátnej správy ako aj odborných inštitúcií.

V odôvodnení rozhodnutia sa okresný úrad odvolal aj na verejný záujem na ochrane životného prostredia ako aj na právo na priaznivé životné prostredie zakotvené v Ústave SR.

Na skúmané princípy práva životného prostredia sa však správny orgán v rozhodnutí neodvoláva.

V tejto súvislosti je nutné ešte doplniť, že prevádzkovateľ sa voči tomuto rozhodnutiu odvolal, pričom odvolací orgán rozhodnutie potvrdil. Prevádzkovateľ však k dnešnému dňu stále neprijal žiadne z uložených opatrení. MŽP SR a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky tak na jar 2019 museli začať plánovať financie a rozdelenie úloh, keďže opatrenia bude napokon musieť realizovať štát.³²

32 Ak zoberieme v úvahu, že už v roku 2015 bola v Areáli Vlčie hory po prvýkrát zistená trestná činnosť v oblasti odpadového hospodárstva a od tejto doby boli vedené viaceré správne a trestné konania voči prevádzkovateľom skládok, ktoré však nikdy nevyústili k realizácii žiadnych nápravných alebo preventívnych opatrení a vymoženiu sankcie, je na mieste otázka aká je vymožitelnosť práva na úseku ochrany životného prostredia a či po tak dlhom časovom období, kedy dochádzalo ku kontinuálnemu znečisťovaniu dotknutého územia, ešte plní preventívnu funkciu.

3. ROZHODNUTIA VYDANÉ PODĽA § 43 SPRÁVNEHO PORIADKU

Za účelom analýzy uplatňovania princípov prevencie a predbežnej opatrnosti v rozhodovacej činnosti orgánov štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia nás zaujímalo aj uplatňovanie ustanovenia § 43 správneho poriadku týmito orgánmi v konaniach podľa

- zákona o OPaK,
- vodného zákona,
- zákona o ovzduší,
- zákona o EIA.

Toto ustanovenie správneho poriadku umožňuje správnym orgánom pred skončením konania v rozsahu nevyhnutne potrebnom pre zabezpečenie jeho účelu:

- a) uložiť účastníkom, aby niečo vykonali, niečoho sa zdržali alebo niečo strpeli;
- b) nariadiť zabezpečenie vecí, ktoré sa majú zničiť alebo urobiť nepotrebnými, alebo ktoré sú potrebné na vykonanie dôkazov.

V tejto súvislosti sme zaslali na odbory starostlivosti o životné prostredie okresných úradov a okresných úradov v sídle kraja ako aj na MŽP SR žiadosť o poskytnutie kópie rozhodnutí, ktoré boli vydané na základe tohto ustanovenia vo vyššie zmienených konaniach.

Na základe žiadostí o informácie nám bolo sprístupnených celkovo len šesť rozhodnutí vydaných podľa § 43 správneho poriadku vo vybraných konaniach. Sprístupnené rozhodnutia boli vydané Okresnými úradmi Rožňava, Senica a Myjava a všetky sa týkali konania podľa zákona o OPaK.

Do analýzy sme zahrnuli aj 2 rozhodnutia o vydaní predbežného opatrenia, ktoré nám boli známe z vlastnej činnosti a tiež sa týkali konania podľa zákona o OPaK.

VYBRANÉ ROZHODNUTIA ORGÁNOV OPaK V KONANÍ PODĽA § 43 ODS. 3 SPRÁVNEHO PORIADKU:

▪ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU MYJAVA** **odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-MY-OSZP-2017/001178-3,R**

30. 11. 2017

V tomto prípade Okresný úrad Myjava vydal predbežné opatrenie podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku v konaní podľa zákona o OPaK.

Predbežné opatrenie bolo určené účastníkovi konania Obci Krajné a okresný úrad v ňom nariadil zdržať sa výrubu drevín podľa rozhodnutia Obce Rudník, ktorým bol podľa § 47 ods. 3 zákona o OPaK vydaný súhlas na výrub drevín rastúcich mimo lesa na parcelách v k.ú. Krajné v území s prvým a druhým stupňom územnej ochrany.

Odôvodnenie rozhodnutia:

„Okresný úrad Myjava odbor starostlivosti o životné prostredie začal podľa § 65 správneho poriadku konanie o preskúmaní rozhodnutia mimo odvolacieho konania a základe štátneho dozoru podľa § 71 ods. 1 písm. a) b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov nad vydaným rozhodnutím Obcou Rudník (...), ktorým vydala podľa § 47 ods. 3 zákona o ochrane prírody súhlas na výrub drevín rastúcich mimo lesa na parcelách ako sa uvádza vo výroku.

Vzhľadom na začatie konania o preskúmaní predmetného rozhodnutia mimo odvolacieho konania vo vzťahu k predmetu správneho konania – výrub drevín rastúcim mimo lesa, nedostatkom v procese správneho konania a vo vydanom rozhodnutí zistených v priebehu štátneho dozoru,

orgán ochrany prírody a krajiny usúdil, že je nutné zachovanie faktického stavu porastov drevín rastúcich na parcelách (...) v k.ú. Krajné. Predmetné dreviny neboli v správnom konaní na prvom stupni objektívne posúdené správnym orgánom ochrany drevín podľa § 3 správneho poriadku. Nebol určený presný počet a druh drevín na konkrétnych parcelách, ich parametre, zdravotný stav, nebol preverený dôvod výrubu drevín podľa § 47 ods. 3 zákona o ochrane prírody a jeho vykonávacími predpismi (...) Rozhodnutie Obce Rudník nevychádzalo zo spoľahlivo zisteného stavu veci a nebolo v súlade s § 46 správneho poriadku a ďalšími jeho ustanoveniami o vedení procesu správneho konania na prvom stupni.

Na základe uvedeného pre účely zabezpečenia priebehu konania o preskúmaní rozhodnutia mimo odvolacieho konania do jeho ukončenia konečným rozhodnutím vo veci orgán ochrany prírody rozhodol zachovať dreviny, ktoré boli predmetom súhlasu na ich výrub a vydal toto predbežné opatrenie podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku zdržať sa výrubu drevín podľa rozhodnutia Obce Rudník.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU SENICA**
odboru starostlivosti o životné prostredie, orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny,
č. OU-SE-OSZP-2016/004294-003

06. 04. 2016

V tomto prípade Okresný úrad Senica vydal predbežné opatrenie podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku v konaní podľa zákona o OPaK.

Okresný úrad Senica v predmetnom rozhodnutí uložil predbežné opatrenie spoločnosti ENERGOPOL & Co. s.r.o., aby sa zdržala akejkoľvek manipulácie s vyrúbanou drevnou hmotou (odvoz, preprava, nakladanie a ďalšie spracovanie vyrúbanej drevnej hmoty) v k.ú. obce Moravský Svätý Jur, v CHKO Záhorie až do objasnenia alebo zabezpečenia dôkazov počas výkonu štátneho dozoru a následného rozhodnutia orgánu OPaK. Predbežné opatrenie bolo uložené aj spoločnosti BOS-POR AGRO s.r.o., aby nevydávala akékoľvek pokyny na výrub drevín a krov až do objasnenia alebo zabezpečenia dôkazov počas výkonu štátneho dozoru a následného rozhodnutia.

Odôvodnenie rozhodnutia:

„OÚ Senica OSŽP orgán ochrany prírody a krajiny vykonal z vlastného podnetu (...) miestnu ohliadku na pozemkoch obhospodarujujúcich spoločnosťou BOS-POR AGRO s.r.o., (...) nakoľko bol na nich zaznamenaný rozsiahly výrub drevín a krov spoločnosťou ENERGOPOL & Co. s.r.o. (...). Následne na základe telefonického podnetu (...) OÚ Senica, OSŽP vykonal opakovane miestne šetrenie v CHKO Záhorie, (...) nakoľko bol zaznamenaný ďalší rozsiahly výrub drevín a krov v častiach pod názvom Záhradská cesta po Pánske stromky a súčasne v časti Výkop (...). Tieto výrubu boli vykonané bez súhlasu príslušného orgánu ochrany prírody podľa § 47 zákona. V danom prípade sa na predmetný rozsiahly výrub drevín a krov vyžaduje súhlas na výrub v zmysle ustanovenia § 47 ods. 3 zákona, ktorý obcou Moravský Svätý Jur ako príslušným orgánom ochrany prírody nebol vydaný.“

■ **ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU KOMÁRNO**
odboru starostlivosti o životné prostredie, č. OU-RV-OSZP-2018/000183-003

30. 01. 2018

V tomto prípade Okresný úrad Rožňava vydal predbežné opatrenie podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku v konaní podľa zákona o OPaK.

Okresný úrad Rožňava v predmetnom rozhodnutí uložil predbežné opatrenie Mestským lesom Dobšiná, spol. s.r.o., aby sa zdržali vykonávania obnovenej ťažby, náhodnej ťažby (spracovania kalamity) a vykonávania prebierok ako aj vykonávania vyžínania, ochrany kultúr proti zveri a odstraňovania krovín v období od 1. marca do 31. júla bežného kalendárneho roka na vybraných v rozhodnutí zmienených parcelách v katastrálnom území Dobšiná.

Odôvodnenie rozhodnutia:

„V súvislosti s prebiehajúcim konaním vedeným tunajším úradom vo veci vydania rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 zákona o ochrane prírody a krajiny tunajší úrad dospel k záveru, že z hľadiska zabezpečenia účelu konania, ktorého výsledkom bude vydané rozhodnutie o zákaze niektorých činností, je potrebné vydať predbežné opatrenie a to v rozsahu uvedenom vo výrokovvej časti.

Uvedeným rozhodnutím dôjde k zákazu niektorých lesohospodárskych činností na lesných pozemkoch definovaných vo výroku rozhodnutia z dôvodu zabezpečenia ochrany druhu chráneného živočícha hlucháňa hôrneho. (...)

Kým neprebehne správne konanie a kým nenadobudne vydané rozhodnutie právoplatnosť, môžu tak byť zakázané činnosti Mestskými lesmi Dobšiná vykonávané a ich výkonom by došlo k zmaření účelu konania, pretože by došlo k značnému až devastačnému zásahu do zachovaného prostredia s rozsiahlym poškodením biotopov tetra hľadáča, jeho vyrúšaniamu a strate hniezdnych možností, degradácii jeho biotopov a ekosystémových väzieb.

V daných súvislostiach existuje podľa podkladov doručených tunajšiemu úradu a informácií, dôvodná obava, že k uskutočneniu zakázaných činností, ktoré sú plánované v programe starostlivosti o les pre lesný celok: Mestské lesy Dobšiná (...) by v priebehu konania skutočne došlo.

Štátna ochrana prírody SR, Správa Národného parku Slovenský raj (...) ako príslušná organizácia ochrany prírody a krajiny, ktorá dodala odborné podklady potrebné k vydaniu rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 uviedla aj činnosti, ktoré je nevyhnutné časovo obmedziť alebo celkovo zakázať.

(...)

Vzhľadom na zmysel predbežného opatrenia, ktorým je dočasné zabezpečenie zachovania biotopu hľadáča hôrneho, keď zachovanie súčasného stavu v určitom štádiu konania vyžaduje situácia ešte pred tým, než bude vydané rozhodnutie vo veci samej, nie je potrebné vykonať samostatné dokazovanie.“

■ ROZHODNUTIE OKRESNÉHO ÚRADU LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ odboru starostlivosti o životné prostredie, úseku štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na životné prostredie, č. OU-LM-OSZP-2016/2247-005-VIT

29. 02. 2016

v spojení s

ROZHODNUTÍM OKRESNÉHO ÚRADU ŽILINA v sídle kraja, odboru opravných prostriedkov, referátu starostlivosti o životné prostredie, č. OU-ZA-OOP4-2016/020887-5/CHO

06. 06. 2016

Okresný úrad vydal rozhodnutie o predbežnom opatrení v súvislosti s prebiehajúcim správnym konaním vedeným vo veci vydania rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK. Orgán OPaK dospel k záveru, že je potrebné pred skončením správneho konania dočasne upraviť pomery účastníka konania do vydania meritórneho rozhodnutia v uvedenej veci a preto uložil účastníkovi konania, aby sa zdržal ťažby lesných porastov a s tým súvisiacich hospodárskych činností (najmä technologickej prípravy pracoviska vrátane budovania lanovkových dráh, výrubu stromov, približovania a sústreďovania dreva) v navrhovanej A zóne TANAPu, na pozemkoch v Bobroveckej doline, Jaloveckej doline a v lokalitách Parichvost a Mních v k.ú. obce Bobrovec; z pohľadu priestorového rozdelenia lesa v LHC Liptovský Mikuláš – TANAP, LC Liptovský Mikuláš 1, v rozhodnutí vymenovaných lesných porastoch JPRL, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Odôvodnenie rozhodnutia:

„Uvedené predbežné opatrenie je potrebné pre účel správneho konania – dočasne obmedziť vykonávanie činností, ktorá by viedla k značnému, až devastačnému zásahu do zachovaného prostredia so značným poškodením biotopov chránených druhov, vyrúšaniamu, významnej strate

hniezdnych možností, narušení základných a podstatných ekosystémových väzieb jednotlivých zložiek cenóz, k degradácii biotopov, negatívne ovplyvneniu vodného režimu a následnej erózii, zníženiu ekologickej stability. Predmetné lokality sú súčasťou Tatranského národného parku a jeho navrhovanej A zóny. Účel konania môže byť ohrozený tým, že kým bude vo veci samej vydané právoplatné rozhodnutie, mohla by sa predmetná činnosť vykonať v takom rozsahu, že by sa predmetné územie už nedalo vrátiť do pôvodného stavu. Účelom predbežného opatrenia orgánu ochrany prírody je teda zabezpečiť, aby nedošlo k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie v predmetnom území do času právoplatného ukončenia správneho konania.“

Voči uvedenému rozhodnutiu účastník konania podal odvolanie, o ktorom rozhodoval Okresný úrad Žilina v sídle kraja, odbor opravných prostriedkov, referát starostlivosti o životné prostredie. Odvolací orgán rozhodnutím č. OU-ZA-OOP4-2016/020887-5/CHO zo dňa 06. 06. 2016 prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

Odôvodnenie rozhodnutia:

„V tejto súvislosti predovšetkým OÚ OOP Žilina zdôrazňuje, že napadnuté rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej, a teda nerieši vec záväzne. Predmetné rozhodnutie o predbežnom opatrení má len dočasnú platnosť, ex lege stráca účinnosť najneskôr rozhodnutím vo veci samej, pokiaľ nedôjde k jeho zrušeniu ešte pred vydaním rozhodnutia vo veci samej z dôvodov, že prestali existovať dôvody na jeho uloženie, resp. na jeho uloženie v takom rozsahu. Uvedenú možnosť je prvostupňový správny orgán povinný skúmať sústavne. V tejto súvislosti zdôrazňujeme, že námietky odvolateľa uvedené v podanom odvolaní vecne smerujú predovšetkým k hmotnoprávnemu rozhodovaniu vo veci samej, a preto sa nimi odvolací správny orgán ani bližšie nezaoberal. Nepochybne sa nimi musí zaoberať OÚ OSŽP L. Mikuláš v konaní vo veci samej.

Z hľadiska zákonnosti preskúmaného rozhodnutia považuje OÚ OOP Žilina za rozhodné, či napadnuté rozhodnutie je vydané v súlade s ustanovením § 43 správneho poriadku, a teda či vzhľadom na zabezpečenie účelu správneho konania podľa § 4 ods. (2) a § 8 ods. (1) zákona o ochrane prírody a krajiny existujú dôvody na jeho vydanie, resp. že jeho nevydaním by mohol byť ohrozený samotný účel prebiehajúceho správneho konania. Je nepochybné, že uvedeným konaním sa sleduje obmedzenie alebo zakázanie činností, ktoré

a) vedú k ohrozeniu druhov rastlín a živočíchov alebo ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie

b) ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny, alebo činnosť, ktoré takéto poškodenie alebo ničenie spôsobila.

Účelom týchto konaní je potom zachovanie existencie druhov rastlín a živočíchov, zabránenie ich degenerácie, zachovanie pokoja pri rozmnožovaní, záchrana populácie a zachovanie prírody a krajiny.

Rovnako dôležitou skutočnosťou je, že predbežné opatrenie sa vydáva na základe voľnej úvahy príslušného správneho orgánu, jeho vydaniu nepredchádza dokazovanie o jeho nevyhnutnosti, stačí ak skutočnosti, ktorých sa predbežné opatrenie týka, sú osvedčené v takej miere, aby odôvodňovali jeho použitie.“

Vo vzťahu k uplatneniu ustanovenia § 43 správneho poriadku je pozoruhodný najmä nízky počet rozhodnutí, v ktorom bolo aplikované, pričom išlo len o štyri úrady a o jeden typ konania – podľa zákona o OPaK.

V.

JUDIKATÚRA SLOVENSKÝCH SÚDOV VO VZŤAHU K UPLATŇOVANIU PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENČIE PRI VÝKONE ŠTÁTNEJ SPRÁVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Analýza problematických aspektov praxe:

Za účelom skúmania uplatňovania princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie v judikatúre slovenských súdov sme vykonali rešerš súdnych rozhodnutí. Cieľom rešeršu bolo zhromaždiť súdne rozhodnutia, ktoré boli vydané na základe vyššie skúmaných zákonných ustanovení, ktoré reflektujú princíp predbežnej opatrnosti a princíp prevencie pri ochrane životného prostredia a súdne rozhodnutia, ktoré by sa explicitne odvolávali na princípy prevencie a predbežnej opatrnosti.

75

Na základe predmetného rešeršu sme tak celkovo zhromaždili iba 17 rozhodnutí slovenských súdov vo vzťahu k uplatňovaniu princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie pri výkone štátnej správy v oblasti ochrany životného prostredia, a to v nasledovnom členení:

- a) 2 rozhodnutia k zákonu č. 237/2002 Z. z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o CITES“) (*Poznámka autorov: čl. I. a II. tohto zákona bol zrušený zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*),
- b) 8 rozhodnutí k zákonu OPaK,
- c) 3 rozhodnutia k vodnému zákonu,
- d) 4 rozhodnutia k správnomu poriadku.

Z uvedeného vyplýva, že v tejto oblasti neexistuje početnejšia rozhodovacia činnosť súdov, čoho dôvodom s najväčšou pravdepodobnosťou sú viaceré skutočnosti, napr.

- nedostatočná znalosť týchto princípov a možností ich aplikácie u zamestnancov orgánov štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia,
- menej častá rozhodovacia činnosť orgánov štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia, pri ktorej by boli aplikované tieto princípy (len v prípade, že správny orgán v rámci rozhodovacieho procesu pri riešení určitého prípadu argumentuje týmito princípmi, sa nimi súd v rámci preskúmavania žalobou napadnutého rozhodnutia bude zaoberať a posudzovať primeranosť ich aplikácie na daný prípad),
- úspešná snaha o dosiahnutie konsenzu s povinnou osobou v rámci správneho konania, čím sa eliminuje riziko následného súdneho preskúmania vydaného správneho rozhodnutia.

1. JUDIKATÚRA K PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI

- **ROZSUDOK NAJvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“)**
sp. zn. 6 SŽ 111/03

23. 04. 2004

v spojení s

ROZSUDKOM NAJvyššieho súdu Slovenskej republiky
sp. zn. 1 SŽ-o-NS 95/2004

22. 03. 2005

(pozn.: *jediné rozhodnutie súdu, v ktorom je zmienka o princípe predbežnej opatrnosti podľa § 13 zákona o životnom prostredí*):

Skutkový stav:

Rozhodnutím MŽP SR č. 5820/1169/2002-5.1 zo dňa 11. 11. 2002, na základe neodporúčajúceho stanoviska Vedeckého orgánu Slovenskej republiky, bola podľa v tom čase platného zákona o CITES zamietnutá žiadosť na dovoz jedného živého exemplára kríženca druhov sokola poľovníckeho a sokola rároha (*Falco rusticolus* x *rusticolus* x *cherrung*), zaradeného do prílohy I Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín a patriaceho do skupiny A, podľa prílohy č. 1 vyhlášky MŽP SR č. 346/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dôvodom, ktorý bránil vydaniu povolenia na dovoz, bolo environmentálne riziko pre zachovanie genofondu v SR, pretože predmetom žiadosti o dovoz bol hybridný exemplár sokola poľovníckeho a sokola rároha, ktorý v prípade úniku z chovu môže negatívne ovplyvniť prírodnú populáciu sokola rároha na území Slovenskej republiky.

Žiadateľ podal rozklad (odvolanie) a minister životného prostredia SR rozhodnutím č. 7/2003 zo dňa 29. 04. 2003 rozklad zamietol a potvrdil prvostupňové rozhodnutie.

Výňatok z rozhodnutia ministra životného prostredia SR č. 7/2003 zo dňa 29. 04. 2003:

*„Rozpor v tvrdení žiadateľa, že krížence druhov sokolov *Falco rusticolus* x *Falco cherrug* sú v prevažnej väčšine neplodné a neexistuje dôkaz o ohrození slovenskej, ani zahraničnej populácie sokolov týmto hybridom a stanoviskom Štátnej ochrany prírody a krajiny SR (ďalej len „organizácia ochrany prírody a krajiny“), v ktorom sa uvádza, že takto vzniknuté hybridy sú v prevažných prípadoch plodné a pre voľne žijúce populácie druhov sokolov rizikové, osobitná komisia preskúmala a uznala platnosť argumentov organizácie ochrany prírody a krajiny. Okrem iných zdrojov, niektoré z nich uviedla vo svojom stanovisku organizácia ochrany prírody a krajiny, osobitná komisia vychádzala aj z Medzinárodného programu záchrany druhu *Falco rusticolus*, vypracovaného v decembri 1999 organizáciou BirdLife International pre Európsku komisiu (zostavil Pertti Koskimies). Autori tohto programu uvádzajú, že „hybridy medzi sokolom poľovníckym a sokolom rárohom sú plne fertílné ako medzi sebou navzájom, tak aj pri spätnom krížení s jedincami rodičovského druhu, teda majú vysoký potenciál na ovplyvnenie genofondu voľne žijúcich populácií sokola poľovníckeho a sokola rároha“. Okrem toho nemožno vylúčiť ďalšie negatívne vplyvy hybridov na prírodné populácie sokolov, napr. obsadenie hniezdného teritória plodným hybridom s následnou neplnohodnotnou produkciou mláďat. Tieto argumenty sú pre rozhodnutie vo veci určujúce.*

(...)

Námietka žiadateľa, že exemplár, o ktorého dovoz žiada, pochádza z umelého odchovu, je správaním viazaný na človeka, a preto jeho únik do voľnej prírody predstavuje minimálne riziko, bola posúdená tak, že aj v prípadoch, v ktorých sa predpokladá malá pravdepodobnosť úniku chovaného hybridného jedinca sokola zo zajatia, štátne orgány ochrany prírody a krajiny sa majú riadiť princípom predbežnej opatrnosti, ktorý je zakotvený v § 13 zákona o životnom prostredí i vo viacerých medzinárodných dokumentoch.

Sokol rároh patrí podľa vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny medzi chránené druhy vtákov národného významu. Štátne orgány ochrany prírody a krajiny a organizácia ochrany prírody a krajiny venujú ochrane dravcov osobitnú pozornosť. Ojedinelé prípady vytvorenia zmiešaných hniezdných párov sokolov, vrátane zapájania sa hybridov do reprodukčného procesu sokola rároha a sokola sťahovavého sú zaznamenávané najmä v posledných rokoch. Organizácia ochrany prírody a krajiny, spolu s externými spolupracovníkmi zo Spoločnosti na ochranu dravcov a sov, disponuje početnými odborníkmi, schopnými identifikovať a dokumentovať tieto zriedkavé javy na celom území Slovenska. Jednotlivé prípady zmiešaných hniezdných párov v prírode odborní pracovníci študujú a vyhodnocujú. Na získanie nových vedeckých poznatkov o miere genetického ovplyvnenia jedincov sokolov vo voľnej prírode bola nadviazaná i medzinárodná spolupráca.

(...)

Účelom rozhodnutí ministerstva, ktorým sa nepovoľuje dovoz nepôvodných druhov a hybridných jedincov dravcov, nie je obmedziť sokoliarstvo v Slovenskej republike, ale vylúčiť možné riziká nepriaznivého ovplyvnenia prírodných populácií pôvodných druhov.“

Žiadateľ podal správnu žalobu na preskúmanie prvostupňového a druhostupňového rozhodnutia na NS SR a ten rozsudkom sp. zn. 6 SŽ 111/03 zo dňa 23. 04. 2004 žalobu zamietol. Žiadateľ proti rozsudku podal odvolanie. NS SR ako odvolací súd odvolaniu nepriznal úspech a rozsudkom sp. zn. 1 SŽ-o-NS 95/2004 zo dňa 22. 03. 2005 potvrdil rozsudok NS SR sp. zn. 6 SŽ 111/03 zo dňa 23. 04. 2004.

Výňatok z odôvodnenia rozsudku NS SR sp. zn. 6 SŽ 111/03 zo dňa 23. 04. 2004:

„Za účelom zistenia opodstatnenosti rozhodnutia žalovaný správny orgán skúmal, či boli splnené zákonné podmienky pre vydanie takéhoto povolenia a či uvažovaná činnosť nebude predstavovať environmentálne riziko pre zachovanie genofondu v Slovenskej republike, pričom podotkol, že zo zákona nevyplýva pre žiadateľa právny nárok na vydanie povolenia na predmetnú činnosť. Za tým účelom správny orgán viackrát vyžiadal odborné stanovisko vedeckého orgánu Slovenskej republiky.

*Vedecký orgán vo svojich stanoviskách k problematike udelenia povolenia na dovoz kríženca neodporučil dovoz kríženca druhov *Falco rusticolus x rusticolus x cherrung*.*

Zákon č. 237/2002 Z. z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov vymedzuje v záujme ochrany druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, ktorých prežitie je ohrozené alebo by mohlo byť ohrozené medzinárodným obchodom s nimi, upravuje podmienky na ich dovoz, vývoz, opätovný vývoz a tranzit, ďalšie opatrenia na zabezpečenie ich ochrany a evidencie na území Slovenskej republiky, pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku nakladania s nimi a zodpovednosť za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. b/ods. 3 citovaného zákona zakotvuje možnosť vydania povolenia na dovoz exemplárov druhov, len ak neexistujú žiadne iné dôvody týkajúce sa ochrany druhov, ktoré by bránili vydaniu povolenia na dovoz.

S ohľadom na citované ustanovenia zákona Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že jednoznačne zo samotného znenia zákona pre žiadateľa nevyplýva právny nárok na udelenie povolenia na dovoz voľne žijúceho živočicha.

Je zrejmé, že správny orgán pri svojom rozhodovaní vychádzal zo stanovísk vedeckých orgánov Slovenskej republiky, z obsahu ktorých vyplynulo, že existujú iné dôvody týkajúce sa ochrany druhov, ktoré bránia vydaniu povolenia na dovoz, a preto s udelením povolenia nesúhlasil.

(...)

Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že zamietnutím žiadosti o vydanie povolenia nedošlo k porušeniu práva žiadateľa a takýto postup nebol v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky ani zákonmi Slovenskej republiky a medzinárodným dohovorom, pretože povinnosťou správnych orgánov pri rozhodovaní o vydaní povolenia na uvedenú činnosť je dbať na ekologickú rovnováhu a účinnú starostlivosť o životné prostredie.“

Výňatok z odôvodnenia rozsudku NS SR sp. zn. 1 SŽ-o-NS 95/2004 zo dňa 22. 03. 2005:

*„Zákon č. 237/2002 Z. z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov ustanovuje v § 28 ods. 1 písm. d) právomoc Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky vydať povolenie na dovoz vybraných exemplárov. Žalovaný bol oprávnený podľa názoru odvolacieho súdu v súlade so zásadou predbežnej opatrnosti zakotvenej v ustanovení § 13 zákona o životnom prostredí o životnom prostredí v znení neskorších predpisov žalobcovi odmietnuť vydať povolenie na dovoz kríženca druhov *Falco rusticolus x rusticolus x cherrung*.*

*Zo spisu žalovaného vyplýva, že správne orgány konajúce v právnej veci žalobcu vychádzali pri rozhodovaní zo stanovísk vedeckého orgánu Slovenskej republiky. Výsledkom bolo zistenie skutočností, že existuje dôvod na nevydanie povolenia na dovoz. Preto rozhodnutím Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3852/616/2002-5.1 zo dňa 11. novembra 2002 bola zamietnutá žiadosť žalobcu na dovoz kríženca sokola poľovníckeho a sokola rároha (*Falco rusticolus x rusticolus x cherrung*) a minister životného prostredia Slovenskej republiky rozhodnutím zo dňa 29. apríla 2003 č. k. 7/2003 rozklad žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové rozhodnutie.“*

PO PREŠTUDOVANÍ UVEDENÝCH ROZSUDKOV NS SR MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

V rozhodovacom procese musí orgán verejnej správy uniesť dôkazné bremeno pre svoje rozhodnutie vo veci nepovolenia vykonávania určitej činnosti v konaniach, ktoré sa uskutočňujú v súlade so zákonmi, z ktorých nevyplýva pre žiadateľa právny nárok na povolenie činnosti pri splnení zákonných podmienok a v ktorých rozhoduje správny orgán na základe slobodného uváženia a vyhodnotenia všetkých dôkazov. V prípade, že správny orgán nedisponuje dostatočnými odbornými či vedeckými podkladmi odôvodňujúcimi nepovolenie činnosti, pri ktorej sa predpokladá aj malá pravdepodobnosť vzniku škodlivého následku na životnom prostredí, argumentácia princípom predbežnej opatrnosti, s odvolaním sa na § 13 zákona o životnom prostredí, je vhodnou interpretačnou pomôckou pri aplikácii práva. Z výňatkov vyššie uvedených rozhodnutí NS SR vyplýva, že sudy v rámci prieskumu rozhodnutí a postupov v správnom súdnictve takéto zdôvodnenie nepovolenia činnosti vo vydanom správnom rozhodnutí považujú za preskúmateľné, z čoho vyplýva akceptácia princípu predbežnej opatrnosti upraveného v § 13 zákona o životnom prostredí v rozhodovacej činnosti orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia a ich oprávnenia v súlade s týmto princípom nepovoliť vykonávanie činnosti, o ktorú žiadateľ požiadal. Na druhej strane je však potrebné uviesť, že vzhľadom na minimálnu judikatúru v tejto oblasti nie je možné uviesť odporúčanie k miere pravdepodobnosti vzniku škodlivého následku na životnom prostredí, ktorá by odôvodňovala argumentáciu princípom predbežnej opatrnosti. Správny orgán sa bude musieť s touto otázkou vysporiadať v rámci konkrétneho rozhodovacieho procesu s prihliadnutím na skutkový stav daného prípadu a existujúcu judikatúru.

Princíp predbežnej opatrnosti by mohol predstavovať významný argument pri riešení určitej právnej otázky vo vzťahu k rozhodovaniu podľa osobitných (zložkových) zákonov, z ktorých nevyplýva pre žiadateľa právny nárok na vydanie rozhodnutia po splnení stanovených zákonných podmienok. Zároveň je aplikovateľný aj v konaniach začatých na podnet správneho orgánu, napr. o obmedzení alebo zákaze vykonávania určitej činnosti.

2. JUDIKATÚRA K PRINCÍPU PREVENČIE PODĽA ZÁKONA O OPaK

■ ROZSUDOK NAJvyššieho súdu SLOVENSKEJ REPUBLIKY sp. zn. 3 Sžp 2/2008

04. 12. 2008

Skutkový stav:

SIŽP – Inšpektorát životného prostredia Bratislava, odbor inšpekcie ochrany prírody a krajiny uložil v roku 2007 pokutu vo výške 500 000 Sk za poškodenie biotopu CHŽ dropa fúzatého (*Otis tarda*) a sokola červenonohého (*Falco tinnunculus*) v dôsledku rozorania parcely v roku 2005. V odvolacom konaní SIŽP – Ústredie rozhodnutie potvrdil. Krajský súd v Bratislave dospel k záveru, že hoci napadnuté rozhodnutie vychádza zo správneho posúdenia veci a aj postup správnych orgánov v konaní bol v súlade so zákonom, bolo potrebné zmeniť rozhodnutia správnych orgánov v časti týkajúcej sa výšky uloženej sankcie, ktorú považoval súd vzhľadom na zistené okolnosti za neprimerane vysokú – znížil pokutu na 50 000 Sk. NS SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave potvrdil. Vo svojom odôvodnení okrem iného uviedol:

„Predovšetkým z pripojeného administratívneho spisu je preukázané, že:

- *žalobca listom zo dňa 14. 03. 2005 oznámil svoj nesúhlas s predĺžením Dohody o prenechaní nehnuteľností na dočasné užívanie s odvolaním sa na jej čl. VII. ods. 1 s tým, že bližšie dôvody svojho konania neobjasnil;*
- *následne bol listom zo dňa 14. 07. 2005 upozornený správnym orgánom podľa § 4 ods. 2 zák. č. 543/2002 Z. z. na nutnosť zachovať vytvorený prírodný biotop pre dropa fúzatého, ako aj na následky svojho správania v budúcnosti. Tu Najvyšší súd vyzdvihuje tú skutočnosť, že štátny orgán dostatočne poučil žalobcu, z ktorého správania bola evidentná neochota v budúcnosti spolupracovať na ochrane biotopu pre chránené živočíšne druhy (drop fúzatý a sokol červenonohý);*

- oznámením zo dňa 16. 08. 2005 bolo žalobcovi dané na vedomie začatie konania o obmedzení alebo zakázaní niektorých činností žalobcovi na predmetných parcelách;
- listom zo dňa 08. 11. 2005 bol žalobca opätovne upozornený na nutnosť zachovať vytvorený prírodný biotop pre dropa fúzatého;
- súčasne na základe telefonického upozornenia stráža prírody z 08. 11. 2005 sa správny orgán reálne dozvedel, že žalobca pristúpil k rozoraniu trávnych porastov, ktoré tvoria biotop chránených živočíchov dropa fúzatého a sokola červenonohého.

(...)

S prihliadnutím na čl. 44 Ústavy Slovenskej republiky a § 17 ods. 1 zák. č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí pre Najvyšší súd vyplýva záver, že verejný záujem na ochrane životného prostredia ako základného predpokladu existencie ľudskej bytosti je mimoriadny a preto právny poriadok Slovenskej republiky mu venuje zvýšenú pozornosť a v prípade stretu tohto verejného záujmu s výkonom niektorých práv jednotlivcom je na základe uvedeného prípustné výkon týchto práv obmedziť. Toto je najmä evidentné v prípade stretu verejného záujmu na ochrane životného prostredia a súkromných práv, ktorým je napríklad vlastnícke právo, ktorého obsah (čl. 20) a zvýšená ochrana v správnom súdnictve (čl. 46 ods. 2 veta druhá) sú zakotvené priamo v Ústave Slovenskej republiky.

Potom je celkom prirodzené, že zákonodarca prostredníctvom ust. § 4 ods. 1 zák. č. 543/2002 Z. z. zakotvil všeobecnú prevenčnú povinnosť nielen štátu ale aj jednotlivcom, aby vzhľadom na zachovanie zdravého životného prostredia prispôsobili vykonávanie svojich činností tak, aby nedošlo k poškodeniu životného prostredia alebo jeho zložiek, a ďalej v špeciálnych ustanoveniach, ktorým je napríklad § 61 ods. 1 veta prvá zák. č. 543/2002 Z. z. ako aj ust. § 3 ods. 1 písm. c/ zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy túto prevenčnú povinnosť bližšie rozviedol pre podmienky výkonu vlastníckeho práva alebo užívania poľnohospodárskej pôdy.

Najvyšší súd má ďalej zo spisu preukázané, že dňa 16. 08. 2005 prvostupňový správny orgán začal konanie podľa § 4 ods. 2 zák. č. 543/2002 Z. z., v ktorom výslovne uložil niektoré špecifické zákazy.

Podľa § 4 ods. 2 zák. č. 543/2002 Z. z. platí, že ak činnosť uvedená v odseku 1 vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, štátny orgán ochrany prírody a krajiny túto činnosť po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže.

Tak aj prvostupňový správny orgán konal, keď prostredníctvom upozornenia zo dňa 14. 07. 2005 žalobcu výslovne upozornil, že rozoranie pôdy na pozemkoch C KN č.X., X. a X. v k.ú. R. o celkovej výmere 70,9954 ha po zrušení Dohody o ponechaní nehnuteľností na dočasné užívanie Štátnej ochrany prírody SR pre osobitné účely v rámci ochrany prírody, ktorej platnosť končí dňa 03. 08. 2005, by bolo zásahom do navrhovaného chráneného vtáčieho územia S. P. a v rozpore s ustanoveniami citovaného zákona. Zmenou súčasného stepného charakteru lúčnych spoločenstiev by prišlo k nenávratnej zmene biotopu a prakticky by sa znehodnotili i doteraz vynaložené finančné prostriedky, či už na platby za nájom pozemkov alebo na konkrétne opatrenia na lokalite, kde Štátna ochrana prírody SR realizovala osobitný režim pre návrat pôvodnej Panónskej flóry – vysiatie pôvodných druhov rastlín, reštituované pôvodné druhy hmyzu ako potravná báza pre kritériové druhy.“

NS SR sa v rozsudku kriticky vyjadril k zníženiu výšky pokuty Krajským súdom v Bratislave (z 500 000 Sk na 50 000 Sk):

„... ktorého viedli k zníženiu výšky pokuty iba na 50 000 Sk, musí Najvyšší súd vyjadriť svoj nesúhlas s týmto právnym názorom krajského súdu o neopodstatnenosti výšky uloženej pokuty.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že pri svojom posudzovaní závažnosti zisteného skutkového stavu vychádzal z predmetu zák. č. 543/2002 Z. z., ktorý je vo forme verejného záujmu na sektorovej ochrane životného prostredia vyjadrený v jeho ust. § 1 ods. 1 nasledovne – tento zákon upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických

osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, utvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie a udržanie ekologickej stability.

Preto nie je možné za tejto situácie na úmyselné rozoranie trávneho porastu, jeho následné neobnovenie v ďalšom roku a naopak spojené so zasiatím kukurice siatej nazerať ako na konanie pochopiteľné z ekonomického hľadiska avšak z hľadiska ekologického unáhlené, ale vždy je nutné ho kvalifikovať ako spoločensky nežiaduce. Potom ani názor krajského súdu o vhodnosti symbolickej pokuty na tomto mieste nemá opodstatnenie, lebo správny orgán má v zmysle § 91 ods. 1 zák. č. 543/2002 Z. z. pri určovaní výšky pokuty za iný správny delikt prihliadať na jeho spoločenskú závažnosť. Ako kritériá zákon následne ponúka spôsob jeho spáchania (správne bolo v napadnutom rozhodnutí poukázané na nielen vedomé poškodenie ale následne aj zničenie dotknutej časti biotopu chránených živočíchov, čo je veľmi závažným porušením zákona) a na jeho následky vrátane vzniknutej ujmy (správne bolo v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaná nepriaznivá zmena pre výskyt chránených živočíchov v dotknutej lokalite vo vzťahu ku komunitárnym záväzkom vyplývajúcim z agendy Natura 2000 pre Slovenskú republiku) a na okolnosti, za ktorých bol spáchaný (žalobca bol viackrát oficiálnou cestou upozornený na nežiaduce následky a dopady jeho poľnohospodárskej výroby na biotop v tejto lokalite). K týmto kritériám sa však krajský súd pred tým, ako pôvodnú výšku pokuty 500 000 Sk (a podľa mienky Najvyššieho súdu uloženú správnym orgánom v opodstatnenej výške vzhľadom k jej maximálnej výške 1 milióna Sk) znížil na sumu 50 000 Sk, opomenul vyjadriť.“

■ ROZSUDOK KRAJSKÉHO SÚDU ŽILINA sp. zn. 21S 95/2011

23. 05. 2012

Skutkový stav:

Obvodný úrad životného prostredia v Ružomberku v roku 2011 podľa § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK, na základe podnetov viacerých subjektov zo strany verejnosti zakázal žalobcovi – obhospodarovateľovi lesných pozemkov:

- a) vykonávať ťažbu lesných porastov a s ňou súvisiace hospodárske aktivity (približovanie dreva, budovanie lanových dráh a pod.) v období od 1. januára do 31. decembra,
- b) odstraňovať, resp. poškodzovať stromy s hniezdnymi dutinami dťatľa čierneho, dťatľa trojprstého, dťatľa bielochrbtého, kuvika vrabčieho, kuvika kapcavého v období od 1. januára do 31. decembra, v k. ú. obce N. I., na pozemkoch špecifikovaných v rozhodnutí, ktoré sa nachádzajú v Národnom parku Veľká Fatra, ktorú sú súčasťou územia európskeho významu SKUEV0238 Veľká Fatra a chráneného vtáčieho územia Veľká Fatra.

Správny orgán vydal rozhodnutie z dôvodu, že obhospodarovateľ začal v území s miestnym názvoslovím Smrekovica ťažbu stromov, ktorou by došlo k zničeniu prírodných hodnôt územia – jedinečného komplexu zachovalých lesov pralesovitého charakteru. V odvolacom konaní Krajský úrad životného prostredia v Žiline rozhodnutie potvrdil. Krajský súd v Žiline rozsudkom z roku 2012 zamietol žalobu. Vo svojom odôvodnení okrem iného uviedol:

„Vzhľadom k tomu, aj z citovaného ustanovenia § 4 ods. 1, resp. aj § 4 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. vyplýva tzv. všeobecná prevenčná povinnosť ochrany prírody a krajiny a teda aj podľa názoru súdu bolo možné vysloviť zákaz ťažby lesných porastov a s ňou súvisiace hospodárske aktivity špecifikovaný pod písm. a) a aj zákaz špecifikovaný pod písm. b) výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia aj na dané územie národného parku, resp. chráneného vtáčieho územia a územia celoeurópskeho významu. Vzhľadom na to aj logicky, pokiaľ by orgán ochrany prírody nepristúpil k takémuto riešeniu, ťažbou dreva, resp. aj inou hospodárskou činnosťou zo strany žalobcu, by sa aj podľa názoru súdu masív Smrekovica celkom vyťažil a potom by už v podstate nebolo ani čo chrániť v zmysle Zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z., t. j. podľa názoru súdu bolo namieste použitie § 4 ods. 1, 2 zákona č. 543/2002 Z. z., ktorý podľa názoru súdu vo vzťahu k ochrane prírody a krajiny má aj prevenčný charakter, a teda zákaz ťažby tak, ako sa skonštatoval vo výrokovej časti rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu, bol za danej situácie namieste...”

Súd sa zaoberal aj námietkou žalobcu, že § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK je možné aplikovať len v rámci všeobecnej ochrany prírody podľa druhej časti zákona o OPaK. Súd došiel k záveru, že je ich možné použiť aj v rámci tzv. osobitnej ochrany prírody podľa tretej časti zákona o OPaK:

„Súd poukazuje najmä na to, že v predmetnom prípade bolo potrebné podľa názoru súdu dospieť v podstate k ochrane toho, čo v danej lokalite zostalo ešte zachované (prirodzený lesný ekosystém) a to konkrétne cez všeobecnú časť druhej časti zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (§§ 3 – 10 zákona č. 543/2002 Z. z.) a to prostredníctvom ust. § 4 ods. 1, 2 zákona, resp. cez § 8 zák. č. 543/2002 Z. z. Aj napriek známej skutočnosti, že pre dané územie platil 3. stupeň ochrany v zmysle ust. § 19 ods. 2 zákona, ust. § 14 zák. č. 543/2002 Z. z., v rámci ktorého ustanovenia nie je špecifikované obmedzenie zákaz ťažby, resp. zákaz ťažobnej činnosti, správne orgány postupovali správne, keď na základe uvedených zistení vyslovili pre žalobcu špecifikovaný zákaz. Nestotožňuje sa súd s názorom žalobcu, že by správne orgány postupovali nad rámec zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a nemohli využiť v prípade ochrany prírody a krajiny ust. § 4, resp. § 8 zák. č. 543/2003 Z. z. Z § 2 zákona č. 543/2002 Z. z. vyplýva, čo sa rozumie ochranou prírody a krajiny, rozumie sa ňou aj obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života atď. Vzhľadom k tomu, aj z citovaného ustanovenia § 4 ods. 1, resp. aj § 4 ods. 2 zák. č. 543/2002 Z. z. vyplýva tzv. všeobecná preventčná povinnosť ochrany prírody a krajiny a teda aj podľa názoru súdu bolo možné vysloviť zákaz ťažby lesných porastov a s ňou súvisiace hospodárske aktivity.

(...)

Nie je možné stotožniť sa teda ani s názorom žalobcu, že ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z., ktoré upravujú osobitnú ochranu prírody a krajiny (§ 11 – 53 zákona č. 543/2002 Z. z.) vylučujú použitie ustanovení o všeobecnej ochrane prírody a krajiny (§ 3 – 10 zákona č. 543/2002 Z. z.), podľa ktorých (§ 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z.) bol žalobcovi daný špecifikovaný zákaz preskúmanými rozhodnutiami. Podľa názoru súdu sa prakticky všetky ustanovenia druhej časti zákona [s výnimkou novelizovaných ustanovení § 6 ods. 4 a § 7 ods. 2, a ktorých použitie vylučuje § 14 ods. 1 písm. d) a § 15 ods. 1 písm. h) zákona] sa v plnom rozsahu uplatňujú aj na chránené územia a ich ochranné pásma. Ustanovenia všeobecnej ochrany prírody a krajiny druhej časti zákona vytvárajú rámec ochrany osobitnej časti zákona o ochrane prírody a krajiny a uplatňujú sa spoločne, čo je zrejmé aj z toho, že osobitná ochrana nie je zákonom upravená komplexne, pričom tretia časť zákona č. 543/2002 Z. z. (§ 11 – 53 zákona č. 543/2002 Z. z.), ktorá upravuje osobitnú ochranu prírody a krajiny, neobsahuje ustanovenia, na základe ktorých by mohol orgán ochrany prírody preventívne obmedziť alebo zakázať činnosť, ktorou môže byť ohrozený predmet ochrany chráneného územia, resp. chránené druhy, pričom súd zdôrazňuje a poukazuje na to, že základným princípom pri ochrane prírody a krajiny, resp. životného prostredia je základný princíp prevencie. Vzhľadom na to, že dôsledky poškodenia prírody a krajiny, teda životného prostredia, sú často nenapraviteľné, treba takýmto poškodeniam prírody resp. celkovo životného prostredia predovšetkým predchádzať, a to práve aj zákazom, ktorý bol daný žalobcovi vo vzťahu k vykonávaniu jeho činnosti na chránenom území...“

Ďalšou otázkou, ktorou sa súd zaoberal na základe námietky žalobcu, bolo posúdenie zákonnosti vymedzenia trvania zákazu činnosti – ťažby dreva celoročne v období od 1. januára do 31. decembra. Súd dospel k záveru, že takto vymedzené trvanie zákazu ťažby bolo vykonané v súlade so zákonom o OPaK:

„Vo vzťahu k námietke žalobcu, že podľa § 8 ods. 1 zák. č. 543/2002 Z. z. je možné obmedziť alebo zakázať činnosť až do odstránenia nedostatkov, z rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu je zrejмый celoročný zákaz pod písmenami a) a b) vo vzťahu k tam uvedeným činnostiam a nie do odstránenia nedostatkov. Podľa názoru súdu uvedený nedostatok však nemôže spôsobovať nezákonnosť rozhodnutia, keď je zrejmé, že správny orgán rozhodoval aj podľa ust. § 4 ods. 1, 2 predmetného zákona. Zároveň súd poukazuje na to, že v zákone č. 543/2002 Z. z., v § 89 ods. 1 písm. a) je upravená možnosť orgánu ochrany prírody, svoje rozhodnutie dodatočne zmeniť, pokiaľ sa ukáže, že došlo k zmene skutočností rozhodujúcich na vydanie rozhodnutia, alebo ak by si to vyžadovali záujmy ochrany prírody a krajiny chránené týmto zákonom. Takže v danom prípade ani podľa názoru súdu nemožno konštatovať, že ide o rozhodnutie, ktoré by nebolo možné vzhľadom na vyššie ustanovené ustanovenie § 89 ods. 1 písm. a) predmetného zákona zmeniť.“

■ ROZSUDOK KRAJSKÉHO SÚDU KOŠICE

sp. zn. 7S/156/2012

24. 04. 2013

Skutkový stav:

Obvodný úrad životného prostredia Rožňava rozhodnutím z roku 2012 vydaným podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK nariadil obhospodarovateľovi lesných pozemkov obmedzenie výkonu lesohospodárskej činnosti s cieľom zachovať priaznivý stav chráneného druhu orla krikľavého. V odvolacom konaní Krajský úrad životného prostredia Košice rozhodnutie potvrdil. Krajský súd Košice zrušil rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia Košice, ako aj rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia Rožňava a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom odôvodnení okrem iného uviedol:

„Správny orgán prvého stupňa vo svojom rozhodnutí iba konštatoval, že v K. V. W. S. bolo lokalizovaných 7 párov orla krikľavého, pričom z toho jeden pár pravidelne hniezdi v JPRL č. XXX v kat. úz. X. , ktorého užívateľom je žalobca. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí opisuje históriu hniezda v predmetnom JPRL a konštatuje, že žalobca od roku 2002 akceptoval a dodržiaval písomne určené podmienky ochrany hniezdneho biotopu, pričom žiadne porušenie podmienok zo strany pracovníkov odštepného závodu žalobcu v Y. doteraz nezaznamenal. Z rozhodnutí správneho orgánu prvého stupňa a žalovaného nevyplýva, aby žalobcom realizovaná lesohospodárska činnosť viedla k ohrozeniu existencie orla krikľavého v predmetnom JPRL, mala negatívny vplyv na rozmnožovanie schopností tohto chráneného druhu a ohrozovala jeho populáciu, v dôsledku toho by bol žalobca na tieto skutočnosti upozornený pred vydaním napadnutých rozhodnutí. Žalovaný až vo vyjadrení zo dňa 11. 10. 2012 k podanej žalobe konštatoval, že v súvislosti s vykonávaním lesohospodárskej činnosti žalobcu, ktorá ohrozila, poškodila alebo zničila hniezdenie biotopy orla krikľavého, a teda mala vplyv na priaznivý stav populácie tohto druhu, bol žalobca upozornený na porušovanie ustanovení zákona o ochrane prírody a krajiny v iných katastrálnych územiach, a to Z., Y. a B.

Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že v tomto prípade neboli splnené zákonné predpoklady pre vydanie rozhodnutia podľa § 4 ods.2 zákona o ochrane prírody a krajiny.“

■ ROZSUDOK KRAJSKÉHO SÚDU KOŠICE

sp. zn. 6S/238/2012

05. 09. 2013

Skutkový stav:

Obvodný úrad životného prostredia Rožňava rozhodnutím z roku 2012 vydaným podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK nariadil obhospodarovateľovi lesných pozemkov dodržať podmienky v jednotkách priestorového rozdelenia lesa kvôli zabezpečeniu ochrany hniezdných lokalít páru orla krikľavého (aquila pomarina). V odvolacom konaní Krajský úrad životného prostredia Košice rozhodnutie potvrdil. Krajský súd Košice zrušil rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia Košice, ako aj rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia Rožňava a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom odôvodnení okrem iného uviedol:

„Ustanovenie 4 ods. 2 citovaného zákona ustanovuje zákonné podmienky, ktoré musia byť kumulatívne splnené pre vydanie rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze činnosti: činnosti špecifikované v odseku 1 musia viesť k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušovaniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, a na škodlivé následky tejto činnosti bol dotknutý subjekt upozornený pred vydaním rozhodnutia.

(...)

„... súd dospel k záveru, že v tomto prípade neboli splnené zákonné predpoklady pre vydanie rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 zákona o ochrane prírody a krajiny.“

■ **ROZSUDOK KRAJSKÉHO SÚDU BANSKÁ BYSTRICA**
sp. zn. 23S/243/2013

26. 03. 2014

v spojení s

ROZSUDKOM NAJvyššieho SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY
sp. zn. 5Sžo/45/2014

28. 04. 2016

Skutkový stav:

Obvodný úrad životného prostredia v Brezne v roku 2012 podľa § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK, na základe žiadosti ktorú podal navrhovateľ FSC Slovensko, zakázal žalobcovi – obhospodarovateľovi lesných pozemkov vykonávať ťažbu v lesných porastoch a s ňou súvisiace hospodárske aktivity (výstavbu lesných ciest a zväžnic, približovanie dreva, budovanie lanovkových dráh a pod.), ako aj ďalšie lesohospodárske aktivity (výchovu lesných porastov, zalesňovanie a pod.) na celom území navrhovanej prírodnej rezervácie Bystrá dolina (ďalej len „PR Bystrá dolina“), a to až do doby jej vyhlásenia za prírodnú rezerváciu. Ďalej vo výroku rozhodnutia uviedol, že zákaz sa nevzťahuje na prípadný výrub jednotlivých stromov v bezprostrednej blízkosti (do 30 m od trasy) zelenoznačkovej turistickej trasy č. 5426 v úseku Trangoška – Chata M. R. Štefánika, vo vymenovaných JPRL, potenciálne ohrozujúcich bezpečnosť osôb pohybujúcich sa po nej, za predpokladu, že stromy určené na výrub budú označené Správou Národného parku Nízke Tatry. Zákaz sa týkal územia nachádzajúceho sa v Národnom parku Nízke Tatry, ktoré je súčasťou územia európskeho významu SKUEV0302 Ďumbierske Tatry a chráneného vtáčieho územia Nízke Tatry. Správny orgán vydal rozhodnutie z dôvodu, že obhospodarovateľ plánoval v území navrhovanej prírodnej rezervácie Bystrá dolina ťažbu stromov, ktorou by došlo k zničeniu prírodných hodnôt územia – jedinečného komplexu zachovalých lesov pralesovitého charakteru. V čase rozhodovania už bolo vedené konanie podľa § 50 zákona o OPaK na vyhlásenie ochrany prírodnej rezervácie Bystrá dolina s piatym stupňom ochrany, kde platí zákaz ťažby dreva. V odvolacom konaní Okresný úrad Banská Bystrica, odbor opravných prostriedkov (do 30. 09. 2013 Obvodný úrad životného prostredia Banská Bystrica, odbor ochrany prírody vybraných zložiek životného prostredia a odvolacích konaní kraja) rozhodnutie potvrdil. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z roku 2014 zamietol žalobu. NS SR rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici potvrdil. Krajský súd v Banskej Bystrici vo svojom odôvodnení okrem iného uviedol:

„Súd sa nestotožnil s tvrdením žalobcu o nesprávnom a nezákonnom aplikovaní na daný prípad ustanovenia § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. s tým, že podľa žalobcu mal správny orgán postupovať podľa § 50 ods. 5 a ods. 6 tohto zákona. To, že si žalobca splnil svoju oznamovaciu povinnosť v zmysle § 50 ods. 5 zákona, keď po doručení oznámenia o zámere vyhlásiť prírodnú rezerváciu Bystrá dolina, oznámil výkon činností v tomto území, na ktoré je potrebný súhlas, je v podstate irelevantnou skutočnosťou pre predmetné konanie správneho orgánu, ktoré je nutné považovať za osobitné konanie, majúce iný právny režim upravený v druhej časti zákona č. 543/2002 Z. z., ktoré konanie začalo na základe žiadosti navrhovateľa – pribratého účastníka konania FSC Slovensko. Súd sa plne stotožňuje s konštatovaním tohto subjektu vo vyjadrení k žalobe, že je irelevantnou skutočnosťou, ako sa dozvedel žiadateľ o činnostiach žalobcu, ktoré mieňil v predmetnom území vykonávať. Práve z dôvodu, že proces vyhlasovania prírodnej rezervácie nie je definitívne ukončený, v záujme zabezpečenia predmetu ochrany, bolo plne v súlade so zákonom aplikovanie ustanovení § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. Postup, ktorého sa dožadoval žalobca v zmysle § 50 ods. 5 a ods. 6 zákona neposkytuje dostatočnú ochranu, a to aj s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 1 zákona a § 19 ods. 1 zákona, na čo správne poukázali správne orgány v odôvodnení preskúmaných rozhodnutí.

Krajský súd zastáva stanovisko, že správny orgán mohol na základe žiadosti navrhovateľa, za danej situácie, postupovať podľa § 4 a § 8 zákona č. 543/2002 Z. z. Zároveň zastáva názor, že boli splnené aj všetky kogentné zákonné podmienky zakotvené v hypotéze uvedených ustanovení. Súd sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že sa vyžaduje, aby k vykonávaniu činnosti vedúcej k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu prírody už došlo, naopak, zastáva názor, že postačuje, ak je preukázaná potenciálna možnosť, napr. v budúcnosti plánovaná činnosť, ako je to v danom prípade, v dôsledku ktorej by mohlo nastať ohrozenie, poškodenie alebo zničenie prírody (rastliny,

živočícha alebo ich biotopov), ako to predpokladá ustanovenie § 4 ods. 1, 2 zákona o ochrane prírody. Predmetné ustanovenie treba rozumieť v zmysle zásady prevencie a predbežnej opatrnosti. Obdobne aj ustanovenie § 8 ods. 1 zákona o ochrane prírody. Nie je teda nevyhnutné, aby šlo o činnosť, ktorá sa už reálne vykonáva, resp. ktorou už došlo k poškodeniu, či zničeniu prírody a krajiny. Pokiaľ by orgán ochrany prírody nepristúpil k takémuto riešeniu, ťažbou dreva, resp. inou hospodárskou činnosťou zo strany žalobcu, by aj podľa názoru súdu mohlo dôjsť k takému nežiaducemu zásahu do predmetu ochrany, v dôsledku čoho by mohlo dôjsť k úplnému zmareniu účelu vyhlásenia prírodnej rezervácie Bystrá dolina. Základným princípom pri ochrane prírody a krajiny, resp. životného prostredia, je základný princíp prevencie, pretože dôsledky poškodenia prírody a krajiny, teda životného prostredia, sú často nezvratné, nenapraviteľné, preto je nutné takýmto poškodeniam predovšetkým predchádzať, pričom jedným zo spôsobov akým to možno zabezpečiť je práve rozhodnutie o zákaze vykonávania činností, ktorý bol daný žalobcovi vo vzťahu k jeho plánovanej činnosti na chránenom území.“

Krajský súd v Banskej Bystrici sa zaoberal aj námietkou žalobcu, že § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPAK je možné aplikovať len v rámci všeobecnej ochrany prírody podľa druhej časti zákona OPAK. Súd došiel k záveru, že je ich možné použiť aj v rámci konania podľa § 50 zákona o OPAK o vyhlasovaní chráneného územia:

„Práve z dôvodu, že proces vyhlasovania prírodnej rezervácie nie je definitívne ukončený, v záujme zabezpečenia predmetu ochrany, bolo plne v súlade so zákonom aplikovanie ustanovení § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. Postup, ktorého sa dožadoval žalobca v zmysle § 50 ods. 5 a 6 zákona neposkytuje dostatočnú ochranu, a to aj s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 1 zákona a § 19 ods. 1 zákona, na čo správne poukázali správne orgány v odôvodnení preskúmaných rozhodnutí.

(...)

Pravdou je aj konštatovanie žalobcu, že ustanovenie § 50 v relevantnom znení nedávalo žalovanému oprávnenie zakázať žalobcovi oznámené činnosti, avšak napadnuté rozhodnutie nemožno považovať za rozhodnutie vydané v zmysle ustanovenia § 50 ods. 5 zákona. Ako už bolo vyššie uvedené, jedná sa o samostatné konanie, pričom bolo len na vôli (správnom uvážení) správneho orgánu, aký právny nástroj, vedúci k naplneniu účelu zákona o ochrane prírody a krajiny a zabezpečenia cieľa sledovaného vyhlásením prírodnej rezervácie, zvolí. Súd sa preto nestotožňuje s konštatovaním v žalobe, že žalovaný, resp. konajúci prvostupňový správny orgán, nepostupoval spôsobom a v rozsahu stanoveným zákonom, ako mu to ukladá imperatív v článku 2 odsek 2 Ústavy SR.“

Ďalšou otázkou, ktorou sa Krajský súd v Banskej Bystrici zaoberal na základe námietky žalobcu, bolo posúdenie zákonnosti vymedzenia trvania zákazu činnosti – ťažby dreva až do doby vyhlásenia územia za prírodnú rezerváciu. Súd dospel k záveru, že takto vymedzené trvanie zákazu ťažby bolo vykonané v súlade so zákonom o OPAK:

„Súd nepovažuje za opodstatnenú ani žalobnú námietku, ktorou žalobca namieta nezákonné vymedzenie doby trvania zákazu, odvolávajúc sa na to, že celé konanie začalo na základe oznámenia činností, ktoré žalobca mieni vykonávať na chránenom území v zmysle § 50 ods. 5, a teda malo byť postupované v zmysle tohto ustanovenia v spojení s ods. 6 §-u 50, v zmysle ktorého bolo možné obmedziť vykonávanie oznámených činností len na dobu dvoch rokov od oznámenia zámeru o vyhlásení prírodnej rezervácie. Ak súd pripustil správnosť aplikácie na daný prípad ustanovenia § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o ochrane prírody a krajiny, ktorý taxatívne časovo nestanovuje dobu, na ktorú je možné činnosti zakázať, je postup žalovaného, ako aj prvostupňového správneho orgánu súladný so zákonom, ak stanovil lehotu až do doby vyhlásenia navrhovanej prírodnej rezervácie Bystrá dolina. Súd poznamenáva, že trvanie zákazu je závislé od pretrvávania uvedených činností (ktoré vedú k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, alebo činností, ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny), preto v zákone ani nie je uvedená doba trvania zákazu. Ak správny orgán vymedzil dobu trvania zákazu „až do doby vyhlásenia PR“, v podstate nepostupoval v rozpore so zákonom. Zároveň súd poukazuje na to, že v ustanovení § 89 ods. 1 písm. a/ zákona č. 543/2002 Z. z. je upravená možnosť orgánu

ochrany prírody svoje rozhodnutie dodatočne meniť, pokiaľ sa preukáže, že došlo k zmene skutočností rozhodujúcich na vydanie rozhodnutia, alebo ak by si to vyžadovali záujmy ochrany prírody a krajiny chránené týmto zákonom.“

V rozsudku NS SR sp. zn. 5Sžo/45/2014 z 28. 04. 2016 sa neuvádzajú nové skutočnosti, súd len skonštatoval, že:

„Najvyšší súd prvostupňový rozsudok podľa § 219 ods. 1, 2 OSP ako vecne správny potvrdil a súčasne odkazuje na jeho podrobné dôvody vo vzťahu ku všetkým dôvodom podaného odvolania, s ktorými sa krajský súd náležite po stránke skutkovej aj právnej vysporiadal a odvolací súd nevidí dôvod na zopakovanie vecne správnych dôvodov rozsudku krajského súdu.

Z uvedených dôvodov, s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu. Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu žalobcu nevyhovel a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, s ktorým sa stotožnil v celom rozsahu, ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil.“

85

■ ROZSUDOK OKRESNÉHO SÚDU SVIDNÍK sp. zn. 2C/14/2014

15. 06. 2016

Skutkový stav:

Dvaja nájomcovia prenajatých poľnohospodárskych pozemkov si žalobou uplatnili nárok na náhradu škody s príslušenstvom vo výške spol. hodnoty poškodených biotopov. Žaloba bola Okresným súdom Svidník zamietnutá. V odôvodnení rozsudku sa okrem iného uvádza:

„Podľa žalobcov škoda vznikla na pozemkoch, ktoré majú v prenájme. Žalovaný žalobcom vyplatil ekonomickú ujmu na úrode v roku 2012, avšak títo požadujú od neho ešte škodu, ktorú opierajú o list Štátnej ochrany prírody SR, Regionálne centrum ochrany prírody v Prešove zo dňa 01. 10. 2013, kde je vyčíslená spoločenská hodnota poškodeného biotopu. Táto škoda však nemohla vzniknúť žalobcom, ktorí nehnuteľnosti majú iba v nájme, nie sú ich vlastníckmi. Súd má za to, že pokiaľ vzniknutá škoda na biotope Lk1, nížinné a podhorské kosné lúky, vyčíslená ako spoločenská hodnota tohto biotopu, táto v žiadnom prípade nemohla vzniknúť žalobcom, pretože v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. a 359/2007 Z. z. štát zabezpečuje starostlivosť a ochranu prírody a krajiny a pokiaľ takáto škoda vznikla, mohla vzniknúť iba jemu. Nakoľko žalobcovia nie sú nositeľmi hmotnoprávneho oprávnenia, teda nemajú aktívnu legitimáciu v spore, súd žalobu zamietol.“

PO PREŠTUDOVANÍ ROZSUDKOV SÚDOV SR MOŽNO KONŠTATOVAŤ NASLEDOVNÉ:

- v prípade stretu verejného záujmu na ochrane životného prostredia (čl. 44 Ústavy Slovenskej republiky) s výkonom niektorých práv jednotlivcom je prípustné výkon týchto práv obmedziť, obzvlášť v prípade stretu so súkromným právom, ktorým je napríklad vlastnícke právo, ktorého obsah (čl. 20) a zvýšená ochrana v správnom súdnictve (čl. 46 ods. 2 veta druhá) sú zakotvené priamo v Ústave Slovenskej republiky;
- vzhľadom na záujem zachovania zdravého životného prostredia zákonodarca prostredníctvom § 4 ods. 1 zákona o OPaK zakotvil všeobecnú prevenčnú povinnosť nielen štátu ale aj jednotlivcom, aby prispôbili vykonávanie svojich činností tak, aby nedošlo k poškodeniu životného prostredia alebo jeho zložiek;
- základným princípom pri ochrane prírody a krajiny je princíp prevencie. Dôsledky poškodenia prírody a krajiny sú často nezvratné a nenapraviteľné, preto je nutné týmto poškodeniam predovšetkým predchádzať, pričom jedným zo spôsobov akým to možno zabezpečiť je práve rozhodnutie o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti;
- slovenské súdy sú ochotné akceptovať v oblasti environmentálnych otázok princípy práva životného prostredia, ak nimi správne orgány vo svojich rozhodnutiach argumentujú, a to aj tam, kde nie sú výslovne upravené v konkrétnej právnej norme, no z hľadiska ich širšej aplikácie by

bolo vhodnejšie, ak by sa správne orgány mohli oprieť o normatívny text národnej legislatívy alebo práva Európskej únie, ktorý s nimi pracuje;

- rozhodnutia vydané podľa § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK predstavujú vyjadrenie základného princípu ochrany životného prostredia – princípu prevencie. Podmienkou pre vydanie rozhodnutia o obmedzení alebo zákaze vykonávania činnosti podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK nie je, aby k vykonávaniu činnosti vedúcej k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu rastlín, živočíchov alebo ich biotopov už došlo, ale postačuje, ak je preukázaná možnosť, v dôsledku ktorej by sa tak mohlo stať;
- je na zvážení príslušného orgánu OPaK, aby v súlade s ustanoveniami § 4 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona o OPaK stanovil dobu trvania zákazu tak, aby ním dosiahol sledovaný cieľ ochrany konkrétnych častí prírody. V rozhodnutí o zákaze vykonávania činnosti podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK nemusí byť táto doba ani určená, keďže podľa § 89 ods. 1 písm. a) zákona o OPaK má orgán OPaK možnosť svoje rozhodnutie dodatočne meniť, ak sa preukáže, že došlo k zmene skutočností rozhodujúcich na vydanie rozhodnutia alebo ak by si to vyžadovali záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom o OPaK;
- právna úprava v zákone o OPaK v rámci tzv. všeobecnej ochrany podľa druhej časti zákona o OPaK je v plnom rozsahu aplikovateľná aj pre osobitnú ochranu prírody podľa tretej časti zákona o OPaK;
- pri rozhodovaní musí mať správny orgán na zreteli, že musia byť dodržané zákonné predpoklady pre vydanie rozhodnutia podľa § 4 ods. 2 a § 8 zákona o OPaK a vydané rozhodnutie musí byť riadne zdôvodnené.

3. JUDIKATÚRA K PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENIE PODĽA VODNÉHO ZÁKONA

Vo vzťahu k ochrane vôd neboli identifikované žiadne rozhodnutia súdov, ktoré by boli prínosné z hľadiska analýzy a konkrétne z hľadiska aplikácie princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie.

Táto skutočnosť logicky nadväzuje na predchádzajúce zistenia, že už samotná rozhodovacia činnosť orgánov štátnej správy na úseku ochrany vôd nevyužíva pri odôvodnení svojich rozhodnutí princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie a nie sú početné ani rozhodnutia vydané na základe ustanovení, ktoré autori analýzy identifikovali ako ustanovenia odrážajúce a postavené na týchto princípoch.

4. JUDIKATÚRA K PREDBEŽNÝM OPATRENIAM PODĽA SPRÁVNEHO PORIADKU

- **ROZSUDOK NAJvyššieho súdu Slovenskej republiky**
sp. zn. 10 Sžk/9/2017

19. 06. 2018

Skutkový stav:

V predmetnej veci NS SR zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného – Slovenskej inšpekcie životného prostredia – ústredie – útvaru integrovaného povoľovania a kontroly o predbežnom opatrení, ktorým orgán verejnej správy nariadil žalobcovi zdržať sa akýchkoľvek činností súvisiacich s ukladaním odpadu v prevádzke „Skládka odpadov Žilina – Považský Chlmec“.

Žalobca sa domnieval, že týmto rozhodnutím došlo k porušeniu zásady proporcionality ako aj k nedôvodnému a neprimeranému zásahu do jeho práv, keďže išlo o predbežné opatrenie, ktoré malo dočasný charakter a nemohlo obsahovať opatrenia trvalej povahy, ktoré by mu znemožňovali obnoviť pôvodný stav v budúcnosti alebo by to bolo možné len s neprimeranými ťažkosťami. Zásah do jeho práv a eventuálna ujma by mali byť primerané osvedčenej potrebe, pre ktorú sa predbežné opatrenie vydalo.

Námietku proporcionality vo veci vydaného napadnutého predbežného opatrenia a jeho dôsledkov pre fungovanie žalobcu ako podnikateľa a zásahu do ústavného práva slobodne podnikat' v zmysle čl. 35 ods. 1 Ústavy SR a jeho obmedzenie vo vzťahu k proklamovanej ochrane životného prostredia vydaním predbežného opatrenia, ktoré je svojím charakterom dočasným opatrením podľa presvedčenia vyhodnotil krajský súd ako nedôvodnú. V ďalšom uviedol, že ochrana životného prostredia je zakotvená v čl. 44 Ústavy SR a predpokladá, že každý má právo na priaznivé životné prostredie, ktoré je povinný chrániť a nesmie ho poškodzovať. Žalobca je obchodná spoločnosť, ktorej predmetom činnosti (podľa výpisu z obchodného registra) je okrem podnikania v oblasti nakladania s odpadmi aj ďalších cca 20 činností, pričom vydaním predbežného opatrenia bolo žalobcovi dočasne zakázané prevádzkovanie konkrétnej skládky, ale v žiadnom prípade nebolo žalobcovi zakázané (ani nebol nijako obmedzený) vyvíjať podnikateľskú činnosť v jeho ostatných predmetoch podnikania, a to ani v podnikaní s nakladaním s odpadmi. Súd mal za to, že vydaním napadnutého predbežného opatrenia nebolo porušené ústavou chránené právo žalobcu na podnikanie, bolo len dočasne obmedzené prevádzkovanie skládky, pričom po splnení zákonných podmienok a schválení zodpovedajúceho plánu úprav Skládky môže dôjsť k vydaniu integrovaného povolenia umožňujúceho jej prevádzkovanie.

V ďalšom kasačný súd konštatuje, že krajský súd správne vyhodnotil sťažovateľovu námietku proporcionality vo veci vydaného napadnutého predbežného opatrenia zo dňa 10. 04. 2014 a jeho dôsledkov pre fungovanie sťažovateľa ako podnikateľa a zásahu do ústavného práva slobodne podnikat' v zmysle čl. 35 ods.1 Ústavy SR (...).

VI.

ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA PRE LEPŠIE UPLATŇOVANIE PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI A PRINCÍPU PREVENČIE

Princíp predbežnej opatrnosti a princíp prevencie sú nosnými princípmi v práve životného prostredia. Analýza bola zameraná na zhodnotenie súčasného stavu uplatňovania princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie z pohľadu existencie právnych nástrojov v tejto oblasti a ich aplikácie. Z poznatkov praxe, potvrdených aj vykonanou analýzou rozhodnutí ako aj analýzou judikatúry slovenských súdov vo vzťahu k uplatňovaniu princípu prevencie a predbežnej opatrnosti pri výkone štátnej správy v oblasti ochrany životného prostredia, možno vyvodiť záver, že v praxi sa tieto princípy uplatňujú v rozsahu, ktorý nezodpovedá ich dôležitosti (platí to obzvlášť o princípe predbežnej opatrnosti). Analýza stavu legislatívy, aplikačnej praxe a judikatúry ohľadom tejto problematiky ukázala nedostatky v každej oblasti, preto pre zvýšenie uplatňovania týchto princípu v praxi sa navrhujú tieto riešenia:

1. K PRINCÍPU PREDBEŽNEJ OPATRNOSTI

Analýza ukázala, že napriek legislatívnej úprave princípu predbežnej opatrnosti v § 13 zákona o životnom prostredí, jeho aplikácia pri rozhodovaní orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia je málo častá. Svoju úlohu v tom zohráva skutočnosť, že princíp nie je zakotvený v osobitných právnych predpisoch, napr. v úvodných ustanoveniach osobitných (zložkových) zákonov na úseku životného prostredia, v ktorých býva definovaný ich účel. Ďalším problémom je nevedomosť orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia aktívne presadzovať toto existujúce ustanovenie v praxi. Dôvodom môžu byť viaceré skutočnosti:

- a) nedostatok teoretických poznatkov zamestnancov orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia, ktorí pri svojej rozhodovacej činnosti úzko aplikujú len právne predpisy zamerané na ochranu určitej zložky ochrany životného prostredia (neznalosť možností, ktoré im platná právna úprava poskytuje),
- b) nevedomosť o vzťahu zákona o životnom prostredí k zložkovým zákonom,
- c) nevedomosť ohľadne rozdielu medzi princípom predbežnej opatrnosti a princípom prevencie,
- d) odborní zamestnanci predovšetkým na okresných úradoch nemajú k dispozícii právne oddelenie, ktoré by im asistovalo pri rozhodovacej činnosti, interpretácii a správnej aplikácii právnych noriem,
- e) zabehnutá aplikačná prax orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia, nechť zmeniť zabehnutý prístup v rozhodovacej činnosti,
- f) malá vôľa orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia aplikujúcich platné právo prelomiť rôzne tlaky (nielen politické), ktorým sú zamestnanci týchto orgánov vystavení počas svojej rozhodovacej činnosti. Jedným z takýchto faktorov sú aj ekonomické (finančné) možnosti povinných subjektov, ich nedostatok vyvoláva hrozbu, že dôsledné uplatnenie zákonných požiadaviek by mohlo viesť k obmedzeniu či dokonca až k zastaveniu činnosti (prevádzok) týchto povinných subjektov. Obavy z týchto dôsledkov sú často príčinou toho, že príslušné orgány nevyužijú dostatočne alebo vôbec svoje zákonné oprávnenia,
- g) hrozba uplatňovania nároku na náhradu škody zo strany povinného subjektu v prípade zrušenia rozhodnutia nadriadeným správny orgánom alebo súdom,
- h) veľké množstvo najmä návrhovej agendy, ktoré neumožňuje zamestnancom orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia sa dôsledne zaoberať každým jednotlivým prípadom,

- i) nedostatočné usmerňovanie činnosti orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia zo strany nadriadených orgánov, najmä MŽP SR, ktoré riadi a kontroluje okresné úrady v sídle kraja po odbornej stránke a tým súvisiace nedostatočné vzdelávanie úradníkov.

Princíp predbežnej opatrnosti upravený v § 13 zákona o životnom prostredí ako jeden zo základných princípov v oblasti životného prostredia je aplikovateľný v celom spektre rozhodovacej činnosti orgánov štátnej správy na úseku ochrany životného prostredia (v návrhových konaniach len v prípade, ak zo zákona nevyplýva pre žiadateľa právny nárok na vydanie rozhodnutia po splnení zákonných podmienok), napriek tomu, že v osobitných právnych predpisoch nie je explicitne upravený. Zákon o životnom prostredí je totiž všeobecným právnym predpisom, ktorého právna úprava je aplikovateľná pri vykonávaní štátnej správy podľa osobitných hmotnoprávných predpisov na úseku životného prostredia, preto princípom predbežnej opatrnosti je možné argumentovať pri zdôvodňovaní výrokovej časti rozhodnutia:

- a) v konaniach začatých na základe žiadosti žiadateľa popri dôvodoch zamietnutia alebo nevyhovievania žiadosti, ktoré vyplývajú z príslušných osobitných hmotnoprávných predpisov, na základe ktorých orgány štátnej správy na úseku životného prostredia rozhodujú, najmä ak správny orgán nemá k dispozícii dostatok odborných alebo vedeckých informácií na dokázanie rizika činnosti, o ktorej rozhoduje, resp. neexistujú definitívne dôkazy o škodlivosti (stav tzv. vedeckej neistoty),
- b) v konaniach začatých z vlastného podnetu správneho orgánu (z úradnej povinnosti), napríklad aj pri aplikácii prevenčných ustanovení upravených v hmotnoprávných predpisoch, na základe ktorých orgány štátnej správy na úseku životného prostredia rozhodujú,
- c) obsahujúcej bližšie podmienky vykonávania povoľovanej činnosti, ktoré môžu byť určené aj z ohľadom na princíp predbežnej opatrnosti.

89

■ NÁVRHY RIEŠENIA V LEGISLATÍVNEJ OBLASTI

V záujme zabezpečenia skutočnej dôslednej ochrany životného prostredia a zvýšenia povedomia o princípe predbežnej opatrnosti, by bolo žiaduce de lege ferenda právne upraviť tento princíp s odkazom na § 13 zákona o životnom prostredí do hmotnoprávných predpisov, na základe ktorých orgány štátnej správy na úseku životného prostredia rozhodujú.

a) NÁVRH NOVELY ZÁKONA O OPaK

1. V § 2 ods. 1 druhá veta sa za slová „zásahov do prírody a krajiny,“ vkladajú slová „v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti^{10a)}“.

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Navrhuje sa v úvodnom ustanovení zákona ustanoviť, že pri postupoch podľa zákona o OPaK sa musí brať ohľad na princíp prevencie a princíp predbežnej opatrnosti, ako nosných princípov ochrany životného prostredia.

Ustanovenie § 2 ods. 1 by následne v plnom znení znelo (doplnok je zvýraznený tučným písmom):

„(1) Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy,¹⁰⁾ nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny **v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti,**^{10a)} podporou a spoluprácou s vlastníkami a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.“

10a) § 13 zákona o životnom prostredí

1aa) § 13 zákona o životnom prostredí v znení neskorších predpisov

Na program 46. schôdze Národnej rady Slovenskej republiky so začiatkom 18. 06. 2019 bol zaradený vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o OPaK – prvé čítanie (parlamentná tlač 1523). Dňa 19. 06. 2019 bola novela schválená v prvom čítaní. Zároveň bolo odhlasované pridelenie návrhu zákona Ústavnoprávnemu výboru NR SR, Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie (gestorský výbor) a Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj a určenie lehoty na prerokovanie návrhu novely zákona v druhom čítaní vo výboroch do 6. septembra 2019 a v gestorskom výbore do 9. septembra 2019.

Novelou zákona sa mení aj znenie § 2 ods. 1. V prípade schválenia tejto novely zákona o OPaK v NR SR, by navrhovaný novelizačný bod znel:

V § 2 ods. 1 druhá veta sa za slovo „procesov,“ vkladajú slová „v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti^{x)}“.

Ustanovenie § 2 ods. 1 by následne v plnom znení znelo (doplnok je zvýraznený tučným písmom):

„(1) Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy,¹⁰⁾ nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o charakteristický vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny vrátane ochrany prírodných procesov, **v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti,^{x)}** podporou a spoluprácou s vlastníkmi, správcami a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi štátnej správy, obcami, samosprávnymi krajmi, štátnymi odbornými organizáciami, vedeckými inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami,^{10a)} ktorých predmetom činnosti je ochrana prírody a krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa podľa tohto zákona realizuje vo verejnom záujme.“

2. V § 86 sa vkladá nový odsek 3, ktorý znie:

„(3) Fyzické osoby a právnické osoby pri opätovnej žiadosti o povolenie činnosti, ktorá pri zohľadnení princípu predbežnej opatrnosti nebola v minulosti povolená, sú povinné vo svojom záujme zaobstarať a orgánu ochrany prírody predložiť znalecké posudky alebo iné odborné posudky preukazujúce, že potenciálne riziko nehrozí.“

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Navrhuje sa v prípade opätovnej žiadosti na povolenie činnosti, ktorá na základe aplikácie princípu predbežnej opatrnosti nebola v minulosti povolená, preniesť dôkazné bremeno na žiadateľa.

b) NÁVRH NOVELY VODNÉHO ZÁKONA

Navrhujeme výslovne zakotvenie princípu predbežnej opatrnosti do úvodných ustanovení vodného zákona s odkazom na jeho úpravu v zákone o životnom prostredí.

V § 1 ods. 2 sa za slová „Tento zákon“ vkladajú slová „v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti^{1aa)}“.

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Navrhuje sa v úvodnom ustanovení zákona ustanoviť, že pri postupoch podľa vodného zákona sa musí brať ohľad na princíp prevencie a princíp predbežnej opatrnosti, ako nosných princípov ochrany životného prostredia.

Ustanovenie § 1 ods. 2 by následne v plnom znení znelo (doplnok je zvýraznený tučným písmom):

x) § 13 zákona o životnom prostredí

1a) § 13 zákona o životnom prostredí

1aa) § 13 zákona o životnom prostredí v znení neskorších predpisov

- „(2) Tento zákon v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti vytvára podmienky na
- a) všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov^{1b)} v krajine,
 - b) zachovanie alebo zlepšovanie stavu vôd,
 - c) účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,
 - d) manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,
 - e) znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,
 - f) zabezpečenie funkcií vodných tokov,
 - g) bezpečnosť vodných stavieb,
 - h) využívanie vody s ohľadom na jej strategický a bezpečnostný význam pre štát, na verejný záujem, potravinovú bezpečnosť štátu a na jej prednostné určenie podľa § 3 ods. 4.“

c) NÁVRH NOVELIZAČNÉHO USTANOVENIA K NÁVRHU NOVÉHO ZÁKONA O EIA

V súčasnosti je po MPK návrh nového zákona o EIA. Vo vzťahu k tomuto návrhu zákona sa navrhuje nasledovný novelizačný bod:

V § 3 písm. a) na konci vety vypustiť čiarku a doplniť slová „a v súlade s princípom prevencie a predbežnej opatrnosti^{x)}“.

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Navrhuje sa v účele zákona ustanoviť, že pri postupoch podľa zákona EIA sa musí brať ohľad na princíp prevencie a princíp predbežnej opatrnosti, ako nosných princípov ochrany životného prostredia.

■ NÁVRHY RIEŠENIA V APLIKAČNEJ OBLASTI

Ak má princíp predbežnej opatrnosti slúžiť v konkrétnom prípade na presadenie ústavou garantovaného práva na priaznivé životné prostredie, rozhodnutie orgánu štátnej správy na úseku životného prostredia vrátane jeho odôvodnenia musí zodpovedať cieľu, ktorý tento orgán sleduje, t. j. ochrane práv na priaznivé životné prostredie. Vzhľadom na faktický dopad rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia na stav životného prostredia a úlohu ich zamestnancov rozhodovať v duchu príslušného zákona je nevyhnutné v aplikačnej praxi posilniť nasledovné:

- a) zlepšiť metodické usmerňovanie, najmä zamestnancov okresných úradov v sídle kraja, odborov starostlivosti o životné prostredie zo strany MŽP SR,
- b) pripraviť manuál pre zamestnancov orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia k procesným postupom, príkladom z praxe a vzorom správnych aktov, čím by sa okrem iného napomohlo k zabezpečeniu dodržiavania zásady materiálnej rovnosti v rozhodovaní v zmysle § 3 ods. 5 druhá veta správneho poriadku, podľa ktorého by pri skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nemali vznikať neodôvodnené rozdiely,
- c) zriadiť jednotný informačno-vzdelávací portál pre orgány štátnej správy na úseku životného prostredia. Skúsenosti ukázali, že v rezorte životného prostredia chýba nástroj, ktorý by systematizoval poznatky a sprostredkoval nové znalosti nevyhnutné pre fungovanie a skvalitňovanie práce orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia. Hlavnou úlohou portálu by bolo odborné vzdelávanie, vytváranie komplexného odborného zázemia, prinášanie nových poznatkov a riešení konkrétnych právnych situácií na základe okrem iného aj spracúvania podnetov od orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia. Pre používateľov portálu by boli k dispozícii právne predpisy, odborné stanoviská, prípadové štúdie, judikatúru súdov a ďalšie potrebné

x) § 13 zákona o životnom prostredí

právne informácie pre činnosť orgánov štátnej správy na úseku životného prostredia. Portál by poskytoval online poradenstvo pre otázky správnej praxe užívateľov portálu, vypracované stanovisko by následne bolo zverejnené na portály a tým sprístupnené aj pre iných žiadateľov ako bol žiadateľ o poradenstvo, čím by sa zvýšila rýchlosť a efektívnosť odborného usmerňovania a zároveň by sa tým aj naplňali ciele v oblasti informatizácie v štátnej správe,

- d) zriadenie právnych oddelení, resp. posilnenie oddelení na okresných úradoch zamestnancami s právnym vzdelaním, ktorí by asistovali odborným zamestnancom pri príprave a zdôvodňovaní správnych rozhodnutí.

2. K PRINCÍPU PREVENIE

Analýza ukázala, že princíp prevencie nie je explicitne zadefinovaný v zákone o životnom prostredí, i keď je možné ho z jeho ustanovení vyvodiť.

Čo sa týka osobitných, zložkových zákonov, tak princíp prevencie zakotvený v § 4 ods. 2 zákona o OPaK je najčastejšou právnou úpravou, na základe ktorej dochádza k aplikácii tohto princípu v praxi orgánmi OPaK.

Na úseku ochrany vôd možno konštatovať, že ustanovenia, ktoré boli identifikované ako tie, ktoré sú postavené na princípe prevencie, sú zriedkakedy orgánmi štátnej správy aplikované.

Z pohľadu princípu prevencie je veľmi dôležitý inštitút konania o podnete podľa § 19 zákona o EIA a je aj relatívne často využívaný.

■ NÁVRHY RIEŠENIA V LEGISLATÍVNEJ OBLASTI

a) NÁVRH NOVELY ZÁKONA O OPaK

1. V § 4 ods. 2 sa slovo „vedie“ nahrádza slovami „môže viesť“ a na konci sa vkladá druhá veta, ktorá znie „Orgán ochrany prírody je oprávnený určiť podmienky na ďalšie vykonávanie činnosti, ktorú obmedzil, vrátane ich časovej platnosti.“

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Navrhuje sa zosúladenie znenia s právnou úpravou § 4 ods. 1 zákona o OPaK, ktorá sa týka výkonu činností, ktoré potencionálne ohrozujú, poškodzujú alebo ničia rastliny, živočíchy a ich biotopy. Súčasné znenie § 4 ods. 2 zvädza k výkladu, že táto činnosť musí viesť k vzniku následku, ktorý zákon zadefinoval. Z hľadiska aplikačnej praxe by bolo vhodnejšie ustanovenie terminologicky upraviť tak, že postačuje, ak je preukázaná potencionálna možnosť vzniku takého následku.

V praxi vznikajú často situácie, kedy orgán OPaK pri obmedzení výkonu činnosti zároveň stanoví podmienky na ďalšie jej vykonávanie vrátane určenia časového obdobia platnosti týchto podmienok. Podľa súčasného znenia zákona o OPaK orgán OPaK nedisponuje takouto právomocou, preto by bolo žiaduce skutkový stav zosúladiť s právnym stavom. Navrhovaná zmena je aj v záujme povinných osôb, lebo takýmto zákonným postupom bude možné znížiť ekonomický dopad na povinnú osobu, t. j. výkon činnosti regulovaný cez určené podmienky by sa mohol nastaviť tak, aby neobmedzoval činnosť povinnej osoby viac, než je to potrebné.

Ustanovenie § 4 ods. 2 by následne v plnom znení znelo (doplňok je zvýraznený tučným písmom):

„(2) Ak činnosť uvedená v odseku 1 **môže viesť** k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, štátny orgán ochrany prírody a krajiny (ďalej len „orgán ochrany prírody“) túto činnosť po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže. **Orgán ochrany prírody je oprávnený určiť podmienky na ďalšie vykonávanie činnosti, ktorú obmedzil, vrátane ich časovej platnosti.**“

2. V § 8 ods. 1 sa slová „a krajiny“ nahrádzajú slovami „alebo krajiny“ a vkladá sa druhá veta, ktorá znie „Orgán ochrany prírody je pri obmedzení činnosti oprávnený určiť podmienky na jej ďalšie vykonávanie.“

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Podľa súčasného znenia sa vyžaduje pre aplikáciu právnej úpravy § 8 ods. 1 zákona o OPaK splnenie kumulatívnej podmienky hrozby alebo poškodenia alebo ničenia prírody a krajiny. Navrhuje sa legislatívna zmena na alternatívnu podmienku, že takýto dôsledok by sa týkal prírody alebo krajiny, tak ako je to upravené aj v § 8 ods. 2 zákona o OPaK.

Z hľadiska aplikačnej praxe by bolo žiaduce, aby orgán OPaK disponoval právomocou určiť podmienky vykonávania činnosti, ktorú obmedzil. Na jednej strane by tým mohol regulovať ďalšie vykonávanie činnosti a zároveň by sa tým aj znížil ekonomický dopad na povinnú osobu, t. j. podmienky by sa mohli nastaviť tak, aby neobmedzovali činnosť povinnej osoby viac, než je to potrebné. Tým by sa znížili aj obavy zamestnancov orgánov OPaK aplikovať v praxi túto právomoc.

Ustanovenie § 8 ods. 1 by následne v plnom znení znelo (doplnok je zvýraznený tučným písmom):

„(1) **Orgán ochrany prírody po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže až do odstránenia nedostatkov činnosť, ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody alebo krajiny, alebo činnosť, ktorá takéto poškodenie alebo ničenie spôsobila. Orgán ochrany prírody je pri obmedzení činnosti oprávnený určiť podmienky na jej ďalšie vykonávanie.**“

3. V § 8 ods. 3 tretia veta sa slová „a krajine“ nahrádzajú slovami „alebo krajine“.

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

Podľa súčasného znenia sa vyžaduje pre aplikáciu právnej úpravy § 8 ods. 3 tretia veta zákona o OPaK splnenie kumulatívnej podmienky vzniku škodlivých následkov na prírode a krajine. Navrhuje sa legislatívna zmena na alternatívnu podmienku, že takýto následok by vznikol na prírode alebo krajine, tak ako je to upravené aj v § 8 ods. 2 zákona o OPaK.

Ustanovenie § 8 ods. 3 by následne v plnom znení znelo (doplnok je zvýraznený tučným písmom):

„(3) **Orgán ochrany prírody obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto nesplnil podmienky určené v rozhodnutí tohto orgánu, alebo tomu, kto nesplnil povinnosti uložené v ním vydanom rozhodnutí podľa odseku 2. Rovnako obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto vykonáva činnosť vyžadujúcu súhlas orgánu ochrany prírody podľa tretej alebo štvrtej časti tohto zákona bez tohto súhlasu alebo vykonáva činnosť napriek zákazu podľa tohto zákona. Ak uvedenou činnosťou vznikli škodlivé následky na prírode alebo krajine, ktoré povinný v určenej lehote neodstráni, môže to urobiť orgán ochrany prírody na náklady povinného.**“

4. V § 87 ods. 2 sa za slovo „podľa“ vkladajú slová „§ 4 ods. 2“.

Odôvodnenie legislatívneho návrhu:

V § 87 ods. 2 zákona o OPaK sú upravené prípady, kedy je vylúčený odkladný účinok odvolania (rozkladu). Podľa súčasného znenia nie je takýmto prípadom odvolanie voči rozhodnutiu vydanom podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK. Prax ukázala, že vo väčšine prípadov aplikácie tejto právnej úpravy orgány OPaK vylučujú odkladný účinok odvolania podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku, no sú povinní riadne zdôvodniť naliehavý všeobecný záujem. Nestačí len uviesť odkaz na § 55 ods. 2 správneho poriadku, prípadne len uviesť citáciu zákonného ustanovenia, ale je potrebné riadne odôvodnenie naliehavosti vzhľadom na konkrétne okolnosti, pre ktoré je nevyhnutný okamžitý výkon rozhodnutia. Pri nesplnení tejto zákonnej požiadavky sa správny orgán vystavuje riziku zrušenia rozhodnutia. Ak by odňatie odkladného účinku bolo upravené v osobitnom predpise – v zákone o OPaK, toto riziko by odpadlo, lebo správne orgány by postačovalo v rozhodnutí len uviesť citáciu § 87 ods. 2.

Ustanovenie § 87 ods. 2 by následne v plnom znení znelo (doplnok je zvýraznený tučným písmom):

„(2) **Odkladný účinok odvolania (rozkladu) je vylúčený v prípade rozhodovania podľa § 4 ods. 2, § 7b ods. 5, § 8, § 71 ods. 2 písm. l) a ods. 11 a o zhabaní jedincov chránených druhov podľa § 96.**“

b) NÁVRH NOVELY ZÁKONA O EIA

Navrhujeme, aby ustanovenie upravujúce konanie o podnete výslovne zakotvovalo, že pri rozhodovaní, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena budú posudzovať podľa tohto zákona sa musí brať v úvahu princíp prevencie a predbežnej opatrnosti s odkazom na úpravu uvedenú v zákone o životnom prostredí.

Neuvádzame bližšie legislatívne znenie vzhľadom na prebiehajúci proces prijímania nového zákona o EIA.

Za úvahu by stálo aj explicitné zakotvenie a zadefinovanie princípu prevencie v zákone o životnom prostredí.

■ NÁVRHY RIEŠENIA V APLIKAČNEJ OBLASTI

Návrhy v aplikačnej praxi uvedené vyššie k princípu predbežnej opatrnosti obdobne platia aj vo vzťahu k princípu prevencie.

Špecifické návrhy vo vzťahu ku zlepšeniu aplikačnej praxe na úseku OPaK:

- skvalitniť vypracovávanie výrokovej časti rozhodnutia, v ktorom nemôžu absentovať také podstatné náležitosti ako citácia § 4 ods. 2 alebo § 8 ods. 1, 2 alebo 3 zákona o OPaK, podľa ktorého sa rozhoduje, uvedenie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá bude obmedzením alebo zákazom činnosti dotknutá, uvedenie druhu rastliny alebo živočícha, na ochranu ktorých alebo ich biotopov sa rozhodlo o obmedzení alebo zákaze činnosti;
- skvalitniť vypracovávanie odôvodnení obmedzenia alebo zákazu činnosti vo vydávaných rozhodnutiach, uviesť v nich aké konkrétne dôvody viedli správny orgán k aplikácii príslušnej právnej úpravy, identifikovať možné vplyvy činnosti, ktorej výkon má byť obmedzený alebo zakázaný, na dotknutý druh rastliny alebo živočícha, ktorých ochrana sa tým má zabezpečiť, resp. na populáciu dotknutého druhu;
- na zabezpečenie účelu konania brať do úvahy možnosť daného inštitútu predbežného opatrenia podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku, t. j. v konaní vydávať rozhodnutie, ktorým sa účastníkovi konania uloží povinnosť zdržať sa výkonu činnosti, ktorá má byť predmetom obmedzenia alebo zákazu, do času nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej;
- do prijatia novely zákona o OPaK, ktorou by sa upravilo odňatie odkladného účinku odvolania voči rozhodnutiu podľa § 4 ods. 2 zákona o OPaK, neopomínať odôvodniť naliehavý všeobecný záujem v prípade aplikácie § 55 ods. 2 správneho poriadku.

Aj vo vzťahu k rozhodnutiam podľa § 19 zákona o EIA možno konštatovať nedostatky v ich odôvodňovaní, a to predovšetkým vo vzťahu k posúdeniu kritérií podľa prílohy č. 10 zákona o EIA.

Záverom vo všeobecnosti možno uviesť, že jedným z dôvodov nedostatočnej aplikácie princípu predbežnej opatrnosti a princípu prevencie v praxi je aj početnosť, roztrieštenosť a do určitej miery aj neprehľadnosť právnych predpisov na úseku životného prostredia a ich odvetvový charakter. V práve životného prostredia máme všeobecný zákon o životnom prostredí a vysoký počet osobitných predpisov na ochranu určitej zložky životného prostredia. Do budúca by bolo vhodné sa zaoberať otázkou jednotnej kodifikácie práva životného prostredia.

LITERATÚRA

- Brezinová, B.: *Princípy ochrany životného prostredia – diplomová práca*. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2013, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150020604>
- Čepek, B. a kol.: *Environmentálne právo, Všeobecná a osobitná časť*. Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s.r.o.
- de Sadeleer, N.: *Environmental Principles – From Political Slogans to Legal Rules*. Oxford: Oxford University Press, 2002. Pp. 482, Preklad Susan Leubusher, EJIL, <http://www.ejil.org/pdfs/16/1/287.pdf>
- Katrlík, R.: *Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie – komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer 2016, str. 400
- Košičiarová, S. a kol.: *Právo životného prostredia – Všeobecná časť, 1. časť*. Bratislava: Heuréka
- Košičiarová, S.: *Správny poriadok – Komentár*. Bratislava: Heuréka 2013, str. 360
- Krabec, J.: *Princíp predbežnej opatrnosti a jeho role v ochrane životného prostredia – diplomová práca*. 2014, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120175041>
- Maslen, M.: *Verejná správa a právo na priaznivé životné prostredie*. Praha: Leges, 2016, 248 s., http://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2017/03/Verejn%C3%A1-spr%C3%A1va_TISK1.pdf
- Múčková, B., Balog, B., Jenčo, J., Kiča, M.: *Zákon o ochrane prírody a krajiny – komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer 2018, str. 808
- Petránková, J.: *Princíp predbežnej opatrnosti v evropském právu životního prostředí – diplomová práca*. Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, Katedra práva životného prostredia, 2009, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120116949>
- Potasch, P., Hašajová, J., Milučký, J., Vallová, J.: *Všeobecné správne konanie – teória a prax*. Bratislava: EUROKÓDEX 2017, str. 216
- Sobihard, J.: *Správny poriadok – komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer 2013, str. 348
- Šarmír, I.: *Princíp opatrnosti: vymoženosť alebo prekážka?* Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, 2016, <http://www.sppk.sk/clanok/1230>
- Verot, Y.: *Princíp predbežnej opatrnosti: ako nájsť rovnováhu* (Principe de précaution et prévention: un équilibre à trouver). Annales de mines, 2000, <http://www.annales.org/re/2000/re06-2000/071-080.pdf>

95

INÉ MATERIÁLY

- usmernenie MŽP SR, sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny vo veci zabezpečenia účinných opatrení na ochranu biotopu hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*), sp. zn. 2423/2017-6.3 zo dňa 30. 03. 2017
- rozhodnutie MŽP SR, odboru štátnej správy ochrany prírody sp. zn. 2215/2017-6.3 zo dňa 11. 07. 2017, ktorým bolo zamietnuté odvolanie odvolateľa voči prvostupňovému rozhodnutiu vo veci nevydania súhlasu na pestovanie nepôvodného druhu rastliny *Paulownia*, http://novabosaca.eu/images/grafika/CHKO%20Biele%20Karpaty/rozhodnutie_MZP_zamietnutie%20odvolania.pdf

SÚDNE ROZHODNUTIA

- rozsudku NS SR sp. zn. 6 SŽ 111/03 zo dňa 23.04.2004 v spojení s rozsudkom NS SR sp. zn. 1 SŽ-o-NS 95/2004 zo dňa 22. 03. 2005
- rozsudok NS SR sp. zn. 3 SŽp 2/2008 zo 04. 12. 2008
- rozsudok Krajského súdu Žilina, sp. zn. 21S 95/2011 z 23. 05. 2012 (dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>)
- rozsudok Krajského súdu Košice, sp. zn. 7S/156/2012 z 24. 04. 2013 (dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>)
- rozsudok Krajského súdu Košice, sp. zn. 6S/238/2012 z 05. 09. 2013 (dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>)
- rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 23S/243/2013 z 26. 03. 2014 v spojení s rozsudkom NS SR sp. zn. 5Sžo/45/2014 z 28. 04. 2016 (dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>)
- rozsudok Okresného súdu Svidník, sp. zn. 2C/14/2014 z 15. 06. 2016 (dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>)
- rozsudok NS SR sp. zn. 10 SŽk/9/2017 z 19. 06. 2018 (dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>)

WEBOVÉ ZDROJE ČLÁNKOV

- <http://www.pralesy.sk/kniznica/aktuality/132-o-nam-hovoria-rozsudky-o-smrekovici-a-bystrej-doline.htm>
- 2.http://www.pralesy.sk/images/stories/aktuality/20150313/pravna_analyza_smrekovica_bystra.pdf